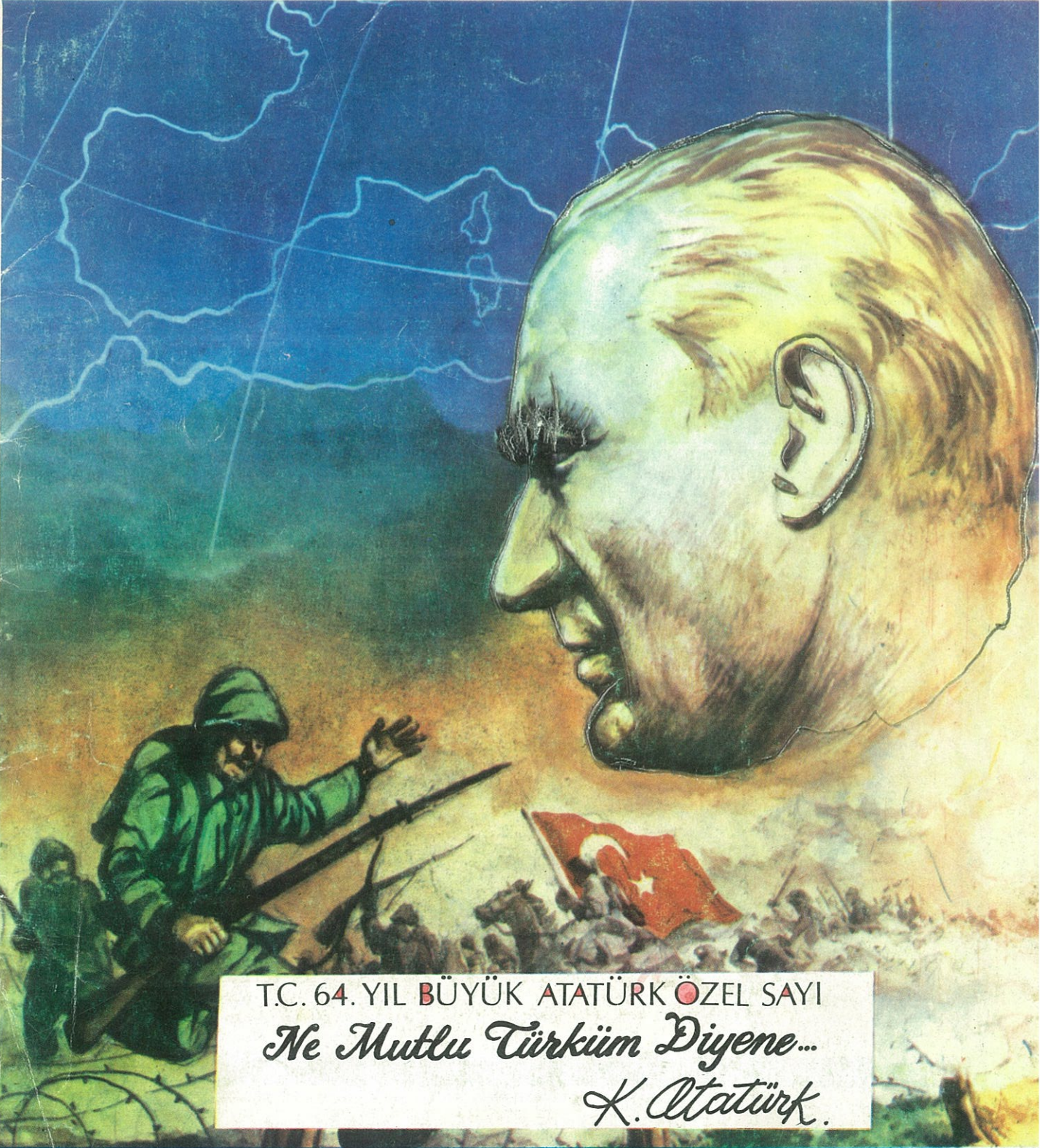

Türkiye Atatürk Dergisi

T.C. 64. YIL BÜYÜK ATATÜRK ÖZEL SAYI

Ne Mutlu Türküm Diyene...

K. Atatürk.

*Milli İstiklal Şairimiz
Mehmet Akif Ersoy*

İstiklâl Marşı

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Catma, kurban olayım, çehreni, ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül, ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım!

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim, iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Mecdeniyget", dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alacakları uğratma sakın!
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsizea akın...
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakkın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın!

Bastığın yerleri "toprak", diyerek geçme, tanı;
Düşün, altındaki binlerce kefensiz yatanı;
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı;
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda...
Şühedâ fişkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün vârimizi alsın da Hudâ,
Etmesin, tek, vatanımızdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden, İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mâbedimin göğsüne nâ-mahrem eli.
Bu ezanlar-ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli...

O zaman veda ile bin secede eder - varsa - taşım;
Her cerihamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fişkırtır ruh-i mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman, yükselerek, arşa değer belki başım.

Dalgalar, sen de şafaklar gibi, ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebedigün sana yok, ırkıma yok izmihlâl
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Akif Ersoy

Ey Türk Gençliği

Birinci vazifen, Türk istiklâlini Türk Cumhuriyetini ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. Mercudiyyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek istiyecek, dahili ve harici, bedhahların olacaktır. Bir gün istiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazîfeye atılmak için, içinde bulunacağın vazîyetin imkân ve şeraitini düşünmiyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kast edecek düşmanlar bütün dünyada emsalî görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile azîz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hiyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlîlerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakrî zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı !

İşte bu ahval ve şerait içinde dahi, vazîfen, Türk istiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

TÜRKİYE ATATÜRK DERGİSİ

Büyük Atatürk'ü Ve Asil Türk Milletini
Temsilen Yayınlanan : ULUSAL MİLLİ
KÜLTÜR DERGİSİ

İMTİYAZ SAHİBİ VE BAŞYAZARI
Tahsin UFUK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Sinan ORAK

Tanıtım ve Genel Yayın Müdürü

Yük. Müh. Servet EKİCİ

TEKNİK SEKRETER VE EDITÖR

Raif ORAK

RESSAM:

Murat

Kapak Konpozisyonu ve Renk Ayırımı:

Şan Grafik

Dizgi - Baskı:

UFUK MATBAASI

Cağaloğlu - İST. Tel : 520 18 96

İDARE VE GENEL DAĞITIM YERİ

Yeni Çarşı Cad. 59/2

Beyoğlu - İstanbul

Tel : 149 51 66

TÜRK BASININDA YAYIN HAYATIMIZ

Yıl : 7 Sayı : 30 T. C. 64. Yıl

BÜYÜK ATATÜRK ÖZEL SAYI: (1987-1988)

ABONE VE İLÂN TARİFEMİZ:

Yıllık Kitap İlaveli Abone Bedeli:

100.000 TL.

Yıllık Neşriyatlı Abone Bedeli:

50.000 TL.

Senelik Abone Bedeli:

25.000 TL.

Arka Kapakta Reklam Bedeli:

300.000 TL.

İç Kapaklarda Reklam Bedeli:

200.000 TL.

Tam Sayfa Reklam Bedeli:

150.000 TL.

Yarım Sayfa:

75.000 TL.

1. Dergimiz Milli Gayelerle Yayınlanmakta Olup: KAMU HİZMETİ İFA EDER...
2. BÜTÜN OKULLARA BEDAVADIR...
3. ABONELERİMİZİN DIŞINDA Ayrıca Para ile satılmaz ücretsizdir!
4. Dergimizde yayınlanan yazılardan imza sahipleri mesuldür...
5. Dergimizde yayınlanan yazılar kaynak gösterilmeden iktibas edilemez!
6. BU DERGİ: Basın Yasasına ve Ahlak KURALLARINA UYMAIYI TAAHHÜT EDER. T.A.D.

Başyazı

Tahsin UFUK

Sayın Okuyucularımız,

ULUSAL-MİLLİ GAYELERLE Yayınlanan: T. Atatürk Dergisi adına, sizlere engin sevgilerimizi, derin muhabbetlerimizi, selam ve hürmetlerimizi sunarız.

— Çıkış tarihimiz olan, (1981-1982) yılları hesap edilir ise, (TÜRK BASININDA), Milli Yayın Hayatımız Yedi yıla balığ olmuştur... Renk aşkıyla çıkıyoruz... «MİLLİ RENGİMİZ OLAN TÜRK BAYRAĞINI» büyük ve asil, TÜRK MİLLETİNİ TEMSİLEN ÇIKIYORUZ... Büyük ATAMIZI temsil ediyoruz... Mutluyuz ve bahtıyarız...

— ATATÜRK ve Atatürk'çülük konusunda, ULUSAL MİLLİ NEŞRİYATIMIZI: Bu güne kadar büyük fedakarlıklarla devam ettirdik... İDEAL için çıkıyoruz... VATANIMIZA VE MİLLETİMİZE VE BİLHASSA BÜYÜK VE ASİL Türk Gençliğimize hizmet amacıyla, büyük (ATAMIZI) tanıtabilmek, Atatürk'çü milli fikriyatı objektif olarak yansıtmak gayesiyle çıkıyoruz!

— Dergimiz siyasi nitelikli değildir... Fakat, milli siyasi hayatımızda: HER MİLLİ DAVAMIZDA... Türkiye'yi enterese eden her milli konuda varız... Milli davalarımıza ve milli meselelerimize; ışık tutabilmek: KARINCA-KADERİNCE, Türk Meftairine katkıda bulunmak, bizim (MÜCADELE ETMEK!) Milli Vazifemiz, Milli Şiarımızdır...

— MUHTEREM OKURLARIMIZ... Aziz ve yüce milletimiz: Sizlere nitelikli bir «ESER» sunabilmek, ayrıca da: «MİLLİ DAVALARIMIZA» eğilim gösterilmesi konusunda uyarmak, irşad etmek, yüksek mantığınızı tenvir edebilmek için çaba sarfediyoruz...

— TÜRKİYE'yi: Büyük Atatürk Düşmanlarımızdan Kurtarılmasında Önder ve Liderlik Etmiştir... Vatanımızın ve Milletimizin namus ve şerefine kurtarılmasında en büyük: ŞEREF PAYESİNE SAHİPTİR... TC.ni büyük (ATATÜRK) kurmuştur... İmar etmiştir... Yepyeni bir modern TÜRKİYE yaratarak bizlere armağan etmiştir...

— Bizlerin uygar uluslar seviyesine gelebilmemiz için, bütün varlığıyla çalışmış, yol göstermiştir... İLİMDE-FENDE, AHLAKTA öncülük etmiştir... «Yoktan bir başşehir» bozkırın içinde doğurmuştur... Yüksek şahsiyetiyle, tüm fikirleriyle, İLKE VE DEVRİMLERİYLE... Büyük, Mutlu Bir (TÜRKİYE VE TÜRK ULUSU) yaratmıştır... Fikirlerinden ve aydın yolundan çıkmayalım... DAİMA İZİNDE... Daima onun manevi yüksek varlığıyla yolunda olalım!... Bizim için, «ATATÜRK» ve Atatürk'çülük çok hayatidir... Hz. (ALLAH) onun gölgesini başımızdan eksik etmesin... O bizim güneşimizdir... Çalışıp, kalkınıp, yükselelim! «NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE...»

Saygılarımızla

T. Atatürk Dergisi

Mustafa Kemal'in Anası ve Babası

1881 yılının ilk aylarında, Selânik'in İslahane mahallesinde dünyaya gelen bir erkek çocuğuna **MUSTAFA** adı verilir. Babası, kereste ticareti yapmakta olan **Ali Rıza efendi'** dir. Annenin adı **Zübeyde'** dir.

Ataları, fetih devirlerinde Anadolu'dan gelip, Makedonya boylarına yerleştirilmiş Türkmen göçmenlerinden olan Ali Rıza efendi ile Zübeyde hanımın Ahmet ve Ömer adlarında iki erkek çocukları daha vardır. Yalnız ilk çocukları Fatma'yı bir kaç yıl önce kaybetmişlerdir. Ali Rıza efendi 45'ine yakındır. Dördüncü çocuğunu dünyaya getiren anne ise 24 yaşlarındadır. Sarışındır. Açık mavi gözleri vardır.

Evlenmeleri 1870 yıllarına rastlar. O tarihlerde Ali Rıza efendi, Evkaf dairesinde ikinci kâtiptir. Talip olduğu 14 yaşındaki Zübeyde'den yirmi yaş kadar büyüktür. Kız tarafından bu evlenmeye itiraz edenler olursa da, sonunda nikâh kıyılır; yuva kurulur.

Mustafa Kemal'in kızkardeşi Makbule Atadan, bu yuvanın kuruluşu ile ilgili olarak şunları anlatır:

«Bir gün babam rüyasında ak sakallı bir ihtiyar görmüş. Bu ihtiyar zatın yanında gayet güzel sarışın bir kız duruyormuş. Bu ihtiyar babama: — Bu kız senin kismetindir, deyip kaybolmuş. Babam sabahleyin uyanınca rüyasını ablası Hatice hanıma anlatmış; sonra da ona:

— Bana bir sarışın kız bul, ben onunla evleneceğim, demiş. Halam, mahalle mahalle sarışın kız aradıktan sonra, nihayet annemi beğenmiş. Gelip, bunu da babama söylemiş. Bir müddet sonra bu kıza talip olmuşlar. Bu aile zengin olduğu için babamdan fazlaca ağırlık istemişler. Fakat araya, dayım Hüseyin ağa girerek babamla annemi evlendirmiş.»

Evlendikten hemen sonra, Ali Rıza efendinin Selânik'teki baba evine yerleşirler. İlk evlilik yılları muhtemelen 1877/78 Osmanlı Rus harbine kadar bu evde geçer.

Selânik vilâyeti salnameleri üzerinde araştırmalar yapan Türk Tarih Kurumu üyesi İhsan Sungu'nun verdiği bilgiye göre, Ali Rıza efendinin 30 Nisan 1873'de Evkaf kâtabi olarak kaydı görülmektedir! Aynı kayda 25 Ekim 1876'da da rastlanmış, fakat bundan

sonraki salnameler bulunamamıştır. Yalnız mevcut 1880 salnamesinde Ali Rıza efendinin adına rastlanmamaktadır.

İhsan Sungu : «Ali efendinin, muhtemelen, 1928'dan önce, belki de Rus muharebesini müteakip Evkaf idaresinden çekildiği anlaşıyor» der. (Belleten. N. 10 Nisan 1939)

Bu duruma göre, Ali Rıza efendi ile Zübeyde hanımın ilk üç çocuğu Selânik'te dünyaya gelmiştir. Ve bunlardan Ahmet ile Ömer'in Makbule Atadan'ın hatıratında söylediği gibi Çayağazında veya Papazköprüsünde doğmuş olmaları imkânsızdır. Aynı hatıratıta, Fatma'nın 3 yaşında (1875'de) Çayağazı'nda vefat ettiği, İslâm mezarlığı olmadığından kumluga gömüldüğü, dalgaların cesedi ortaya çıkardığı, Zübeyde hanımın buna çok üzüldüğü de anlatılır!

Fatma. Bundan sonra da iki erkek çocukları dünyaya gelir: Ahmet ve Ömer.

Ali Rıza efendi bu defa Evkaf kâtipliğinden ayrılır ve Rüşumata geçer. Olympus dağı eteklerinde Katerin kazasına bağlı Papazköprüsünde gümrük muhafaza memuru olur. Selânik ile bütün civarının ve hatta İstanbul'un odun ve odun kömürü ihtiyacını temin eden bu bölgede bir kaç yıl görev yaptıktan sonra (ve devamlı eşkiya baskınlarına şahid olunan bu bölgede genç eşini daha fazla bırakmak istemediğinden) Rüşumattan da ayrılır; ve 1880-1881 yıllarında kereste ticaretine atılır. Bu işi yapanların iyi kazanç sağladıklarına şahit olmuştur. Böylece ailesine daha rahat bir hayat temin edeceğini de düşünür.

T.C.'nin 64. yılı nedeniyle Yüce Atamızı sunuş!...

TÜRK TARİHİNE: Şan-Şeref, Ümran, Kahramanlık, Muzafferiyet, Ruh ve Mana Veren, (KAHRAMANLAR - KAHRAMANIMIZ) büyük ATATÜRK. 1881 yılının Mayıs ayı içerisinde, (SELANİK'TE DOĞDU.) Annesi Zübeyde Hanım, Babası Alırıza Efendidir! Küçük Mustafa'ya Annesi Zübeyde Hanım, ninni söylerken, (OĞLUM PAŞA OLUR İNŞALLAH...) Benim Sarı Paşam dermiş!..

— Türk ve Dünya Tarihlerinin bu en büyük (ANASININ) duaları kabul olmuş, (ALLAH ONU PAŞA YAPMIŞTIR...) Esasen doğuşuyla, «BEŞER» Tarihine kendi varlığını bir gün: Altın Harflerle yazdıracak olan bu büyük insan; (TÜRK BÜYÜ. GÜMÜZ) İlk ve Orta Öğrenimlerinden sonra, Askerî Liseye kayıt olmuş, ASKERLİK SANATINI SEÇMİŞTİR... Küçük yaşta büyük zeka: (BÜYÜK DEHÂ OLDUĞUNU) hisseden Matematik Öğretmeni ona, KEMAL ismini takmıştır... Böylece: M. Kemal olduktan sonra, Paşa oluncaya kadar, gerek öğrencilik devresinde, gerek kıta hizmetlerinde, «SİCİLİNDE» en küçük bir bozukluk yoktur ...Kötü hareketi de yoktur. Askerî hizmetleri, namusuyla, şerefiyle ifa etmiştir!

— Hz. Allah onu: «TÜRK MİLLETİ» için, Tarih'in derinliklerinde sakladı ve zamanı geldiğinde; Dünyaya getirdi... Paşamız önce «ÇANAKKALE SAVAŞLARINDA» Yüksek Varlığını kabul ettirmiş, kırılan milli onurumuzu mağlup bir millet ve devlet olarak yerine getirmiştir...

— Milli İstiklâl Savaşımızın kazanılmasından sonra: (G.M.K.Paşa) ismiyle anılan yüce Atamız, T. Cumhuriyeti'ni kur-

duktan sonra, (T.B.M.M.) Kararıyla: «ATA-TÜRK SOY İSMİNİ ALMAK SURETİYLE!...» Tüm Dünyadaki yaşayan, (TÜRK'LERİN ATASI) olmuştur!...

— ATATÜRK; «Tüm Rütbelerini» Savaş Meydanlarında kazanmış, (RÜTBESİ) Maresallığe kadar gelmiş, Bir Harp Profesörü, (ASKERİ DAHİ...) Sivil ve Mülki Şahsiyetiyle de; «SİYASİ DEHÂ...» İktisatçı, imarçı, «genç modern TÜRKİYE'nin» T.C.'nin Kurucusudur!...

— Her Lidere nasip olmıyan bu iki yön: ÖNCE KURTARICILIK... Sonra bir devletin temelden kurucusu olmak, onu var etmek... Atatürk; TÜRK VE DÜNYA TARİHLERİNİN EN BÜYÜĞÜDÜR!... 20. Asrın ve gelmiş geçmiş Asırların da; EN BÜYÜK DEHÂSİDİR... Asker olarkten M. Kemal Paşa ayrı bir büyük değer, Sivil elbisesiyle bir devlet adamı olarkten çok bambaşka bir büyük dahî. Ayrı bir değer, LİDERDİR...

— T. Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 64. Yılı münasebetiyle, kısaca hayat hikayesini belirtmeye çalıştığımız büyük ATATÜRK... Türk ve Dünya Tarihlerine sığmayacak kadar büyüktür!...

— Aziz ve büyük milletimize, asıl «TÜRK» Gençliğimize, (TARİHİ) bir «ÖZEL SAYI» sunmaktan gururluyuz... Hep onu yaşıyoruz... Hep onunlayız, YOLUNDA İZİNDEYİZ... ORDUMUZLA VE MİLLETİMİZLE BİRLİKTE... Sarsılmaz iman ve inancımızla... Ufkunda, işaretlediğin medeniyetin izindeyiz!...

Saygılarımızla...

T.A.D.

Mustafa Kemal'in doğum yılı ve doğum günü

Mustafa Kemal'in 1881 yılında doğduğu katidir. Fakat onun doğum günü bilinmez. Mustafa Kemal, kendisi de doğum gününü bilmediğini söylemiştir.

O'nun doğum tarihini yıl olarak gösteren en eski belge, Harp Okulunda 1315 duhullülere mahsus künye defterindeki kayıttır. Bu tarih sadece (96) olarak yazılmıştır. Mustafa Kemal'in, ilk TBMM kurulduktan sonra, Meclise verdiği tercümei hal fişinde de doğum tarihi 1296 olarak gösterilir. 18 Ekim 1338 (1922) tarihinde Ankara nüfusuna kayıt olunduğu zaman kendisi için doldurulan nüfus tezkaresinde bu tarih hem rakamla, hem yazıyla gene 1296 olarak tesbit edilmiştir. 1296'nın Rumi mi, Hicri mi olduğuna dair bir işaret olmadığına göre, 7 kânunusani 1329 (20 Ocak 1914) tarihli doğum tarihleri hakkındaki Şurayı Devlet kararına göre, bunun Rumi sayılması gerekmektedir. 1296 Rumi yılı ise 13 Mart 1880 ile 12 Mart 1881 Milâdi tarihleri arasına rastlar. Bunun içindir ki Atatürk'ün doğum yılı uzun zaman, bazen 1880, bazen de 1881 olarak gösterilmiştir.

Mustafa Kemal'in doğum yılı ile ilgili ikinci belge Atatürk soyadının kabulünden (24 Kasım 1934) sonra Ankara Nüfus İdaresince yeniden tanzim edilen ve şimdi aslı İstanbul Atatürk müzesinde bulunan son Nüfus Hüviyet Cüzdanıdır. Atatürk'ün sağlığında ve şüphesiz onun tasvibi alındıktan sonra tanzim olunan bu nüfus hüviyet cüzdanında doğum yılı 1881 olarak gösterilir.

1881 yılının ilk günü Rumi 1296 yılının 20 Aralığına rastlar. 13 Mart ise 1297 Rumi yılının ilk günüdür. Bu vaziyette Mustafa Kemal'in 1881 yılının 1 Ocak - 12 Mart arasında bir gün doğmuş olması katidir.

Bazı eserlerde kati bir doğum gününden bahsedildiği görülür. Enver Behnan Şapolyo, 1922 yılında Zübeyde hanımla tanıştığında, kendisine Atatürk'ün doğum tarihini de sorduğunu ve şu cevabı aldığını kaydeder:

«O zamanki Hamidiye kayıtlarına gün ve ay yazılmaz, yalnız yıl yazılırdı. Ben oğlum Mustafa'yı Erhain soğukları devam ederken doğurdum. Bu doğum, benim aklımda kaldığına göre 23 kânunuevvel 1296 tarihlerine düşmektedir.»

Bu bilgiye dayanan Şapolyo, 1881 tarihini doğum yılı olarak kabul etmez ve «Annelerinin verdiği malûmata göre, Atatürk 23 Aralık 1880 tarihinde doğmuştur» der.

Bu bilgiden faydalanan Şevket Süreyya Aydemir ise (Tek Adam) adlı eserinde, 1917 kanununa göre (13) günlük farkı da ekleyerek bir

başka tarih bulur ve o da Atatürk'ün 4 Ocak 1881'de doğmuş olması gerektiğini yazar.

Zübeyde hanımla, Atatürk'ün doğum günü üzerinde Ali Fuat Paşa da konuşur; fakat ona Mustafa Kemal'in annesi şu cevabı verir:

«Babası Ali Rıza Efendi, Paşanın doğumunu evimizdeki iki Kur'anı Kerim'den birine kaydetmişti. Fakat zevcim vefat ettiği zaman başucunda yalnız bir Kur'anı Kerim vardı ve onda da hiç bir yazı yoktu. Belki de kayıtlı Kelam-ı Kadimi devam ettiği camideki hocalardan birine hediye etmiş olacak.»

Atatürk ve Cumhuriyet

Yazan : Dr. Orhan BARAN

«Cumhuriyet» terimi, arapça «cumhur» kelimesinden gelmiştir. Cumhur arapça «toplanmış millet» demektir. «Cumhuri» ise yine arapça, cumhur'a, yani millete ait şey demektir. Sonuç olarak «cumhuri devlet», veya yalnızca «Cumhuriyet» millet topluluğuna ait devlet anlamını taşır. Cumhuriyet teriminin Fransızcası «République», İngilizcesi «Republic» de, aynı manayı ifade edip, latince «Republice» den gelmekte ve «Devletin kamuya ait olması, bu yüksek yönetime yetkisinin kamuya ait bulunması» anlamını taşımaktadır.

Ülkemizde Cumhuriyet rejiminin kuruluşu şu süreden geçmiştir.

Osmanlı Devleti 30 Ekim 1918'de kabul ettiği Mondros Mütarekesi ile ortadan kalkmış değildi. Zira, bu tarihten sonra, yetkiler ve Kanun-u Esasi etkileri azalmış olmakla birlikte henüz işlemez hale gelmemişti. Başka deyimle, Anadolu'da milli bir teşkilâtın kurulması, anlamına gelen Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin toplandığı tarih olan 23 Nisan 1920'ye kadar Osmanlı Devleti hukuki varlığını sürdürmüştür. Bu tarihten yani 23.4.1920'den Saltanatın kaldırılması tarihi olan 17 Kasım 1922'ye kadar Ülkede ikili bir iktidar, Devletin yetkilerini kullanmıştır. Yani, Cumhuriyetin kurulması sürecinde; hem Osmanlı Devleti'nin Anayasası Kanun-u Esasi hem de yeni Türk Devleti'nin Anayasası «Teşkilât-ı Esasiye Kanunu» birlikte uygulanmıştır.

Ancak, Lozan Antlaşması'nın imzalanması üzerine, (24 Temmuz 1923) Türkiye'nin tek temsilcisi olarak T.B.M.M.'nin tanınması mümkün olmuş, Osmanlı Devleti'nin içte ve dışta etkinliği sona ermiştir.

Bu arada T.B.M.M. 20 Ocak 1921 tarihinde bir anayasayı, «Teşkilât-ı Esasiye Kanunu», geçici kaydıyla kabul etmiştir.

Bu kanunda, «Egemenlik kayıtsız şartsız millettir» denilmekte, yürütme ve yasama yetkisinin T.B.M.M.'ne ait olduğu belirtilmekte idi. Hükûmet ise T.B.M.M. Hükûmeti adını taşımaktaydı.

Bu ilk Anayasa, 1876 tarihli Kanun-u Esasi'nin yetkilerine hiç dokunmamıştır. Yine de «Hakimiyet bilâkayd-ü şart millettir» ibaresiyle başlayan Anayasa'nın bu maddesi saltanat ve hilâfet taraflarını kuşkulandırmış, Mustafa Kemal Mecliste yapılan gizli oturumda açıklamada bulunmuştu.

Bilindiği üzere, bu ilk Anayasa'da «Cumhuriyet» veya bu anlama gelebilecek bir terim kullanılmamıştır. Ancak, T.B.M.M. Hükûmeti «Milli egemenlik esasına dayanan Halk Hükûmeti» durumunda olduğu cihetle Cumhuriyet rejimi bidayette ilk hükûmetle

kurulmuş idi. Zira, 23 Nisan 1923'de T.B.M.M.'nin göreve başlamasıyla milli egemenlik sistemi kabul edilmiş, başka deyimle «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti» kurulmuştu. Rejim itibarıyla, bu esasen bir Cumhuriyetti. Ancak, Cumhurbaşkansız bir Cumhuriyet. Zira, o tarihte meclis ekseriyeti devlet başkanı olarak Padişahı addediyo ve zaferden sonra Padişahın bu makama oturacağını zannediyordu. Milli Mücadelenin zafere ulaştırılabilmesi için, bu zevatı tedirgin etmemek gerekti. Zafer kazanılmıştı, fakat, halâ Cumhuriyet rejimini benimsemeyenler vardı. Milli Egemenlik rejiminin en iyi şeklinin T.B.M.M. Hükûmeti olduğunu savunuyorlardı. Fakat Atatürk büyük bir ileri görüşle Milli egemenlik rejiminin Cumhuriyet idaresi ile başarılı olacağına inanıyor ve Cumhuriyeti ilân etmek için bir fırsat kolluyordu.

Nihayet fırsat gelmişti. Fethi Bey (Okyar) Kabinisi, Meclisteki etkin muhalefet karşısında 27 Ekim 1923'de istifa etmişti.

Yeni kabine için, çeşitli düzenlemelere rağmen anlaşma meydana gelmiyordu. Zira, o günkü uygulamada Bakanlar Kurulunu Meclis seçiyordu. Bu kolay bir iş olmadığından zaman geçtikçe uygulanması önemli zorluklar doğuruyordu. Halk Fırkası Yönetim Kurulu Başkanı Fethi Bey (Okyar) hazırladığı Bakanlar Kurulu listesini Mustafa Kemal'e sundu. Ancak, listedeki adaylar mevcut bunalımı çözecek nitelikte değildi. Daha kesin önlem alınması gerekiyordu. Bundan yararlanan Atatürk 28 Ekim 1923 akşamı İsmet Paşa, Kâzım Paşa ve Fethi Bey ve diğer davetlileri Çankaya'ya çağırarak yemekte «Yarın Cumhuriyeti ilân edeceğiz» demek suretiyle fikrini açıkladı ve sofradaki zevat teklifi iştiyakla kabul ettiler. Konuklar erken ayrıldılar. Yalnız İsmet Paşa (İnönü) kaldı. Atatürk ile birlikte Anayasaya ilâve edilecek maddeleri hazırladılar. Bu şekilde, 1921 tarihli Anayasa şu şekilde değiştirilerek yazıldı.

1. Maddenin sonuna «Türkiye Devleti'nin şekli hükûmeti Cumhuriyettir» ibaresi eklendi.

3. Madde şu şekilde değiştirildi. «Türkiye Devleti T.B.M.M. tarafından idare olunur. Meclis Hükûmetin bölündüğü şubeleri icra vekilleri vasıtasıyla idare eder.»

8. ve 9. maddeler: «Türkiye Reiscumhuru T.B.M.M. Heyeti Umumiyesi tarafından ve kendi azası meyanından bir intihap devresi için seçilir; riyaset görevi yeni Reiscumhur seçimine kadar devam eder. Tekrar intihap olunmak caizdir.»

Şeklinde değiştirilmesi tasarlandı.

29 Ekim 1923 Pazartesi günü Mecliste Halk Fırkası grubu toplandı. Hükûmet oluşturulması için tar-

tışmalara girildi. Kemalettin Sami Paşa'nın verdiği önerge ile Mustafa Kemal'in Meclise davet olunarak sorunu çözümlenmesi istendi. Atatürk Mecliste öğleden sonra yaptığı konuşmada; Bakanlar Kurulunun Meclis Genel Kurulunca seçilmesine devam olduğu takdirde sorunun çözülemediğini, aksaklığın bundan doğduğunu izah etti. Sonra, yukarıda değinilen Anayasa değişikliklerini ortaya attı. Uzun tartışmalardan sonra Fırka Grubunda kabul edilen karar, saat 18.00'de Meclis Genel Kurulu'na getirildi. Uzun görüşme ve tartışmalardan sonra teklif «Yaşasın Cumhuriyet» sesleri ile kabul edildi.

20.30'da Cumhurbaşkanı seçimine geçildi. Neticede Ankara Milletvekili Mustafa Kemal 158 oyla ve hiç red oyu almaksızın 20.45'de Cumhurbaşkanı seçildi. İlk Reisicumhur seçilen Mustafa Kemal ATATÜRK, seçimi müteakip Meclis kürsüsünde kısa bir konuşma yaparak, Büyük Türk Milleti'nin Milli Mücadelede gösterdiği kabiliyeti ve istidadı övmüş, hakkında gösterilen teveccüh ve itimadın devam etmesine muhtaç olduğunu belirtmiş ve sözlerini şöyle bitirmişti: «Daima muhterem arkadaşlarımın ellerine çok samimi ve sıkı bir surette yapışarak, onların şahıslarından kendimi bir an bile müstağni görmeyerek çalışacağım. Milletın teveccühünü daima dayanak noktası telâkki ederek hep beraber ileriye gideceğiz. Türkiye Cumhuriyeti mes'ut muvaffak ve muzaffer olacak.»

Cumhuriyetin ilanı, o gece bütün yurttaki top atışları ile duyuruldu. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Başbakanı İsmet Paşa (İnönü), ilk Meclis Başkanı da Fethi Bey (Okyar) seçilmişti.

Cumhuriyetin ilânını gerçekleştiren Kanunun numarası 364 olup, adı «Teşkilât-ı Esasiye Kanununun Bazı Maddelerinin Tavzihen Tadiline Dair Kanun» dur.

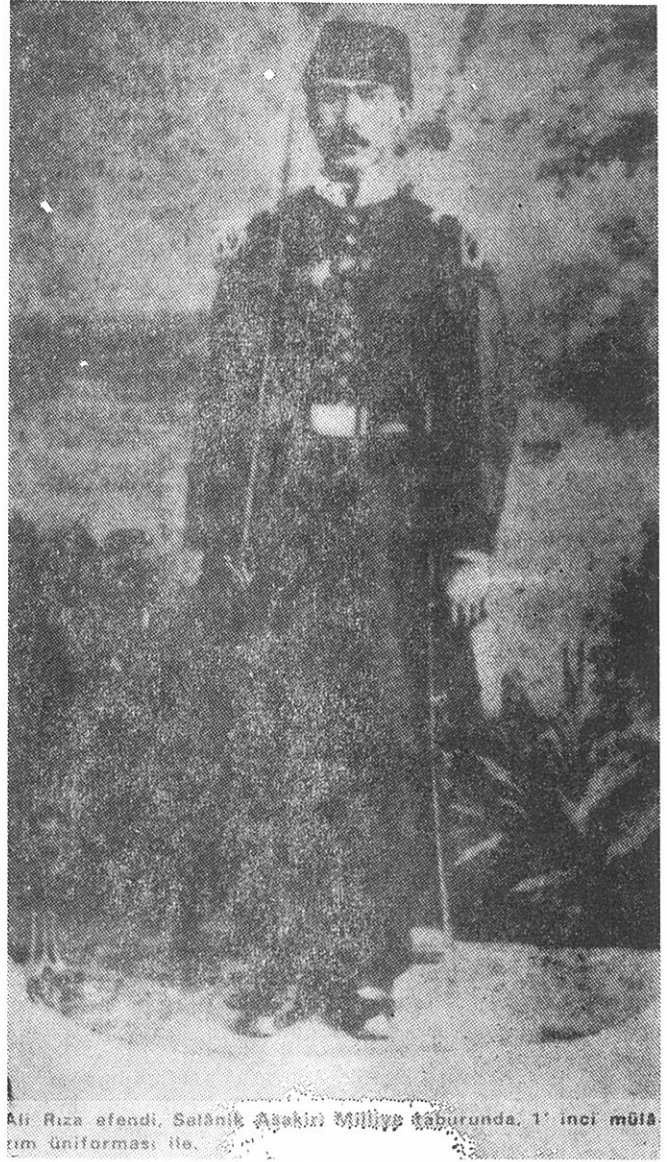
Bu şekilde, Ülkemizde Cumhuriyet rejimini resmileştiren ve anayasa değişikliği şeklindeki 29.10.1923 tarih ve 364 sayılı Kanunda, Cumhuriyet Hükûmeti şekli olarak kabul edilmişti. «Hükûmet» «Devlet» in çok önemli bir parçası olduğu cihetle, bu yerinde bir işlemdir. 1875 Fransız Anayasası da Cumhuriyeti hükûmet şekli kabul etmek suretiyle aynı tarzda bir işlem yapmıştır.

Cumhuriyet ile birlikte yeni düzenlemeler getirilen Teşkilât-ı Esasiye Kanunu genç Türk devriminden, Erzurum ve Sivas Kongrelerinden Büyük Millet Meclisi'nden ve bunları oluşturan olaylardan esinlenerek yapılmıştır ve bütünü ile ulusal gereksinmeye uygundur. Bu kanun yalnız şekline göre değil, ruhuna uygun olarak da uygulandığında mutluluk yaratacaktır.

Cumhuriyetin ilanı, bir taraftan Anadolu'daki milli hakimiyet ve istiklâl mücadelesinin askeri ve siyasi sahalarında muzaffer olmasını ve demokratik prensiplere göre kurulan yeni Devletin bu istikamette gelişmesini, diğer taraftan da Osmanlı monarşisinin, Milli Harekete karşı takındığı tavır ve batıdaki siyasi gelişmeye de paralel olarak yeni bir zihniyetin yerleşmesi neticesinin zarurî ve kaçınılmaz bir halidir.

O zamanın en büyük gazetelerinden «The New York Times» 30 Ekim 1923 nüshasında Cumhuriyetin ilânını duyururken, 31 Ekim 1923 sayısında konu ile ilgili şu yorumu yapıyordu: «Kanımızca genç Türk Cumhuriyeti'nin kurucuları Amerikan Devleti'ni kuranlardan daha güç bir görevi yüklenmiş bulunmaktadır. Çünkü, yeni Türk Devleti, yerini almış olduğu İmparatorluğun geçmişini omuzlarında taşımaktadır. Türkiye bu mirası reddederek milli bir Cumhuriyet olarak kalmakla yetinir ve yeni İmparatorluk hayalleri peşinde koşmazsa uygar dünya toplumları arasında kendisine iyi bir yer sağlayabilir.»

Bu şekilde, büyük bir ileri görüşlük ve isabetle Cumhuriyet rejimini ihdas eden büyük kurtarıcımız ATATÜRK halk egemenliğini işler düzen haline getirmek için ilk adımı büyük maharet ve başarı ile atmış ve ölümüne kadar her devrede yeniden Cumhurbaşkanlığına geçirilerek devrimleri arkası arkasına yapıp büyük Türk Devleti'ni kurmuştur.

Ali Rıza efendi, Selânik Asakir-i Milliye Kaburunda, 1' inci müstahkem üniforması ile.

Atatürk'ün Babası Alırza Efendi

T.C. 64. yıl ve Cumhuriyetimiz!

Yazan : Burhan AKSOY

Aradan koca bir 64 yıl geçti... Oysa daha dün kutlanmış gibi 50. yıl merasimleri bütün heyecan ve tazeliğiyle gönüllerimizde yaşıyor...

Çile ve tahammül yükünü omuzlarımızda taşıdığımız 20. asıra artık yavaş yavaş veda etme ve yeni bir asrın merdivenlerini tırmanmağa başlama hazırlığında olduğumuz bugün; Cumhuriyetimizin 64 yılını idrak etmenin mutluluğu içersinde, geleceğe dair ümit ve inancımızı perçinleyerek 80'li, 90'lı yıllara kavuşabilmenin şevk ve heyecanını taşıyoruz.

Kavuşmak şevk ve heyecanı derken bir ümit ifade etmek istiyoruz... Bizim kuşağın insanı bu ümidini ne derece gerçekleştirebilir onu bilemeyiz, ancak arkamızdan gelecek genç kuşakların daha binlerce 64 yıldönümlerini idrak edeceğine dair olan inancımız tamdır.

Zaman hükümünü icra ediyor... Artık kapmamız, kavramamız, sahip çıkıp genç dimağlara enjekte etme konusunda görevimizi müdrik olmamız lâzım... Öncelikle «Cumhuriyet» kavramını lütgat ve ansiklopedik tariflerin basitliğinden kurtarmamız gerekir. Okullarımızda bir Cumhuriyet Tarihi dersi vardır... Yurttaşlık Bilgisi kitaplarında da sathi bazı bilgilerin verilmekte olduğunu biliyoruz. Bir de bugün olduğu gibi yıldönümlerde günün manâ ve ehemmiyetini belirten ateşli nutukların dışında bildiklerimiz ne derece tatmin-kârdır, bizce şüphe götürür...

Nitekim 50 milyonluk Türkiye'mizde bugün halâ «Cumhuriyet» kavramını dar kalıplar çerçevesinde kışkırtmış manasıyla anlayanlarımızın sayısı hiç de az değildir... Oysa aslında «Cumhuriyet»'i bir kavram olarak değil, bir bütün olarak ele almak lâzım gelir. Zira dünyanın hemen her ülkesinde mücerret fikir ölçüleri içersinde «Bir» olması gereken «Cumhuriyet» fiilde, tatbikatta değişik manzaralar arz etmektedir. Temiz, pırıl pırıl ve bazı saf zihinleri «idlâl» (Bulandırmamak) etmemek için söylüyoruz... Bugün bir Sovyet Rusya'da Cumhuriyet rejimiyle yönetilmekte, keza aynı şekilde komşumuz İran'da «Cumhuriyet» kanunları hüküm sürmektedir... Misallerimizi özellikle Asya kıtası başta olmak üzere Avrupa ve Amerika'ya dek ülkeler ismi vermek suretiyle çoğaltabiliriz... Ancak esas olan kemiyet değil, keyfiyettir.

İşte bunun için diyoruz ki; ne Sovyetlerin «Sosyalist Cumhuriyeti» ne de İran'ın «İslâm Cumhuriyeti» bizi alâkadar etmediğine göre, kendi idare sistemimiz olan ve bugün 64. yıldönümü-

nü gururla kutladığımız «Lâik Cumhuriyet» anlayışını gerçek manâsıyla geniş bir tahlil süzgecinden geçirmemiz artık bir zaruret haline gelmiştir.

Dünnin karanlığından bugünün aydınlığına geldik... Ve bugün artık düşünce yasak değil, vicdan sürgün değil, canı cesur değil, fikir mazlum değil, masum korkak değil, nihayet cemiyet bedbath değil... Herşeyin zıddıyla kâmil olduğu prensibine dayanarak belirtelim ki bugünün mevcut şartları olmazsa idi, cemiyet çok değişik manzaralar arzeder, çok karanlık tablolar çizerdi.

Geçmişte olduğu gibi onlar zalim bizler ise mazlum, onlar mağrur biz mazlum, onlar herşeye hâkin, bir mahkûm, onlar Vatan binamızın en mutena odalarında, biz kendi öz evimizin bodrumundan bile her an kovulmak korku ve endişesi içinde süfli bir azap çekenler olacaktık...

Bir daha dönmemesine o günleri çok, hem pekçok gerilerde bıraktık... Gururla ifade ediyoruz, bugün artık «Cumhuriyet» ruhuyla yaşıyoruz. Eşitlik esasına dayalı milli iradeye saygılı, «Hakimiyetin Kayıtsız Şartsız Millete Olduğu» gerçeğini mahyalastıran bir «Cumhuriyet» ruhuyla...

Yarım asrı aşan tecrübeler ışığında her geçen gün daha sağlam temeller üzerinde yükselen «Türkiye Cumhuriyeti» nesiller arasında bir köprü, ana unsur olarak «Milli Hakimiyet» prensibinin sürekliliği içersinde nesilden nesile bırakılacak en büyük miras, en mukaddes emanettir... Bu mukaddes emanete sahip çıkmak genç, ihtiyar, kadın kız hepimizin evet hepimizin aslı görevidir...

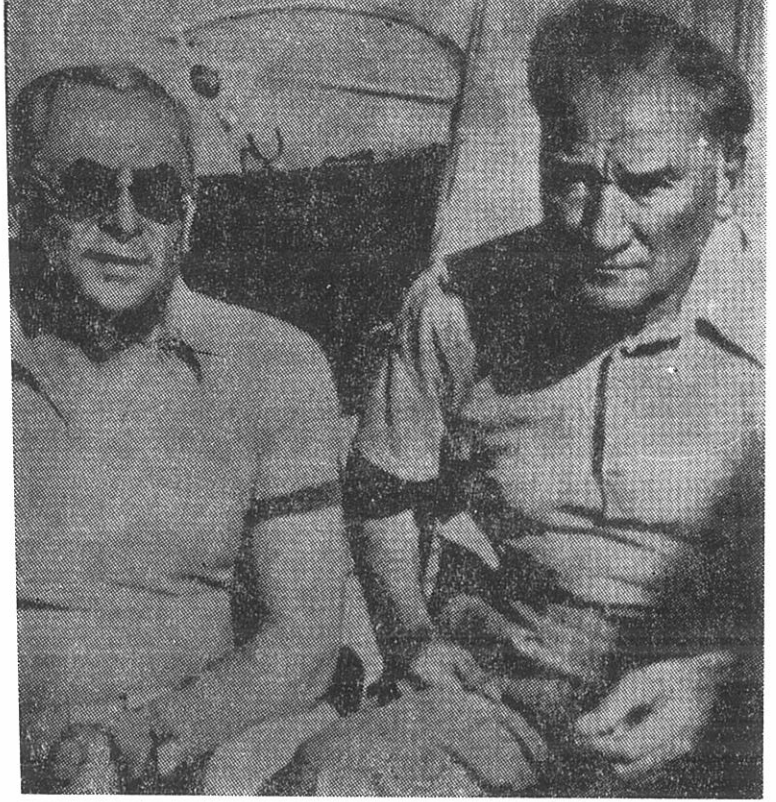
Netice olarak kendi kültür ve anlama kabiliyetimiz ölçüleri içersinde ifade etmek istediklerimizi bildiğimiz kadarıyla şöylece noktalamak isteriz:

Tavizsiz ve berrak bir inanç asaleti, heybetli fakat tevazuda eşsiz bir cesaret ve feraset örneği, kararlılıkta endişesiz bir hareket serbestisi... Çarpıcı bir aksiyon kıvraklığı, hertürlü yeniliğe açık, şuurlu bir ilgi, tetkik, tahlil, araştırma ve intibak kabiliyeti... Cemiyet platformunda akılcı ve realist kemiyet değil fakat keyfiyette dünyanın hiç bir değer ölçüsüne sığmayan bir prensipler manzumesi...

64. yıldönümünü kutladığımız Cumhuriyetimizin bütün milletimize hayırlı uğurlu olması dileğiyle tüm güzellik, doğruluk ve iyiliklerin, refah ve mutlulukların Türkiye'miz için olsun...

Atatürk'ün Ekonomik Modeli

Yazan: Prof. Mehmet ERÖZ

Atatürk'ün ekonomik modelini oluşturan temel fikir ve ilkeler daha İstiklâl Savaşı esnasında teorik ve uygulama biçimi ile belirginleşmeye başlamış, böylece, ekonomi Türk İstiklâl Savaşının ve Atatürk döneminin güçlü bir elemanı olmuştur.

Atatürk'ün ekonomik modelinde; ekonomi:

— Diğer sosyal olayları da etkileyen belirli bir üstünlüğe sahiptir:

— Siyasal bağımsızlığı güçlendiren bir vasıtaadır:

— Kamu yararının birinci planda tutulmasını sağlayan araçtır.

Yine Atatürk'ün ekonomik modelinde;

— Devlet ve ferdin, kamu ve özel kesimin birbirini tamamlayacak biçimde faaliyet göstermeleri, diğer bir deyişle, karma ekonomi sistemi esas kabul edilmiştir.

— Türk Ekonomisini dışa açmak, hızlı, dengeli ve istikrar içinde planlı bir şekilde geliştirmek hedef alınmıştır.

Bu ekonomik modelin yukarıda temel çizgileri ile belirtilen özelliklerini kısaca açıklamak istiyoruz.

1 — Ekonominin Üstünlüğü

Atatürk'ün ekonomik modelinde; herşeyden önce, bir ülkenin ve milletin hayatında ekonomik olayların diğer sosyal ve siyasal olaylara yön verecek derecede üstünlüğe sahip olduğu ilkesinden hareket edilmiştir. Atatürk bu gerçeği şöyle ortaya koymaktadır

«Bir milletin yükselişinde, çöküşünde birçok sebepler vardır Fakat bir milletin doğrudan doğruya hayatıyla, yükselişle ve çöküşle ilişkili ve ilgili olan, milletin ekonomisidir Türk tarihi incelendiğinde, tarihimizi dolduran sayısız başarı, zafer ve mutlulukların veya başarısızlık, mağlubiyet, yokluk ve felaketlerin ekonomik durumumuzla ilişkili ve ilgili olduğunu görüyoruz Bu sebeple, Türkiye'yi layık olduğu düzeye çıkarabilmek için kesinlikle ekonomimize önem vermek zorunluluğundayız Çünkü, ekonomik bir çağda yaşıyoruz, Ekonomik kalkınma; hür, bağımsız, daima daha güçlü ve daima daha müreffeh bir Türkiye idealinin bel kemiğidir.»

Görülüyor ki, Atatürk, bir milletin ekonomi alanında varlığını kanıtlamasını, hür yaşamının bir şartı olarak görmüştür. Bunun için İstiklâl Savaşının bitişinden 5 ay sonra, 1923 Şubatında İzmir'de İktisat Kongresini toplarız ve takip edilecek ekonomi politikasının temel prensiplerini tespit ederek, yürürlüğe koydurmuştur.

Diğer taraftan hatırlatmakla yetinelim ki; dünyada daha 1920 yılında ilk Ekonomi Bakanlığını kuran devlet adamı da Atatürk'tür. Bu, O'nun ekonomiye verdiği önemi vurgulamaktadır.

2 — Karma Ekonomi Sistemi

(Esnek Devletçilik), (İlmli Devletçilik)

Atatürk'ün ekonomik modeli karma ekonomi ilkesine dayanmaktadır. Bu nedenle, planlı karma ekonomi sistemi olarak adlandırılabilir. Bu sistem ilk kez 1922 yılında Millet Meclisinin açış konuşmasında ifade edilmiş, teorik esasları 1923 İzmir İktisat Kongresinde devrin İktisat Vekili (Ekonomi Bakanı) Mahmut Esat Bey tarafından açıklanmış, özel sektör yanında kamu sektörünün de ekonomik faaliyetlere katılmasını ifade etmek üzere karma bir sistem olarak benimsenmiş, 1930'larda uygulanma alanına konulmuştur.

Şu var ki, Atatürk'ün ekonomi modelinin temel felsefesini oluşturan, modelin işleyişine yön veren karma ekonomi sistemi, uygulanmaya başlandığı 1930 yılından bu yana, Atatürk Döneminde olduğu gibi Atatürk dönemi sonrasında da devamlı olarak tartışma konusu yapılmıştır.

Oysa, Atatürk'ün Devletçiliği «İlmli Devletçilik» diye 1930'da bizzat kendisi tarafından adlandırılmıştı. Bu esnek bir devletçiliktir. Çünkü; kendisi:

«Bizim devletçiliğimiz kişisel emek ve faaliyeti esas tutmakla beraber mümkün olduğu kadar kısa zamanda milleti refaha ve ülkeyi mamurluğa erdirmek için genel ve yüksek çıkarlarının gerektirdiği işlere ve özellikle ekonomik alanlara devletin ilgisini yönelmektir» diyordu.

Atatürk'ün Nisan 1931 tarihinde söylemiş olduğu şu sözler çok dikkat çekicidir:

«Vatandaşın, kişisel teşebbüs ve faaliyet hürriyetini sınırlamamak devleti yönetmeye yetkili kılınanların düşünüp tayin etmesi gereken sorunlardandır. Prensip olarak devlet, ferdin yerine kaim olmamalıdır. Fakat ferdin gelişmesi için genel şartları gözönünde bulundurmalıdır.»

Şu var ki, daha sonraki yıllarda özellikle 1931-32 yıllarında bazı kişiler ilimli ve esnek devletçiliği sert bir devletçilik uygulamasına dönüştürmek istemişlerdi. Bu nedenle 1933'de Atatürk devletçilik kavramından ne anlaşılması gerektiğini yeniden ortaya koymak ihtiyacını duydu. Ve şöyle dedi:

«Türkiye'nin uyguladığı devletçilik sistemi 19.yüzyıldan beri sosyalizm kuramcılarının ileri sürdükleri düşüncelerden alınmış bir sistem değildir. Türkiye'nin ihtiyacından doğmuş ve Türkiye'ye has bir sistemdir. Bu sistemde bireylerin özel girişim ve faaliyetleri esas olmakla beraber büyük bir milletin ihtiyacını gözönünde bulundurarak bazı ekonomik faaliyetleri devletin eline alması gerekir.»

Atatürk 1937'de devletçilikle ilgili ilke ve direktiflerini Meclisin çalışma yılını açış nutkunda vurgulamış ve «Zorunluluk olmadıkça piyasalara karışılmayacağını» teyit etmiştir.

Hatta Devlet tarafından kurulmuş olan kamu iktisadi teşebbüslerinin dahi ticari usul ve anlayışla özel teşebbüs gibi yönetilmesini, özel hukuk hükümlerine ve piyasa ekonomisi kurallarına uymasını istemiştir.

Atatürk'ün bu görüşü 1937 Yılı Mecliste okunan Hükümet Programında da şu şekilde yer almıştır:

«Ferd tarafından yapılabilecek işlerin, fertlerce yapılmasını himaye ve teşvik edeceğiz. Bu maksatla sanayii teşvik siyasetimize devam edeceğiz.

Fakat ferdi mesai veya sermayenin bugün için yetmediği veya gidemediği işlerde, milli korunmanın gerektirdiği hususlarda, milli emniyeti ve umumi menfaati temin etmek, ferdi mesai ve sermayenin çeşitlenip büyümesini kolaylaştırmak için Devlet iş başına geçecektir.»

Atatürk'ün ekonomi modelinde karma ekonomi sisteminin tercihini gerektiren şartları; sistemin özellikleri içinde kısaca açıklamakta yarar vardır:

— Karma ekonomi sisteminde, ekonomik faaliyetlerin itici gücü olan kâr ve akılcı düşünce ekonomik modele getirilmektedir. Ancak, sistemdeki kişisel kâr deyimi siyasal ve sosyal nedenlerle birçok noktalarda devlet ve kamu kuruluşlarının geniş müdahalesiyle sınırlanır. Diğer bir anlatımla, dolaysız bir akılcı görüş yerine yasaların bazı sınırlamalar getirdiği dolaylı bir akılcı hedef egemendir.

— Karma ekonomi sistemi ile Atatürk ekonomide ferdiyetçi ve toplumcu görüşü telif eden bir model yaratmıştır. Böylece, değişen ve gelişen şartlara uyan esnek bir model yaratılmıştır. Şartlar değiştikçe bazen ferdiyetçi görüş ve buna dayalı girişimlere, bazen toplumcu görüşe öncelik ve ağırlık verilmesi imkânı doğmuştur. Oysa, katı bir liberalizm veya katı bir sosyalizmde alternatifler ortadan kalkar. Liberalizmde toplum menfaatleri, sosyalizmde ferdi hak ve hürriyetler gözden uzak kalır. Bu nedenle, ferdiyetçi ve toplumcu görüşleri ve prensipleri telif eden karma ekonomi sistemi, insanın hak ve hürriyetlerini koruyan, insanın insanca yaşamasını sağlayan bir sistem olmaktadır.

— Karma Ekonomi sisteminde rekabet, serbest mülkiyet, piyasa ekonomisi prensipleri ekonomik modele monte edilmektedir. Fakat siyasal ve sosyal nedenlerle, rekabet ve mülkiyet gibi temel müesseselere, piyasa ekonomisine bazı sınırlama ve müdahaleler getirilmiştir.

— Karma ekonomi sisteminde toplumun refah düzeyini yükseltmeye yönelik yatırımlara öncelik verilmesi, ekonomik modelin temel hedeflerinden birisi olmuştur.

— Karma ekonomi sisteminde metodik bir plana göre ekonomik faaliyetler bir planlama teşkilâtı tarafından organize edilir ve ekonomik fonksiyonlara işlerlik kazandıracak politika izlenir. Böyle bir politika ile bir yandan kapitalizmin yarattığı sosyal dengesizlikler, ekonomik darboğazlar, sadece kâr hedefinin ortaya çıkarabileceği sakıncalar önlenir; diğer yandan sosyalist sistemin «bana ne» felsefesinin, serbest teşebbüsün teşvik edici ve yaratıcı rolünü bertaraf etmenin yaratacağı sakıncalar, çok yüksek sosyal maliyetlere neden teşkil eden katı planlama hataları önlenir.

Atatürk ve Basın

Yazan: Nuri İNÜĞÜR

Büyük Atatürk'ün basına verdiği önem ve değer Türk basın mensupları ile Türk basın tarihi için gurur ve övünç vericidir. Şüphesiz başka ülkelerde de «Basın 4. Kuvvet» olarak büyük değere sahip olmuştur. Ancak, milletlerin tarihinde Atatürk kadar basına değer veren ve ondan «4. Kuvvet» olarak büyük ölçüde yararlanan bir başka lidere rastlamak mümkün değildir.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı andan itibaren, basından destek gören Atatürk'ün daha önceki yıllarda da basının gücünü çok isabetle değerlendirdiği, bu nedenle basın özgürlüğüne ve basına büyük önem verdiği özellikle o günün koşullarında çok etkili bir kitle iletişim aracı olan yazılı basınla yakından ilgilendiği, yakın ilişkiler içinde olduğu bir gerçektir.

Cumhuriyeti kurduktan sonra da, gerçekleştirdiği inkılapların benimsenmesi için çevresinde değerli gazetecileri, edip ve yazarları toplamış, yaratılan eserin fikri yönden korunması ve gelişmesi, savunulmasının yapılması konusunda onlara çeşitli görevler vermiştir. Sayıları bir hayli kabarık olan bu kıymetli gazetecilerin, belirtilen alandaki çabaları ve çalışmaları, yeni bir devletin kurulmasında ve yaratılan inkılapların yerleşmesindeki katkıları, basın tarihimizin gururla izlenen sayfalarını oluşturmaktadır.

Nitekim Hamdullah Suphi, Yunus Nadi, Falih Rıfkı, Ruşen Eşref, Yakup Kadri, Necmeddin Sadak, Hakkı Tarık, Asım Us gibi değerli gazeteci ve yazarların sık sık konuk oldukları ünlü «sofra» memleket meselelerinin görüşüldüğü, fikir alış verişinde bulunan bir forum niteliğindedir.

Büyük Atatürk'ün yazılı basınla olan ilişkisi daha öğrencilik yıllarında başlamıştır. Atatürk, henüz Harbiye öğrencisi «Mustafa Kemal» olduğu yıllarda da bir basın mensubu olduğunu şöyle dile getirmektedir:

«Mutat olan derslere iyi çalışıyordum. Bunların fevkinde olarak bende ve bazı arkadaşlarda yeni fikirler peyda oldu. Memleketin idaresinde ve siyasetinde fenalıklar olduğunu keşfetmeye başladık. Binlerce kişiden ibaret olan Mektebi Harbiye talebesine bu keşfinizi anlatmak hevesine düştük, Mektep talebesi arasında okunmak üzere el yazısıyla bir «gazete» tesis ettik, sınıf dahilinde ufak teşkilatımız vardı. Ben idare heyetindeydim. Gazetenin yazılarını çoğunlukla ben yazıyordum.»

Bu sözlerden, yönetimin siyaset alanındaki kötülük ve aksaklıklarını açığa vurmak amacı güden, eleştiri niteliğindeki yazıları Mustafa Kemal'in kaleminden çıktığı anlaşılmaktadır.

Atatürk'ün basının gücüne verdiği değer in öne mini layığı ile anlamak ve bu meslek mensuplarına karşı ötedenberi beslediği bariz sempatiyi daha somut biçimde gözler önüne serebilmek için Balkan Savaşı öncesi yıllara, 1908-1909'lara gitmemiz gerekiyor.

Mustafa Kemal'in henüz İttihat ve Terraki Genel Merkezinde üye olduğu ve orduyu siyasetten ayırmak düşüncesinde ayak dirediği için, Trablusgarb'a gönderilmesine teşkilâtçe karar verildiği tarih, aralık 1908'lere rastlamaktadır. O sırada Trablusgarb'ta Türk yönetimine karşı irticaa kaçan bir hareket baş göstermiştir. Birkaç zorba ve bazı şeyhler devlet memurlarına ve halka tahakküm etmektedirler. Din ve şariat sözü bunların elinde bir menfaat sağlama vasıtasıdır.

İttihat Terakki'nin aldığı karara göre, Mustafa Kemal hiç bir sıfatı olmadan, tek başına bu çevrenin içine dalacak, azınları sindirecek ve sarsılan devlet otoritesini yeniden kuracaktır.

Atatürk'ün yakın çevresinde uzun yıllar görev yapan Hikmet Bayur'un (Atatürk) adlı yapıtında yazdıklarına ve bir meslektaşımıza anlattıklarına göre Mustafa Kemal'in Trablusgarb'a bu birinci gidişinde (gazeteci) kimliğini kullandığı ve takma adının da (Şerif) olduğu ileri sürülmektedir.

O tarihte Mısır, İngiliz yönetiminde olduğundan, Trablus'a Mısır ve Sudan yolu ile ve ancak kaçak olarak girmek mümkündür.

İşte bu nedenle M. Kemal'in Trablusgarb'a Mısır yoluyla ve savaş muhabiri kimliğiyle girmesinin daha kolay olacağını düşündüğü sanılmaktadır. Daha sonra yine aynı yollardan yurda dönmüştür.

Atatürk 1918 yılında arkadaşı Fethi Okyar ile birlikte İstanbul'da (Minber) Gazetesini çıkarmıştır. Gazete'nin sahibi Fethi Beydir. Atatürk annesinden aldığı bir miktar para ile bu gazeteye ortak olmuştur. Bu gazetenin birçok başyazılarını yazmıştır. Ancak orduda görevli olduğu için bu yazıların altına imza koyamamıştır.

Ne var ki yazıların ifade ve üslubu Atatürk'ün kaleminden çıktığını kanıtlayacak niteliktedir. O günlerin Mustafa Kemal'i «Bu gazete ile ortak olduğumu, hayatında ilk ve son gazeteciliğinin bu olduğunu, bunun da başarısızlıkla sona erdiğini» söylemektedir. Oysa bir yazar olarak gazeteciliğe daha sonraki yıllarda da devam edecektir.

(Minber)'in sayıları İstanbul'da (Atatürk Kütüphanesinde) mevcut olduğundan bu sayılardaki başya-

zılar incelendiğinde yazı üslubundan, kullanılan kelimelerden hangi başyazının M. Kemal'in kaleminden çıktığını kolayca anlamak mümkün olmaktadır.

Birinci Dünya Savaşı sonunda İngiliz savaş gemileri İstanbul limanında demirlemişler. O günlerde Yıldırım Orduları Grubu Kumandanlığından İstanbul'a dönen M. Kemal gazetecileri kabul ederek bazı soruları cevaplandırmıştır.

17 Kasım 1918 tarihli ve 16 sayılı Minber gazetesinden başka diğer gazeteler de, özellikle (Zaman) ve (Vakit) gazetelerinde de yayımlanan bu (mülakat) büyük kurtarıcının ilk basın toplantısıdır.

M. Kemal'in bu toplantıda söyledikleri haber olarak bütün gazetelerde yayımlanmıştır. Özellikle şu satırlar dikkati çekmektedir. «Devletçe kuvvetli olmak derken, silâh ve asker kuvvetini kastedmiyorum. Benim muradım manen, ilmen, fennen, ahlâken kuvvetli olmaktır» diyordu.

Bu münasebetle (Minber) de yayımlanan ve yine imzasız olan başyazı çok ilginçtir. Bu başyazıda Atatürk'ün cümle ve kelime yapılarının karakteristi bulmak mümkündür.

Bu münasebetle (Minber) de yayımlanan ve yine imzasız olan başyazı çok ilginçtir. Bu başyazıda Atatürk'ün cümle ve kelime yapılarının karakteristiğini bulmak mümkündür.

Rahmetli hocam Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal (Unutulmuş Belgeler) adlı yazısında bu başyazıya özellikle değinmektedir.

19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak basan ve Kurtuluş Savaşını başlatan M. Kemal'in Erzurum, Sivas Kongreleri boyunca ve daha sonra Ankara'ya geliş yıllarında da gazeteciliği devam edecektir.

1919 yılının 23 Temmuz günü pek gösterişsiz bir okul salonunda Erzurum Kongresi toplanmıştır. Kongre üyelerinden biri de, 1913 yılından beri Erzurum'da yayımlanan ALEAYRAK gazetesinin sahibi ve sorumlu müdürü olan Süleyman Necati beydir. Mondoros mütarekesinin zihniyetine karşı savaşmak gayesi ile yayınlarını daha sonra da sürdürecektir olan, yurdun tüm menfaatlerini her çeşit kişisel ve mevzii menfaatlerin üzerinde tutmaya özellikle itina gösteren, bu gazetede, o günlerde Mustafa Kemal'in yazılarını andıran başmakalelere rastlanmaktadır. Bu yazıların yine imzasız oluşu çok ilginçtir.

1919 Eylülünün 4. günü, Sivas Kongresi, Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlığı altında toplanmış ve çalışmalarına başlamıştır.

11 Eylül'de kongre sona ererken Mustafa Kemal, kongre üyelerinden Sivas'ın emektar öğretmeni Rasim beye (bir gazete çıkaracağım, sorumlu müdürlüğünü üzerine alacak, güvene lâyık biri lâzım) diyor-du.

Rasim bey kendi öğrencilerinden 22 yaşındaki öğretmen Selahattin'i önermiş, Sivas Valisi Reşit Paşa, milli harekâtın içinde olduğundan, gazetenin çıkarılması için gerekli olan izin kolayca alınmıştır.

Gazetenin adını ve başlık altını Mustafa Kemal biz zat tesbit etmiştir.

İRÂDE-İ MİLLİYE

«Metalip ve Amâlî Milliye'nin Müdafiidir»

Bu gazetenin yazı işleri müdürlüğünü Mazhar Müfit (Kansu) yapmıştır.

14 Eylül 1919 günü 1. sayısı, Sivas Vilâyet Matbaasında yayımlanan bu gazetede çıkan yazılar için Mustafa Kemal'in kesin direktifi vardır. Bu direktife göre (imzalı yazı yazılmayacaktır). Oysa kendisinin verdiği talimatla yazılmış olan yazının altında (İsmail Hami) imzasını gören M. Kemal'in canı sıkılmıştır.

Bu gazete nüshaları, vilâyetin çeşitli dairelerinin resmi mühürleri ile mühürlenerek zarflar içinde Anadolu'nun diğer şehirlerine ve İstanbul'a ulaştırılmıştır.

İRÂDE-İ MİLLİYE'nin 5 numaralı 2 Ekim tarihli nüshasında çıkan (Harekatı Milliye en muazzam harekatı medeniyedir) başlıklı yazı doğrudan doğruya M. Kemal'in kaleminden çıkmıştır.

M. Kemal daha sonra Sivas'tan Ankara'ya giderken bu gazeteyi Ankara'ya taşımak istemiş, ancak Sivas Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri gazetenin Sivas'ta kalmasını, yayınlarını bu Anadolu ilinde sürdürmesini arzu etmişlerdir.

M. Kemal'in gazeteye sorumlu müdür yaptığı genç öğretmen de onların fikrine katıldığından, gazete Sivas'ta kalmıştır.

18 Aralıkta Sivas'tan Ankara'ya doğru yola çıkan M. Kemal çevresindekilere Ankara'da tekrar bir gazete çıkarmak, bu amaçla teşkilât kurmak gerektiği hakkındaki düşünce ve tasarılarını anlatmaktadır.

Nitekim M. Kemal Paşa'nın Sivas'tan Ankara'ya geldikten sonra verdiği ilk direktiflerinden biri (bir gazete çıkaracağız) olmuştur.

Çünkü, M. Kemal saltanata, itilafçılara ve Yunanistan'a karşı giriştiği savaşta gazetenin büyük rol oynayacağına öylesine inanmıştır ki bütün yol boyunca bunu düşünmüş ve bir hafta sonra da yukarıda belirttiğimiz direktifi vermiştir.

Bu defa bu görev, kendisine ve davasına inatla bağlanmış bir yedek subaya verilmektedir. Balkan Savaşı'na katılmış, Birinci Dünya Savaşında yaralanmış, milli mücadele başlayınca Anadolu'ya geçmiş ve Amasya'da M. Kemal'le tanışıp, ona gönülden bağlanmış olan Recep Zühtü'ye...

M. Kemal Ankara'da kurmaya karar verdiği yeni gazetesinin yönetimini ona teslim ediyordu. Tıpkı Sivas'ta olduğu gibi Ankara'da da gazetesinin adını biz zat koymuştuk. (İrade-i Milliye'yi çıkarmaktaki amacımız, Hakimiyet-i milliye'yi tesis etmektir o halde çıkaracağımız gazetenin adı: (HAKİMİYET-İ MİLLİYE) olacaktır) dedi.

Ankara'ya ayak bastıktan tam 14 gün sonra, yeni gazetesi Vilâyet Matbaası'nın kolla çevrilen köhne makinesinde basılıyordu.

ATATÜRK'e Lâayık Olmak

Yazan: Prof. Dr. Selâhattin BATU

İnsanlar her zaman büyük adamlara layık olmamışlardır. Gelmiş geçmiş dehaların, büyük fikir, sanat adamlarının çoğu hakettikleri saygıyı, anlayışı görmediler. Peygamberlerin, velilerin, şairlerin, (bilginlerin hatta milli kahramanların tarihin her devrinde uğradıkları ağır hakaretleri düşünürsek insanların büyük yaratıcılara karşı her zaman aksi davranışlarını anlarız. Kur'an, başından sonuna anlayışsızlıkla, ahlaksızlıkla, vicdansızlıkla savaşıyor. İsa çarmıha gerilmiştir. Eckhardt ölmeseydi, ateşte yakılacaktı. Mevlâna ise en ağır kasıtlara uğramış, ömrünce yaralı yaşamıştır. Büyük bestecilerin başına gelenleri ise hepimiz biliriz. Schubert elinde besteleri, kapı kapı dilenmez miydi? Kapılardan koğulmaz mıydı? İçlerinden kaçısı anlaşılmış, takdir görmüş, rahat bir nefes alabilmiştir? Milletlerine memleketlerine büyük hizmetler etmiş nice kahramanların sonu bahtsızlık, yoksulluk olmadı mı?

İnsanlar kendilerine yeni düşünceler, yeni değerler, eşsiz büyük heyecanlar getiren nadir yaratılışları horlamış, büyük değerlere layık olmadıklarını her yerde göstermiştir. Hatta devrin aydınları kuvvet, kudret, itibar sahipleri bile bilgisizin, karacahilin ardından yürümüş, insanlık her çağda yetiştirdiği büyük adamların gerisinde kalmış. Bağrından fıskıran dehalarla hor bakmış, hakaret etmiş, çoğunun kadrini bilmemiştir.

Atatürk bir fikir, bir sanat adamı değil, sadece bir büyük kişi değil; hayatı ile, kişiliğiyle tanıdığımız insandan çok fazla canlı bir düşüncedir; bir semboldür. Bu millet Atatürk'ü bir milli kahraman, bir kurtarıcı olarak bağrına basmasını bildi. Onu başı üstünde taşıdı. Sevdı, saydı. En güzel duygularıyla ağırladı. Ama getirdiği yeni düşüncelerin bir davranışın, anlayışın sembolü olarak en esaslı devrimlerimizin kaynağı olarak Atatürk'e layık olmak bugün yarın her zaman fikir —Atatürk'ü sembol— Mustafa Kemal'i layık olduğu izzette tutmak, yetişen bütün nesillerin ödevi olacaktır. Biz insan olarak yere batırabiliriz. Bir milli kahraman ve vatan kuran bir yiğit olarak kalplerimizde ağırlarız da, sembol-Mustafa Kemal'i hor götürürüz, heykellerini kırmağa kalkışabiliriz. Bir vatan çocuğudur, devrinde büyük işler başarmıştır; hatta yurdu tutsaklıktan, yoksulluktan kurtarmıştır da getirdiği fikre, işaret ettiği yollara yine de yabancı kalabiliriz. Hatta bir büyük insan olarak tanıdığımız kahraman yarattığı düşünceye kurban eder onun da yararlıklarını, kahramanlıklarını unuttur, unutturmaya çalışabiliriz. O zaman topluluğumuz tarih önünde «Atatürk'e layık olmadığını ispat eder. Bir peygamberi çarmıha çarenlere döner,

azizleri, velileri ateşte yakanlarla bir olur. Onların zulmüne, anlayışsızlığına iner. Atatürk'ü bir insan, bir kahraman olarak ağırlamasını bilen Türk Milletinin ona bir fikir olarak da gereken saygıyı gösterebilmesi gerekir. Atatürk bizi ileri götürecektir ana düşüncelerin en esaslı davranış zihniyet devrimlerimizin, yarınımızı kuracak temel prensiplerin sembolüdür. Türk topluluğunun bu fikirlere layık olduğunu, layık kalacağını her zaman ispat etmesi gerekir. Türk topluluğunun bu fikirleri her gün biraz daha gerçekleştirmesi kendi yararınadır. Bunları gerçekleştirecek, onlara layık olduğunu belirtecek; Türk topluluğu Atatürk'e layık olduğunu davranışlarıyla gösterecektir.

Dün değil, yarın değil, yüzyıl, beşyüz yıl sonra değil, bugün bile bir an için Atatürk'süz olduğumuzu düşünelim: Onsuz bu topraklar vatan olur muydu? Bu limanlar, bu fabrikalar; bu tarım hamleleri olur muydu? Bugünkü itibarlı insan; sayılan, ağırlanan millet olabilir mi idik?

Ama Türk vatani, olduğundan çok, olacağı için daha değerli: Türk topluluğu başardıkları kadar başaracakları için daha büyük, Türk Milleti bir gerçek olduğundan çok fazla ileri bir ülkü, yarının dünya toplulukları arasına yaratacağı kültür değerleriyle katılacak, büyük şereflerle, gururlarla ağırlanacak bir topluluk değil mi? Ama bu yarın dediğimiz bilinmez de bir gerçek, özü, içi dolu bir gerçek olabilmesi gerektir. Atatürk'ün getirdiği düşünceler yemiş vermeden bu en büyük ülkülerin gerçek olması mümkün müdür? Biz, ancak onun yolunda yürürsek ileri bir topluluk olabiliriz. Çünkü Atatürk ilim zihniyetinin, çağdaş düşüncenin sembolüdür. Biz ancak onun çalıştığı gibi çalışırsak başarabiliriz; yaratabiliriz; çünkü Atatürk hamleciliğin, dinamizmin kendisidir. Mustafa Kemal doğulu düşüncüyü, atılışı, hareketsizliği kendine düşman saydı. Bin yıldır değişmeyen, kıvılcıdamayan, yaratmayan Asyalı topluluklara canlılığın, hamleciliğin, cesaretin yollarını gösterdi. Bir varlık sayılmazdık. İnsan diye anılmazdık. Batıya insanın her yerde aynı olduğunu ispat etti. Doğunun da kurtulabileceğini, Doğunun da kalkınabileceğini gösterdi.

Onun getirdiği fikirlerde bizim bugünümüz kadar yarınımız gizlenmiştir. Topluluğumuz ancak çağ yaşayabilir. varolabilir... İleriliği, yaratıcılığı kadar yaşayabilir. varolabilir... İleriliği, yaratıcılığı kadar kendi olur, milli renklerini, özelliklerini koruyabilir. Türk Milleti bir yeni uygarlık, kendi uygarlığını yaratabilmeli. Ancak o zaman bir bütün olarak, ayakta kalabilecektir. Fikir -Atatürk'e sembol - Mustafa Kemal'e lâayık olmağa çalışalım.

T.C. 64. Yılı AnılarıylA ATATÜRK

Yazan: Ali Osman ATAŁ

Atatürk bir gün gençleri Halkevlerinde topladı. Yüzümüze manalı manalı baktıktan sonra bilmem neler düşünmüş olacak ki, gür bir sesle:

— «Çocuklar ufuklara kadar görüyoruz, onun ötesini görmeğe çalışacağız!»

Diye bir emir verdiler. Bu Ata'nın gençliğe yeni bir hamle veren emri idi. Ufukların ötesi neresiydi? Onun işaret zekâsı, ufuklara kadar görünen birçok keşiflerde bulundu. Fakat insanlığa yarayacak bu kadar değildir... Onun ötesindekileri de siz görmeğe çalışınız. Yeni yeni icatlar ve keşiflerde bulununuz...

Demek istemişlerdi. O, istikbâli gören büyük bir dahi idi... Bunu ispat eden bir tarihi hâdiseyi yazmaktan kendimi alamıyorum. Atatürk ordularının başında Anadolu'yu istila eden düşman kuvvetlerini «vatanın harimi ismetinde» boğduktan sonra İzmir'e girmişti. Türk orduları İzmir'e girer girmez, İngiliz Parlamentosu fevkalâde bir toplantı yaptı, Lordlar Kamarası üyeleri yerlerini aldılar. Büyükelçiler de bu tarihi oturuma iştirak ettiler. İlk defa kürsiye, işçi partisi lideri Macdonald çıkarak.

— «Hükümetten şunu sormak isterim. Hükümet Anadolu'yu galip devletler arasında paylaşmak maksadıyla hazine binlerce altın aldı. İstanbul ve Boğazlar Büyük Britanya'nın olacak. İzmir, Yunanlılara, Antalya ve Konya İtalyanlara, Adana ve havalisi Fransızlara verilecek. Doğuda bir Kürdistan ve bir müstakil Ermenistan kurulacaktı... Ne yazık ki, bunların hiç birisi olmadı; bu taksim projesini Mustafa Kemal'in süngüleri altüst etti... Bu hususta hükümetten izahat istiyorum»

Dediği zaman, o zaman Başvekili bulunan Lord Corc ağır ağır kürsiye gelerek:

— «İnsanlık tarihi birkaç asırda ancak bir dahi yetiştirebiliyor: şu talihsizliğimize bakınız ki beklenen o dahi, bugün Türkiye'de doğmuştur, elden ne gelebilirdi?»

Diyerek kürsüden indi. Bu cevaba bütün İngiliz milleti başeğmek zorunda kaldı. Bundan sonra Lord Corc Başvekillikten istifasını verdi.

Enver Behnan ŞAPOLYO

ATATÜRK İLERİ GÖRÜŞLÜYDÜ

Başşehbender olarak bulunduğum Paris'ten Ankara'ya memuren geldiğim sırada, büyük Atatürk, lütfen, akşam yemeğinde Çankaya'da bulunmaklığımı emretmişlerdi. Yeni Türkçe meselesinin bahis mevzuu olduğu günlerdi. Köşke gittiğim

de dil meselesi konuşuluyor ve bu konuda kara tahtaya kaldırılanlar görülmüyordu. Büyük ata orada bulunan mebusları ikide bir tahta başına davet ediyordu.

Bana da sıra gelecek diye korkarken —nazık ve küçüklerine karşı misafirperver davranan Atatürk— emrettikleri o yemekte sıkıntı ve ıstırap çekmemem için olacak, herkesi kaldırdığı halde beni tahta başına kaldırmadı. Ve bir ara, birdenbire bana hitapla sordu:

«Firuz: Çingene herif ne yapıyor?»

Ellerimi uğuşturarak:

— Kim efendim? dedim.

O sıralarda Fransa Başvekili bulunan Laval'ı kasdetmekte olduklarını tasrih buyurdular ve ilâve ettiler:

«Balkon nutuklarıyla bir millete cesaret enjekte edilemez. Bu adam bunu bile bilmiyor. Bu raya gelsin, onu iyi bir Nafia Nâzırı yapayım, yoksa müzik kültürü ile kaynamış olan İtalyan milletin karakterini değiştiremez!» demişlerdi.

Hakikaten bu da, ilk Yunan taarruzu ile tahakkuk etmiştir.

Firuz KESİM

ATATÜRK KENDİNİ TARİF EDİYOR

Cumhuriyetin onikinci yıldönümü için bir sıra dövizler hazırlanmıştır. Bunlar içinde şöyleleri vardı:

«Atatürk bizim en büyüğümüzdür.»

«Atatürk bu milletin en yücesidir.»

«Türk Milleti asırlar sonunda bağrından bir Mustafa Kemal çıkardı.»

Atatürk listeyi dikkatle gözden geçirdi. Bunlar ve bunlara benzeyenleri çizdi. Hepsinin yerine şunu yazdı:

«Atatürk bizden biridir.»

Salih BOZOK

● Kemal adı nasıl verildi.

Mustafa, Askeri Rüştiye'de okurken bir matematik öğretmeni vardı: Mustafa Sabri Bey. Bir gün sınıfta yine zor bir problem üzerinde çalışıyorlardı. Problem öylesine güçtü ki, öğretmen bile terliyordu ve kimi zaman şaşırıyordu. Mustafa, hiç zorlanmadan çözdü problemi, öğretmenden evvel. Zaten onun matematik dersindeki çalışkanlığını bilen öğretmeni Mustafa'yı tahtaya kaldırdı:

— «Bak Mustafa, senin adın da Mustafa, benimki de, sen bu problemi böylesine kolay çözdüğüne göre olgunlaşmış bir aklın var. Dilersen bundan sonra sana Mustafa Kemal diyelim» dedi.

Atamız: Mustafa Kemal'in Yakın Soyağacı

Yazan : Faik Reşit UNAT

Mustafa Kemal'in bu soyağacı, 1956 Nisanında Ankara'da toplanan V. Türk Tarih Kongresine Türk Tarih Kurumu üyelerinden Faik Reşit Unat tarafından sunulan «Atatürk'ün ailesi efradı ve kendisine kerahet dereceleri» mevzuu bildirisinden aynen alınmıştır.

F.R. Unat, bu soyağacını kurmak için iki ana kaynaktan faydalanmıştır. Şapolyo'nun kitabı ve Mak-

bule Atadan'ın hatıratı. Her iki kaynağın da ilmi metod yönünden münakaşa olunabileceğini de belirten tarihçi bunlar arasında görülen bazı çelişmeleri de şöylece ortaya koyar:

«Atatürk'ün ana tarafından büyük babası için önmüze iki ayrı isim ve hüviyet çıkmaktadır. M. Atadan'dan: Varyemezoğlu İbrahim efendi (Lankazalı), B. Şapolyo'dan: Hacı Sofu ailesinden Feyzullah ağa (Selânikli).

Atatürk'ün amca ve halaları:

M. Atadan'a göre, bir amcası, (adları Rukiye ve Nimet olan) iki halası vardır. M. Atadan'ın mirası üzerinde hak iddia edenlerin amcası Salih efendinin, biri ilk zevcesi Faika, diğeri ikinci zevcesi Müberra hanımdan olmuş ve aralarından biri ölmüş olan beş vârise inhisar edışı ve esasen Hatice hanımın da çocuğu olmadığını anlaşılmaması, birinci rivayeti tevsik eden bir delil sayılmak icap eder. Şapolyo'nun şemasında yer alan ikinci hala Nimet hanımı, eğer hakikaten bu aileye intisabı varsa, daha ağırlara düşen kuşaklardan bir akraba kızı olarak mütalaa etmek yerinde olur.

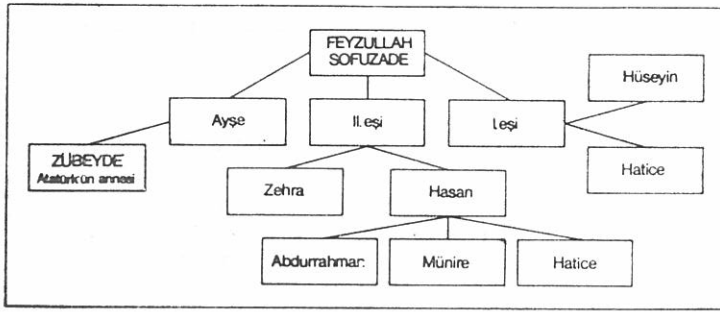
Atatürk'ün kardeşleri:

Atatürk, yalnız genç yaşta ölen ikinci bir kız kardeşi Naciye hanımdan bahseder. Şapolyo'nun da şeması bu isme yer vermektedir. Fakat Makbule Atadan'ın hatıratında daha üç kardeşleri bulunduğunu öğreniyoruz ki, bunlardan biri (1871-1875) yılları arasında yaşamış olan Fatma ve diğer ikisi, birer sene fasıla ile doğan ve aynı günlerde kuşpalazından ölen ağabeyleri Ahmet (1874?-1883?) ve Ömer (1875?-1883) dir.

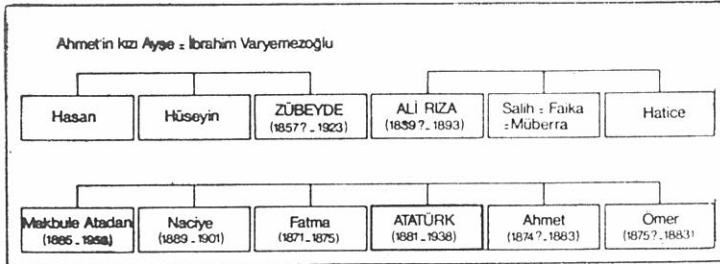
— Belirtilmesi gereken bir nokta şudur ki, Şapolyo tarafından ilk defa 1944 yılında yayınlanmış eserde tarihçi, bizzat Makbule Atadan'ın kendisine anlattıklarını naklederek soyağacına temel aldığı isimleri topladığını ileri sürer. Bu durumda Makbule Atadan'ın yıllar önce Şapolyo'ya verdiği bilgi ile 1952 yılında çıkan hatıratı arasında da çelişmeler ortaya çıkıyor.

Bir diğer nokta: Faik Reşit Unat, bu soyağacında Mustafa Kemal'in babası Ali Rıza efendi'nin 1893 ve küçük kızkardeşi Naciye'nin de 1901'de öldüklerini kaydederken, «Emekli albay Halil Nuri Yurdakul'un bulduğu belgelere göre Ali Rıza efendinin 23 Kasım 1893 tarihinde ve Çayağazı Rüşumat memuru iken öldüğü anlaşılmaktadır. Aynı belgelere göre Naciye'nin de 2.12.1901 tarihinde öldüğü öğrenilmiştir» der; fakat bu belgelerin ne olduğunu açıklamaz.

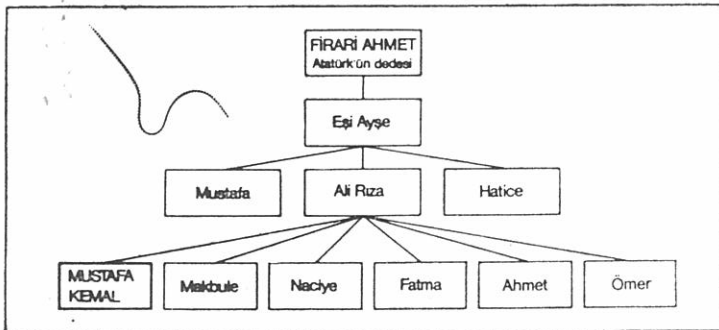
ENVER BEHNAN ŞAPOLYO'YA GÖRE
MUSTAFA KEMAL'İN ANNE SOYU

FAİK REŞİT UNAT'A GÖRE
MUSTAFA KEMAL'İN YAKIN SOYAĞACI

ENVER BEHNAN ŞAPOLYO'YA GÖRE
MUSTAFA KEMAL'İN BABA SOYU

Türkiye Cumhuriyeti

Atatürk'ün ölümsüz eseridir!...

«BENİM NAÇİZ VÜCUDUM ELBET BİR GÜN TOPRAK OLACAKTIR. FAKAT TÜRKİYE CUMHURİYETİ EBEDİYETE KADAR YAŞAYACAKTIR.»

Bugünkü Türkiye: Onun Milletine çalışmaları-
nın, cesaretinin hediyesidir... Bizler onun mirasçı-
larıyız.

Atatürk yardım görmeden okumuş kendisini yetiştirmiş ve çetin savaşlar neticesi yurdu, iç ve dış düşmanlardan kurtarmış, Türkiye'yi medeni ve itibarlı millet yapmak için gerekli inkılapları yapmış mamur, şerefli bir Türkiye kurmuş ve milletin kendisine verdiği «Atatürk» adını tarihe altın harflerle yazdırtmıştır.

Osmanlı Devletinin Adriyatik kıyılarından Mısır Körfezine ve bütün Arabistan'ın içinde bulunduğu muazzam ülkeden sonra Ana Vatanı da düşmanların istilâ ettiği ve güzel İzmir'i kölemiş olan bir milletin işgal ettiği bir zamanda millet için, vatan için Padişah Yaverliğini bırakarak ilk önce atılanların başında önder ve rehber Mustafa Kemal olmuştur...

Vatanı kurtardıktan sonra da ölünceye kadar millet hizmetinde kendisine bir servet yapmadan çalışmış, mütevazi bir hayat sürmüş ve milletin kendisine verdiği hediyeleri yine Dil Tarih Kurumu'na dolayısıyla millete bırakmıştır.

Bugünkü büyük fabrikalar Sümerbank, Etibank, İş Bankası gibi bir çok tesisleri kurdu. Ziraat Bankası gibi tesisleri geliştirmiş devleti, millete sevdiren ve modern bir Türkiye kurulması için ne lâzımsa yapmış, yanık bir yurt üzerinde kurulan vatanın asıl temelleri yalnız Atatürk devrinde atılmıştır. Ondan sonra ise yalnız ilâvelerle uğraşılmaktadır.

Denizlerde Türk teknesi, yollarda Türk rayı, yabancı sermayenin def'i kapitilasyonların kaldırılması ve nihayet bir milletin kıyafetini değiştirmek işlerini Atatürk başarmıştır.

Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa (Herkim İstanbul'u alırsa Cennet mekân olacak) demiş Fatih Sultan Mehmet bu vasiyeti yerine getirdi... Fakat 477 yıl sonra kâfir orduları tekrar İstanbul'u almakla Peygamberimizin sözünü yeniden yerine getirilmesi Müslümanlara vazife oldu. Atatürk yalnız İstanbul'u değil, Trakya ve Anadolu'yu da düşmandan kurtarıp çan seslerini susuran ve yeniden ezan seslerini göklere yükselten

ve bütün dünyaya TÜRK'ü yeniden tanıtan adamdır!...

Atatürk, Fatih Sultan Mehmed'in malik olduğu imkânlardan da mahrum olarak her sahada büyük bir zafer kazandığına göre elbet de Peygamber'in şefaatine nail olmuş o da cennet mekân olmuştur.

Atatürk'ü inkâr eden ve takdir etmiyenin asil kanından Türklüğünden ve ahlakından şüphe etmek lâzımdır.

Çünkü, Atatürk;

BENİM NAÇİZ VÜCUDUM ELBET BİR GÜN TOPRAK OLACAKTIR. FAKAT TÜRKİYE CUMHURİYETİ EBEDİYETE KADAR YAŞAYACAKTIR.

Buna inanıyoruz. ATA'yı minnetle anıyoruz.

ATA'yı daima seveceğiz ve izinden, yolundan ayrılmayacağız. Her Cumhuriyet Bayramında, her ölüm yıldönümünde değil, her fırsatta inkılaplarını muhafaza edeceğimize ant içiyoruz ATAM!..

AZİZ VE KUTSAL KABRİNDE RAHAT UYU ATAM.

TÜM GENÇLİK VE MİLLET OLARAK, İZİNDE, YOLUNDAYIZ!.. «NE MUTLU TÜRK'ÜM DİYENE...»

Saygılarımızla.

T. Atatürk Dergisi

Gerçek Atatürkçülük (Atatürk İdeolojisi)

Yazan : Prof. K. Faruk TİMURTAŞ

Atatürk İdeolojisini; ideoloji kavramının ifade ettiği anlam, ideolojilerin genel sınıflaması içinde ve ideolojiyi oluşturan faktörler bakımından inceleyerek ortaya koymak istiyoruz.

İDEOLOJİ NEDİR?

ATATÜRKÇÜLÜK NİÇİN BİR İDEOLOJİDİR?

İdeoloji; bir hedefe yönelmiş sosyal, siyasal ve ekonomik düşüncelerin, duygu ve inançların, fikir ve görüşlerin bütünüdür. Diğer bir deyişle ideoloji; sistemleşmiş ve bütünleşmiş bir dünya görüşü, düşünce ve aksiyon biçimidir. Düşünce ve aksiyon biçimi olarak ideoloji bir toplumun günlük yaşamını, eğitim ve kültürünü oluşturan din, dil, ahlâk, sanat, edebiyat gibi tüm faktörleri, sosyal ve ekonomik ilişkilerini etkiler. İdeoloji toplumun yaşamını ve davranışlarını etkilediği, toplumda heyecan yarattığı, bazı temel sorunların çözümünde yardımcı olacağına dair objektif bir inanç meydana getirdiği sürece etkinliğini devam ettirir.

İdeolojinin genel tanımı ve açıklaması içinde Atatürkçülük (Kemalizm) bir ideolojidir. Çünkü; Atatürkçülük bir düşünce, bir ruh, bir inanç, bir fikir ve prensipler bütünüdür. Bu prensipler Türk Toplumunun yaşamını, davranışlarını, kültürünü oluşturan faktörleri etkilemiş, yalnız Türkiye ve Türk Milleti için değil, diğer birçok ülke ve millet için çağ açan bir dünya görüşü ve aksiyon olmuştur.

İDEOLOJİLERİN SINIFLANDIRILMASI

İdeolojiler iki grupta toplanabilir.

— Totaliter ve Doğmatik İdeolojiler,

— Pozitivist, Akılcı, Gerçekçi ve Demokratik İdeolojiler

1 — TOTALİTER VE DOĞMATİK İDEOLOJİLER

Doktrinleri ve yöntemleri birbirinden farklı birçok totaliter ve doğmatik ideolojinin ortak özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

1 — Siyasal ve Ekonomik Zihniyet biçimi olarak totaliter ve doğmatik ideolojiler kesin ve değişmez bazı dogmalara bağlıdırlar. Mesela, - bu ideolojilerden bazıları, başarıyı sınıf kavgasında görür. Aşırı sosyalist ideolojiler gibi.

— Bu ideolojilerden bazıları başarıyı üstün ırk kavramına bağlamışlardır. Faşizm ve Nazizm gibi.

— Bu ideolojilerden bir kısmı ekonomik düzeni gizli bir elin, «kör gücün» yaratacağı inancındadırlar. Kapitalizm gibi.

— Yine bu ideolojilerin bir kısmı da, gerçekte ahlâki vecibelere dayanan din kurallarının sapıtılarak, din kurallarının katı kalıplarında «şariat» düzeninde başarı aramışlardır.

2 — Hukuki ve sosyal bir organizasyon biçimi olarak totaliter ve doğmatik ideolojilerde ekonomik, sosyal ve siyasal yaşamın her yönüne varıncaya ka-

dar yayılan aşırı bir devlet müdahalesi temel prensiptir ve hedeftir. Aşırı sağ ve sol ideolojiler gibi. Ya da toplum düzenini sarsmaya varıncaya kadar aşırı bir liberalizm esas kabul edilmiştir; Kapitalizm ve anarşizm gibi.

3 — Totaliter ve doğmatik ideolojilerde, fertlerin siyasal ve ekonomik hak ve hürriyetlerini (seçme, seçilme, mülkiyet, çalışma, teşebbüs, sendika kurma gibi) kısmen veya bütünüyle kaldırmaya dönük hedefler kabul edilmiştir.

4 — Totaliter ve doğmatik ideolojilerin önemli bir bölümünde şiddet, baskın, ani ve şaşırtıcı davranışlar ve terör gibi araçlardan yararlanarak iktidarı ele geçirmek hedefi vardır.

5 — Bu ideolojilerde kişiler tabulaştırılır. İdeoloji iktidara geçen kişinin ya da grubun anlayışı ve çıkarları doğrultusunda yorumlanır ve uygulanır. Böyle bir yorum nedeni ile toplum kişileri sürekli olarak zorla baskı altında tutulur ve gereğinde ideolojiler ihraç edilmek suretiyle diğer ülke toplumlarının bu ideolojiler doğrultusunda şartlandırılmasına çalışılır, gereğinde siyasal güç ve emperyalizm bu amaçla kullanılır.

Aslında ekonomik, siyasal ve sosyal sorunların çok yönlü olması, tarihi uygulamalar; ideolojilerin başarısının siyasal ve ekonomik bilimlerin kurallarına uymaya, ideolojilerin esnekliğine, dar kalıplardan kurtarılmasına, insan hak ve hürriyetlerine, iç güdülerine gösterdikleri saygıya bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Bakcunine bunu çok güzel ifade etmiştir: Eğer bir ideoloji hürriyetsizlik içinde bir eşitlik getiriyorsa bu zulümdür; bir ideoloji eşitsizlik içinde bir hürriyet getiriyorsa, bu da anarşidir.»

2 — POZİTİVİST, AKILCI, GERÇEKÇİ VE DEMOKRATİK İDEOLOJİLER

İkinci grup ideolojiler pozitivist, akılcı (pragmatist), gerçekçi (realist) ve demokratik ideolojilerdir.

Bu gruptaki ideolojilerin temel ve ortak özellikleri şöylece sıralanabilir:

1 — Bu ideolojiler pozitivisttir; bilime ve tecrübeye (deney) dayanır.

2 — Bu ideolojiler pragmatisttir, (rasyonalist) aklın üstünlüğü egemendir.

3 — Bu ideolojilerde peşin hükümler ve dogmalar yoktur.

4 — Ekonomik bir zihniyet şekli olarak kişisel kazanç ve rasyonalist düşünceye dayanmakla beraber, siyasal ve sosyal nitelikteki bazı nedenler bir çok yerde devlet müdahalesini, ekonomik hayatın yasalarla düzenlenmesini öngörür.

5 — Bir organizasyon biçimi olarak pozitivist, pragmatist, realist ve demokratik ideolojiler ferdiyetçiliğe, liberalizme ve piyasa kurallarına dayanır.

Fakat liberalizm ve piyasaların işleyişi yine siyasal ve sosyal nedenlerle sınırlandırılmıştır. Şu var ki; bu müdahalelerin amacı piyasaları tahrip etmek veya ortadan kaldırmak değil, piyasaların serbest rekabet kuralları içinde işlemesini sağlamaktır.

6 — Bir teknik olarak bu ideolojiler; ideolojilere prestij sağlama hedefine dönük teknik yerine toplumun refahını artırmaya dönük tekniklerin kullanılmasını öngörür.

7 — Siyasal bakımdan bu ideolojiler hak ve hürriyetlere dayalı bir demokrasiyi vazgeçilmez bir şart olarak kabul ederler.

8 — Sosyal bakımdan bu ideolojilerde çalışma ilişkileri; sendikalaşma ve toplu sözleşme düzeni için de devlet, işçi ve işveren temsilcilerinin oluşturduğu gruplarca yürütülür.

ATATÜRKÇÜLÜK, ATATÜRK İDEOLOJİSİ

Atatürkçülük, Atatürk İdeolojisi her yönü ile pozitivist, akılcı, gerçekçi ve demokratik bir ideolojidir. Çünkü Atatürk İdeolojisini oluşturan temel faktörler;

- Pozitivizm,
- Pragmatizm,
- Gerçekçilik,
- Cumhuriyet, Demokrasi, Milliyetçilik, Lâiklik, İnkılapçılık, Bağımsızlık ilkelerinin oluşturduğu bütünlük,
- Çağdaş uygarlık hedefi,
- Düzen, Milli Birlik ve bütünlük bilinci,
- Barış'tır.

1 — Pozitivizm

Atatürk ideolojisi herşeyden önce pozitivizme dayanır.

Bilindiği üzere pozitivizm; Auguste Comte'un kurduğu bir felsefe sistemi olup, bilgiyi pozitif (müspet) bilime ve deneye dayandırır. Atatürk'ün pozitivist görüşü, Auguste Comte'u ciddi şekilde okumuş ve benimsemiş olması ile kanıtlanmaktadır. Nitekim Atatürk «Hayatta En Hakiki Müşit İlimdir» sözünü temel bir prensip olarak ortaya koymuştur. O'nun pozitif bilimlere verdiği önemi; 1927 yılında Dolmabahçe Sarayında «Büyük Nutuk»unun bazı kısımlarını etrafındakilere açıkladıktan sonra «Gençleri yetiştiriniz, onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz, geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız» sözü belirtmektedir. Cumhuriyetin 10. yılında Türk Milletine şöyle hitap etmişti. «Türk milletinin yürümekte olduğu yükselme ve uygarlık yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir.»

2 — Pragmatizm

Pragmatizm Atatürk ideolojisini oluşturan ikinci temel elemandır.

«Pragmatizm; William James'in ve John Dewey'in güç kazandırdığı ve uygulamaya koyduğu felsefe sistemidir. Bilgiyi ve gerçeği akla, tecrübeye ve değişen şartlara dayandırır. Pragmatizm peşin hükümlere, katı prensiplere yer vermez, başka görüşlere açıktır.»

Atatürk'ün pragmatist bir felsefi görüşü benimsediğini ortaya koyan kanıt, bu felsefenin en büyük

temsilcisi olan John Dewey'i Türkiye'ye davet etmesi, O'nun (demokrasi ve eğitim) adlı eserini Türkçeye tercüme ettirmesi belirlemektedir.

3 — Gerçekçilik

Gerçekçilik Atatürk'ün üstün kişiliğini meydana getiren özelliklerden birisi olduğu gibi, Atatürk ideolojisini de yaratan elemanlardan biridir. Nitekim kendisi de şöyle demiştir.

«Bizim; akıl, mantık ve zekâ ile hareket etmemiz şiarımızdır.»

4 — Atatürk ideolojisi bir ilkeler bütünüdür.

Atatürk ideolojisini oluşturan Cumhuriyet, Milliyetçilik, Lâiklik, İnkılapçılık, Siyasal ve Ekonomik Bağımsızlık, Çağdaş Uygarlık Hedefi, Milli Birlik ve Bütünlük bilinci ve Barış İlkeleridir. Bu ilkeler birbirini tamamlar. Bu ilkelerin sağladığı uyum ve bütünlük «Kemalizm» dediğimiz «dünya görüşünü» ortaya çıkarır.

a) Cumhuriyet İlkesi ve Demokrasi

Cumhuriyet; tarih boyunca hür yaşamış Türk Milletinin tabiatına en uygun, millet egemenliğini etkin ve yaygın biçimde gerçekleştiren, demokrasi-nin en mükemmel şekli, Tür kMilletini güvenilir ve sağlam bir geleceğe yönletecek bir siyasal rejim, insan hak ve hürriyetlerine saygılı, ferdi hak ve hürriyetleri ancak milletin ortak menfaatleri için sınır-lamaya izin veren bir rejimdir. Bunun için Lord Kinross'un sözü ile: «Cumhuriyet, Türkiye'yi Orta Çağlara bağlayan son köprülerden birinin atılması demektir.» Çünkü; «Kurtuluş Savaşı», bir varolma çabası ise; Cumhuriyet, varolmayı daha iyi, daha ileri bir yaşam düzeninde bulmanın sonucudur. Açık-ça Cumhuriyet, «Bir kişinin devleti» yerine «Herkesin devletini getiren bir sistemdir.»

Bu nedenle egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğunu belirleyen temel prensip ve kişisel hürriyetler parlamenter Türk Demokrasisinin ve demok-rasinin en mükemmel şekli olan Cumhuriyetin de esas prensibidir. Bu prensip Cumhuriyetin tüm yasa-larını, Anayasal Kuruluşların, baskı gruplarının tutum ve davranışlarını da yönlendiren prensiptir. Bu prensip Atatürk ideolojisinin kaynaklandığı bir özel-likler. Bu prensipten en küçük bir sapma olduğun-da, parlamento, hükümet, anayasal kuruluşlar, siya-sal partiler, ekonomik ve sosyal kurumlar, bir züm-re veya sınıf bu temel ilkedan ayrıldıklarında Türk Demokrasisi ve Türkiye Cumhuriyeti zedelenir. O za-man Cumhuriyet, Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet olmaz. Diğer taraftan kişisel hürriyetler de Cumhu-riyetin temelidir. Bu nedenle hürriyetleri ortadan kaldırmaya yöneldiğinde, cumhuriyetin de zedelene-ceği bir gerçektir. Atatürk bu hususu şöyle ifade et-miştir:

«Çağdaş demokraside, kişisel hürriyetler, özel bir değer ve önem almıştır. Ancak kişisel hürriyet-ler düşünülürken, her ferdin ve nihayet bütün mil-letin ortak menfaatini ve devletin varlığını gözönün-de bulundurmamak gerekir. Diğerinin hak ve hürriyeti ve milletin ortak menfaati kişisel hürriyeti sanırlar. Çünkü, hürriyet, başkasına zararlı olmayacak her türlü tasarrufta bulunmaktadır.»

Kemalizm'in mantığı

Şinasi ÖZDENOĞLU

Mantık; en geniş ve basit anlamda «Gerçeği arama ve bulma konusundaki zihinsel işlemleri inceleyen bilim», ya da en kısa bir deyimle «Doğru düşünme sanatı» olarak tanımlanır.

İnsanların bir mantığı olduğu gibi, ideolojilerin de bir mantığı vardır.

Kemalizm'in mantığı, -hiç kuşkusuz- dünyaca bilinen doktrinlerin mantığından farklıdır.

Bir kez daha vurgulayalım ki; Kemalizm, bir Devlet felsefesi, bir dünya görüşüdür. Bir «doktrin» değildi. Katı «dogma»larla sınırlandırılmamıştır. Temel ilkelerinden saptırılmaz. Ancak; sosyal, ekonomik ve tarihsel koşullara ve zorunluluklara göre yeni yorumlara, yeni değerlendirmelere, yeni eleştirilere açıktır, açık olmalıdır.

Kapitalizm'in mantığında «sömürü» vardır. Liberal doktrinde «serbest rekabet» esastır. Marksizm de «sınıflararası mücadele» değişmez hedeftir.

Kemalizm'in mantığındaki değişmez ilkeler nelerdir?

TÜRKİYE GÜNDEMİNDE YENİ BİR KONU

Bu soru bizi; Kemalizm'in kendi tarihsel süreci içinde izlediği yolu, tüm düşünsel ve siyasal mücadeleleri, Kemalist yorum ve uygulamaları bütünüyle ve en ciddi biçimde yeniden incelemeye ve değerlendirmeye götürecektir.

Bu ise; şimdiye kadar bilimsel yaklaşımlarla el atılmamış, çaba harcanmamış önemli bir konuyu; Türkiye gündemine getirip, yine bilimsel kurallar içinde tartışmak demektir.

Gerçekten, Atatürkçülüğün tarihsel oluşumu, ona vücut veren siyasal, sosyal ve askerî örgütlenmeler, nihayet CHP programına girmiş olan 6 ilke; her fırsatta inceleme ve tartışma konusu olduğu halde, sistemin «mantığı» özel bir konu olarak bilimsel plânda ele alınmamış, bu yüzden de Kemalizm'le ilgili araştırmaların bir çoğu yüzeysel kalmıştır.

O kadar ki; Büyük Kurtarıcı'nın doğumunun 100. yılında bile; uygulanan çok sayıda programa, harcanan emeklere ve yapılan masraflara karşın; Kemalizm'in fikir ve düşünce yapısına -özüne ve mantığına inilerek- büyük ölçüde katkıda bulunulduğunu söylemek mümkün değildir. Bu gerçek saptanınca da, Kemalizm'in «sistemleştirilmesi» konusunda da mesafe alındığı iddia edilemez.

Bu vesile ile, hemen belirtmek isteriz ki; 100. yılda bilinenlerin tekrarı niteliğindeki programlardan çok, fikir ve onun sentezlerini içeren bilimsel ve inandırıcı yaklaşımlar; yıllardır Atatürk'ten ve Atatürkçülüğün koparılmaya çalışılmış genç kuşak için çok daha yararlı olurdu. Çünkü, 21. yüzyıla doğru yürüdüğümüz bu dönemde, Kemalist teori, ancak akılcı ve Türk insanının çağdaş özelemlerine uygun düşecek yöntemlerle gençliğe öğretilip benimsetilebilir.

KEMALİST MANTIĞIN ÖGELERİYLE GERÇEĞE YAKLAŞIM

Kemalist mantığın «akılcı» ve «hümanist» öğeleri yanında, «millî = ulusal» ve «evrensel» nitelikler taşıdığı tartışılmaz. Atatürk'ün bir çok beyanlarıyla ve resmî uygulamalarla bu nitelikler belgelenmiştir. Hatta o kadar ki, hiç bir siyasal ve sosyal doktrinin, ustalıkla evrenselliği, Kemalist sistem kadar kendi bünyesine mâledip kaynaştıramadığını da söyleyebiliriz.

Tipki bunun gibi; Kemalist mantığın ölçüleriyle yola çıkarsak, gerçeklere yaklaşmamız daha da kolaylaşacaktır. Gerçeklere yaklaştıkça da, çözümlerin kolaylaşacağı kuşkusuzdur.

Türkiye'nin sosyal, ekonomik, kültürel sorunları üzerinde değerlendirmeler yapıp, sonuca giderken; Kemalist mantığın öğelerinden yararlanmamız, varacağımız düşünsel sonuçları o mantığın ilkeleriyle kontrol etmemiz her zaman mümkündür.

Bu görüşümüzün haklılığını kanıtlamak için, güncel bir tartışma konusunu idkkatlerinize sunmak istiyoruz:

Geçenlerde, TV'deki «kültür sohbetleri» programında oldukça ilginç bir tartışma izledik.

Bir sayın profesör; nerdeyse tüm batı kültürünü reddedip, kendi kültürümüzle yetinmenin doğru olacağını vurguluyordu.

Böyle bir görüşün, Kemalizm'in mantığıyla bağdaşır yanı yoktur.

Çünkü: Atatürkçü kültür ve sanat anlayışında «ulusal değerlerimize sahip çıkmak» ilkesi ne kadar vazgeçilmez ise: «uluslararası değerleri benimsemek»te o denli zorunludur. Çünkü Kemalizm'in kültür anlayışında, insanlığın bütün yüce değerlerinden yararlanmak, evrensel olmanın başlıca şartıdır.

Mustafa Kemal Atatürk; tarihsel 10. yıl söylevinde:

«Millî kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız» derken ve özellikle:

«Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş yüksek medenî vasfı ve büyük medenî kabiliyeti, bundan sonraki inkişaflarıyla âtinin yüksek medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır» diyerek, kültürümüzün ve uygarlığımızın gelecekteki büyük gelişmesini heyecanla belirtirken; vurgulamak istediği fikir, gösterdiği hedef; Türk ulusal kültürünün, milletlerarası plâforma çıkarılması istendiğinden başkası değildi.

KEMALİZM VE EVRENSELLİK

Gerçekten, Yunus'u sevmemiz, Beethoven'den zevk almamıza engel olmamalıdır. Kemalizm'in sanat felsefesinde; Karacaoğlu'la, Dadaloğlu ile, Pir Sultan'la bir senfoni başlatmak ve bunu bütün dünyaya tanıtip sevidirmek ideali yatmaktadır.

Atatürkçü sanat anlayışı evrenseldir. İnsanlığın malı olmuş klâsik sanat yapıtlarından ve onun kaynağını oluşturan hümanist kültürden beslenmek; hatta kendi ulusal değerlerimizle, Batı'nın klâsik değerleri arasındaki ortak özellikleri araştırmak, yine Kemalist sanat anlayışının bir başka yönüdür.

Atatürk'ten alınacak büyük ders

Prof. Ahmet Hamdi TANFINAR

Bir vaziyeti olduğu gibi görmek, bütün ihtimallerini tartmak, sıralamak, en lüzumluyu, acele cevap verilmesini, gereğini ayırmak, can alacak kilit noktayı bulmak ve oraya bütün kuvvetleriyle yüklenmek. İşte büyük manasında hareket adamının belli başlı vasfı.

Her an uyanık olacaksın ve bu ameliyeyi her an için yeniden yapacaksın. Mustafa Kemal'in hayatı üzerine birazcık eğilen her insanın onda ilk gördüğü şey budur. O'nun zekâsı daima hareket halindedir. Sanki daima matematik terkipler içinde, onları tanımlayarak ve cevaplandırarak yaşadı. Daha Anafartalarda, biz onu kısa bir vaziyet mütalaasından sonra kararını vermiş, elindeki kuvvetleri seçtiği noktaya tereddütsüz boşaltır görürüz.

Modern harp tarihi tek bir Kumandanın omuzuna yüklenmiş bu cinsten bir karar ve icra mesuliyetini pek az kaydeder. «Böyle olmalıdır, yalnız böyle olabilir» ve hareket bittiği anda eski payitaht kurtulmuş, Çarlık Rusyasının akıbeti belirmiş, dünya gömlek değiştirmeye hazırlanmıştır.

Pek az kumandan kendi tarihine bu kadar parlak ve katı bir zaferin kapısından girer. Fakat biz onu daha evvel Balkan Harbine tekaddüm eden büyük manevrada da aynı sarıh vaziyet mütalaasında görtürüz.

Atatürk'ün çıraklık devri yoktur. O, daima karşısına geçer geçmez kavradığı vaziyetin tek adamı olmuştur. Hakikatte vaziyet fikriyle, O'nun dehasıyla doğmuş olanlardandı.

Anafartalar tek bir muharabe idi. Genç Mustafa Kemal orada küçük bir tepeden, muayyen bir sahada, muayyen bir vaziyeti görmüş ve cevaplandırmıştı. Anadolu savaşında ufuk büsbütün değişir

ve genişler. Vaziyet, bütün bir dünya siyaseti, Birinci Cihan Harbi sonu denen o buhranlı devir, onun bizdeki ilk yüzü, o meş'um Mondros Mütarekesi ile işgal edilen, parçalanmış vatan olur.

Koca imparatorluk çökmüş, ordu dağılmıştır. Burada da aynı vaziyet dehası ile işe girer. Evvelâ hakiki vazifenin ne olduğunu görür. Eninde sonunda asıl şerefi ve kudreti, hayatı pahasına olsa da verilen emri icra etmekte toplanan bir meslekte, Atatürk tek başına hareket etmenin icabettiğini anlar ve kararını verir. Burada şüphesiz bu asil çehrenin o bir tarafını, değerler tarafını görürüz. İmparatorluk batmıştır. Fakat hür ve müstakil yaşamaya layık bir millet vardır. Kendisini o milletin emrine verecektir.

1918'de mağlup İmparatorluğun geniş kumanda kadrosu içinde yalnız onun çehresinin ortaya çıkması, bütün bir milletin onun etrafında toplanması hiçbir şekilde tesadüf değildir. Eğer İstiklâl Savaşında tesadüfün veya talihin bir yardımı varsa, şüphesiz ki, bu Mustafa Kemal'in Mustafa Kemal ola-

rak, o ruh ve imanla, o irade ve vaziyet dehasıyla aramızda doğmuş olmasıdır. Atatürk her yeni işe, biraz evvel bırakmış gibi giren adamlardandır. Asıl yapılacağı adeta içgörüsü ile seçer, Milli Mücadelede dikkat israfı denilen şey bulamazsınız. Dumlupınar zaferi tam zamanında yapılan bir hasada benzer. Bize o adar uzun görünen o yıllardaki sükûneti, rahatlığı şüphesiz burada kaybolan hiçbir fırsat ve zamanın bulunmadığını bilmesindedir. Bu onun belki de birkaç arkadaşıyla paylaştığı sırrıdır.

Fert ve cemiyet meselesi Atatürk'ten sonra aramızda çok münakaşa edildi. O bize cemiyetin yolunu göstermek istediği, onu tek kaynak bilmemizi istediği için hep terazinin o kefesine ağır bastık. Öğretici Atatürk, bütünü ile silah arkadaşlığı yaptığı milletin arasında kaybolmak istiyor ve kendisine uzatılan bütün bu çelenkleri ona gönderiyordu. Hakikatte Milli Mücadelede her şeyden evvel o vardır. 26 Ağustosta bütün gücüyle ayağa kalkan ve etrafını hurdahaş eden Dev'in belkemiği ve düşünen kafası odur ve sektiği birkaç arkadaşdır.

Şerefli tepkilere her zaman rastlanır. Bir istila, daima maruz kalan milletin içinde bir yığın karşılayıcı hareket doğurur. Bunlar tabir caiz ise, şerefli olduğu kadar acıklı hülyalardır. Mesele ne ölmek, ne de imkânsız denemektir. Mesele o vaziyetin içinden çıkabilmek, onun şartlarını yaratmaktır. Mustafa Kemal, sanki bu iş için, tarihinin içinden Zevs'in kafasından mücehhez ve mücehhez ve müsellağ fırlayan Antenepallas gibi çıkar.

İşi ne kadar iyi biliyordu. Anadolu'ya geçer geçmez bu işin ancak bir teşekkülle olabileceğini anladı, ve Büyük Millet Meclisi Hükümetini, o meşrû ve milli hayata tasarruf hakkı olan cihazı kurdu. Filhakika muharebe dahi ancak teessüs etmiş bir hukuk devleti ile olabilirdi. Ve hemen arkasından orduyu kurdu. Milli Mücadelenin ilk zaferlerinden biri muntazam ordunun katıksız olarak kurulması kararının Büyük Millet Meclisinden çıktığı gün idrâk edildi. Bu işte İsmet İnönü'nün hemen hemen onun kadar payı vardır ve zaten onun Anadolu'ya geçişi de Mustafa Kemal'in kazandığı bu ilk zaferlerden biridir.

Atatürk ve İnönü ne kadar necip duygulara dayanırsa, dayansın ihtiyari'nin keyfi ile kapı bir komşu olduğunu gayet iyi biliyordu. Onu hesaplarından tarhetmişlerdi. Atatürk'ün büyük meziyetlerinden biri de arkadaş seçmesini bilmesidir. Bir kere seçtiği ve değerlendirdiği adamı kolay kolay bırakmaz ve daima tutardı. Bütün hayatında hakim olan ölçü fikri bu değerlendirme işinde hakimdi. Herkesin onun nazarında ayrı bir yeri vardı. İnönü daha ilk günden itibaren en güvendiği arkadaşdır. Yeni kurulan devletin içindeki gizli mücadelelerin çoğu bu tercihin etrafında uyanan kıskançlık hissi ile başlar. Sofra adamları bu sarîh düşünce ve nizam adamını bir türlü çekemezler. Kaldı ki, İnönü her şeyden evvel bir otorite idi. Pek az dostluk bu kadar samimi ve karşılıklı anlayışa dayanır.

Atatürk'ün daha başından itibaren İsmet Paşa'nın politika adamı olmasını istediği tahmin edilebi-

rir. Büyük sezîş adamı, hudutsuz kuvvetler adamı, onda kendi büyük şümüllü görüşünü realizasyonun teferruatına nakledecek adamı görüyordu. Mudanya Mütarakesi ve Lozan sulhü bu güveni haklı çıkardı.

İsmet Paşa VAZGEÇMEK denen kelimeyi lûgatinden silmiş adamdı. Ricat onun için sadece bir tabiye ıstılahı veya usulü idi. Nitekim yeni kurulan Cumhuriyet bu sarîh ve başarılı düşünceden en sağlam iç kalesini buldu. İkinci Cihan Harbinde bu kale bir kaptan köprüsü oldu.

Atatürk Milli Mücadele yıllarında sade büyük asker ve büyük devlet adamı değildir. O herşeyden evvel belki de sari bir ruh, bir iman ve kalp adamı idi. Tarihimizde hiçkimse, büyük halefi hariç, O'nun kadar iyi ve güzel konuşmadı. Tüm demokrasisi her hareketini halkımıza en geniş şekilde izah eden ve onun tasvibinden geçiren Atatürk'le başlar. Her gittiği yeri Agora yapmasını biliyordu. Yazık ki, hatip Mustafa Kemal'i, sohbet adamı Mustafa Kemal'i birkaç yakın dostunun hâtıraları hariç, pek az tanıyor ve biliyoruz. Türkiye, onun iş başında olduğu günler baştan aşağı bir can kulağı olmuştu.

Gözlerinin güneşi

Yazan : Şükrü YAMAN

(Gazi M. Kemal'in İstanbul'u 1927'deki ilk ziyareti için yazılmıştır.)

Dolmabahçe Sarayının muayede salonundayız. Ayasofya'nın kubbesini andıran kubbeli salonun loşluğu, akşamın alaca karanlığı içinde gittikçe artıyor.

Dışarıda, çifte pruva hattı teşkil etmiş olan şeyri sefain ve Şirket-i Hayriye vapurlarının sipahı fayrab dumanları (Hamidiye)'nin selâm salvolarının beyaz dumanına karışarak, Marmaranın mavi gözlerini peçeliyor.

Sarayburnu'nun zafer takları bu dumanlar içinde pırıl pırıl yanıyor. Sanki vapur dumanları da, barut dumanları da Gazi'yi görmek ister gibi, Dolmabahçe'nin önünden ayrılmıyorlar.

İçeride, beyaz sarayın loş salonunda, simsiyah elbiseli bir halk kitlesi, hürmetkâr bir sükût içinde Gazi'yi bekliyordu. Nihayet kapıların birinden Gazi görüldü. Muhteşem ve muazzam salonun içinde ses yoktu. İnsanlarda sütunlar ve avizeler gibi susmuştu. Şimdi herkes yalnız göz kesilmişti.

Sekiz senelik hasret ve hicran artık bitmişti. Gazi'nin sevgili İstanbul'un sevgili Gazi'si karşı karşıya idi.

Salonun gittikçe artan loşluğu içinde siyah elbiseli insan kitlesi sıkışıyor, söz söylemeğe hazırlanan Gazi'yi dinlemek için hazırlanıyor. Biraz evvel göz kesilen bu insanlar, şimdi de kulak kesilmişlerdi.

Gazi, cınlayan sesi ile söze başladı. Sesi bazı heyecanlı alanlarda, olduğu gibi bir boğuklukla yükseliyor, salonda tatlı akisler yayılıyordu. Bir şeye dikkat ettim. Bu seste bir çelik sağlamlığı ve sertliği var. Hiç bir zaman, hiç bir an titremiyor. Heyecanın en yüksek perdesine çıktığı zaman bile... Belli ki bu ses harp meydanlarında orduya, inkılap anlarında halka kumanda etmeğe alışmıştır. Ve yine belli ki bu ses titremek için değil, titretmek için yaratılmıştır.

Kulakların onun çelik sesini dinlerken gözlerim bu loş salonda onun siyah zarif redingotunun içindeki narin ve zarif hayalinden ayrılmıyordu. Sözleri dinleyenlere tarif edilmez bir vecd ve heyecan veren bu güzide mevcuriyette, salonun loşluğunu yırtan ve bütün gözlerle görünen bütün gönüllerde ebediyen kalıcı iki şey verdi:

Gazi'nin Mavi gözlerinin nuru, göğsündeki İstiklâl Madalyasının ışığı.

İstiklâl Madalyası, Türk istiklâlini kurtaran ve Türk istiklâlini temsil edenin göğsünde bir yıldız gibi yanıyordu. Daima istiklâl için çarpan bu sineye istiklâl madalyasından daha iyi bir ziynet, istiklâl madalyasına da bu sineden daha uygun bir göğüs tasvir edilebilir mi?

İstiklâl Madalyasının tatlı ışığı ile nurlanan gözler, biraz daha yükselince, Gazi'nin güneşini görüyordu. O izleyene huzur veren gözler, o kadar canlı, o kadar aydınlıktı ki iki nur kaynağı halinde salonun loşluğunu yırtarak hepimizin gözlerine, ruhuna kadar nüfuz ediyordu. İstiklâl'in karanlıklarına nüfuz almış bu gözler için Dolmabahçe Sarayı'nın salonundaki karanlığın ehemmiyetini vardı?

Bir an geldi ki salonun loşluğu daha arttı. Gazi'nin salonun yaldızlı duvarlarını, muazzam sütunlarını, yüksek kubbesini, muhteşem avizelerini ve bunların hepsinden ziyade, kendisinin muhatabı olmak şerefini ihraz edenlerin ruhunu titreten sesi, sanki içinde şimşekler çakan bu gök gözlerin gürültüsünde bir şey değildi.

Dolmabahçe Sarayı'nın bu nice gözler görmüş, geçirmiş salonunda, eskiden parlayan avizelerden dökülen nur şelâleleri altında sönük ve karanlık dalgalar vardı. Bu akşam ise kapkaranlık salonda Gazi bir güneş gibi bütün gözleri ve vicdanları bu günü ve yarını temsil ediyordu.

Türk Milleti ve Ordusu

Yazan :

Prof. Dr. M. Mecmettin Hacıeminoğlu

Sadece muayyen üniforma ve rütbelere sahip kimselerin teşkil ettiği herhangi bir teşekkül ordu değildir.

Savaş zamanlarında belirli vazifeleri görmek için kurulmuş geçici bir teşkilât, yahut muharebe gücüne sahip eli silâhlı herhangi bir topluluk da tam bir ordu değildir.

Mevcudu yüz binleri bulsa, üstün ateş gücüne malik olsa gene de, parlak bir mazisi, zengin bir tarihi ve oturmuş bir geleneği olmayan müesseselere hakiki ordu denemez.

Ordu, millet gibi dünü, bugünü ve yarını olan sürekli bir teşekküldür. Kendi bünyesine has yerleşmiş bir kanunu, nizamı ve disiplini olan milli ve tarihi bir ocaktır. İnsanlara ruh ve beden terbiyesi veren, gönüllere şevk ve heyecan katan bir okuldur. Orada öğretilenler, sadece harp sanatından ibaret değildir. Ordunun bir ideali, bir felsefesi ve bir şahsiyeti vardır. Ordu, bir milletin tarih içinde ki akışını gösteren ana damardır.

İşte bütün bunlardan dolayı, ancak büyük, kahraman, eski ve medeni milletlerin ordusu olabilir. Onun için Türk milletinin ordusu vardır.

Büyük ordu, sayı itibari ile kalabalık ordu demek değildir. Şerefli bir mazisi olan, savaşların tecrübesini damarlarında taşıyan ordu büyüktür. İşte Türk ordusu böyle bir ordudur.

Kuvvetli ordu çok sayıda ve üstün değerde silâhlı ordu değildir. Cesur, disiplinli, bilgili ve imânlı ordu kuvvetli ordudur. İşte Türk ordusu böyle bir ordudur.

Kahraman ordu, savaşmasını, yalnız ölmesini bilen ordu değildir. Kazanmasını da bilen ordu kahramandır. İşte Türk ordusu böyle bir ordudur.

Çünkü O, Türk milleti gibi büyük, kahra-

man medenî ve tarihi bir ırkın bağrından kopmuştur. Çünkü O'nun tarihindeki savaş zaferleri hafızalar sayamaz. Çünkü O'nun tarihinde, başka milletlerin isimsiz kahramanları kadar isimli kahramanları vardır. Fakat bu ordunun ana karakteri sadece kahraman sadece, kahraman karakteri sadece, kahraman sadece disiplini ve savaşçı olmaktan ibaret değildir.

Türk ordusunun esas vasıflarından biri de tarihi ve milli bir teşkilat oluşudur. Çünkü bu ordu vatan müdafasında bütün Türklerin nöbete girdiği bir kaledir. Bu ordunun ancak, tabii ve canlı bir varlığın hayatında görülebilen bünyesinde has bir geleneği vardır. Öyle ki, silâhlı kuvvetlerimizle ilgili bütün yazılı talimatnâmeler kaldırılrsa, tâbii bir kanun halini almış bulunan gelenek, orduyu dimdik ayakta tutar. Çünkü mensuplarındaki disiplin ruhu ve vazife şuuru nesilden nesile devredilen bir ata mirâsıdır. Şehit dedelerin, gazi babaların evlâtlarından kurulu bir ordunun her ferdinde vatan sevgisi, meslek ahlâkı ve mes'uliyet duygusu tamdır. Askerliği sanat haline getirenlerin ve bu sanata aşk derecesinde bağlı olanların teşkil ettiği Türk ordusunun mensupları için en büyük şeref o elbiseyi giymek, en yüksek mevki o ocakta kalmaktır. Makam ve rütbelerinin verdiği selâhiyeti askerliğin dışında kullanmayı hiç bir zaman düşünmeyen Türk evlâtları, üniformalarını, herkesi gıpta ettirecek bir liyakat ve şerefle taşırlar. Bu, ordumuzun hiç değişmeyen hususiyetlerinden biridir.

Kahramanlığı, fedakârlığı, cesur, çalışkan ve disiplinli olmak gibi nice nice meziyetleri bulunan Türk Silâhlı Kuvvetlerinin bariz hususiyetlerinden biri de milli ordusu oluşudur.

Türk Ordusu az gelişmiş bir millet ordusu değildir. Bir Kuzey Afrika, bir Güney Amerika veya bir Suriye ordusu değildir. O, asli vazifesini asla ikinci plâna atmayan bir ordudur. Bu vasıfları ile, hayat felsefesi ve dünya görüşü bakımından demokrasinin zirvesine ulaşmış milletlerin ordusu ile aynı görüş çizgisindedir. Kendi bünyesinde gelenekçi olduğu kadar, milli meselelerde ilerici, medeniyetçi ve hürriyetçidir.

Türk ve Dünya Tarihlerinin En büyük Kumandanı ATATÜRK

TÜRK VE DÜNYA TARİHLERİNİN en büyük KUMANDANI, en büyük DEVLET ADAMI, Siyasi Şahsiyeti: En parlak siması, "MÜMTAZ KİŞİSİ", Milletimizin kurtarıcısı, (DEVLETİMİZİN) kurucusu, "ÖLÜMSÜZ" Liderimiz ve MİLLİ VARLIĞIMIZ, G.M.K. Atatürk'tür... ATATÜRK 20. Asrın ve gelmiş geçmiş asırların en büyüklerinin başında gelen yegâne isimdir... Genç devletimizin ilk (CUMHURBAŞKANIMIZ) Dünya çapında çok haklı gururumuz, övünecek; herşeyimizdir bizim için ATATÜRK...

— Milli varlığımızı ve "EGEMENLİĞİMİZİ" onun Liderliğinde. Tüm millet olarak peşisıra gitmek suretiyle kurtardık... Onun birleştiriciliği, bütünleştiriciliği sayesinde: Tüm millet olarak kentleştik öylece de, KURTULUŞ SAVAŞIMIZI KAZANDIK... Bazı nankör insanların: T.C.nin 64. yılını idrak edip kutladığımız bu günlerde dikkatlerini çekmek istiyoruz!... (ATATÜRK) Türk Milletinin en karanlık günlerinde, "TÜRKLER" artık esaretten kul-köle olmaktan kurtulamazlar denildiği günlerde: «SAMSUNDAN TÜRK MİLLETİNİN KARA BAHTINA DOĞAN GÜNEŞİMİZ» kuyruklu yıldızımız, ayımız ve sonsuz varlığımızdır!... Atatürk: Bütün rütbelerini savaş alanlarında kazanmış, KAHRAMANLAR - KAHRAMANIMIZDIR... Kumandanlar kumandanıdır! Bütün bir ömrünü milletine vakfetmiş istisnai bir şahsiyettir!... "SIFIRDAN ORDULAR" kuran, mucizeler zincir ve halkasına mucizeler ekleyen: ATATÜRK... Askeri dehası bambaşka, Siyasi şahsiyeti çok yüce, "LİDERLİĞİ" tartışılmaz! MİLLİ TARİHİMİZE ŞAN ŞEREF

CAN VE HAYAT VERMİŞTİR... Yakın ve milli tarihimizin her sayfasında o vardır... ONU TARİHE GÖMEYİM DESEK SİĞMAZ... Hakında destanlar yazsak ta; yine de onu tam anlamıyla tanımlamış olamayız... İçimizden yetişen en büyüğümüz, canımız, ruhumuz, varlığımız, "DÜNYA MEDENİYETİ ÖNÜNDE" milli senbolümüz, ONURUMUZDUR...

T.C. nin bu sene 64. Yılıni kutluyoruz! Onurluyoruz, gururluyoruz, sevinçliyiz... AZİZ VE BÜYÜK ATAMIZIN ÖLÜMSÜZ ESERİ: T.C. ni dünyalar boyunca "KORUMAYA" devlet-millet olarak azimliyoruz... Ne kimsenin bir karış toprağında gözümüz vardır, ne de verilecek bir karış toprağımız...

— YURTTA SULH CİHANDA SULH milli şiarımız, vaz geçemeyeceğimiz İLKEMİZDİR... Dünya sulhünün korunulmasında: «NATO» içindeki milli varlığımız bunun en büyük kanıtıdır... Kıtalarla hükmetmiş, nice ünlü hükümdarları yenmiş bir millet olarak, dün tarihte en büyük millet bizdik. «Bu GÜN İÇİNSE» en büyük millet yine biziz...

Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayarak: BÜTÜN DÜNYA MİLLETLERİ İÇİN, bir köprü vazifesi görmemiz, ASKERİ STRATEJİMİZ, Coğrafi yapımız itibariyle, «HÜR DÜNYA MİLLETLERİNİN» hayatı bizim elimizdedir!... Biz tarihten geldik: Tarihe döneceğiz...

Tarihte hür doğduk; yine hür öleceğiz... 50 Milyonluk insan gücüne sahip «TÜRKİYE» Dünya Medeniyetinin IŞIĞI, medeniyetin senbolüdür... Biz olmaz isek: Diğer milletlere de hayat yoktur...

Saygılarımızla... T. Atatürk Dergisi

Cumhuriyetimizin karşılaştığı ilk meseleler ve Türkiye'nin ekonomisi

Yazan : Celal BAYAR

TÜRKİYE Türklerindir. Türklerle ait kalacaktır, diyoruz. Bunun mevzuumuz itibarile manâsı yaratacağımız endüstrinin yurdumuza ait varlıkların, biz sahibi, biz efendisi kalacağız demektir.

Böyle olmasındaki lüzum ve ehemmiyeti izah edecek değilim.

Memleketin bir koloni gibi şunun bunun hesabına şunun bunun tarafından değil, kendi hesabımıza, kendi evimiz olarak imarı, kalkınması kemalist davanın temelidir.

Devlet bütçe gelirinden bu maksatla mümkün olan tasarrufu ayırıp hasretmektedir.

Devletçe deruhte edilmiş ve edilmekte olan ilke:

Türk milletinin medeni ve ileri millet olarak var olması.

Türkiye'nin seri ekonomik kalkınması ve refahı.

Her Türk için emin, temelli faaliyet imkânlarının çeşitlendirilmesi. Ve kısaca Türkiye'nin ekonomik kurulması ve korunması maksatlı işlerdir.

Umumî surette endüstriyel işletme devresine girmek üzereyiz. Teknik, ticari, rasyonel işletme demek istiyorum.

Çağdaş manâda, milli müsbet tasarrufu temin ve teşvik için, müsbet tasarrufun aradığı bütün elemanları tam olarak muhafaza ediyoruz, muhafaza edeceğiz.

PARAMİZ VE KLİRİNG İŞLERİMİZ

PARAMİZ kıymetini muhafaza; bunun için lüzumlu tediye muvazenesini muhafaza; bankalarımızın tamamen ve mutlak olarak emniyet verici vaziyetini muhafaza; bilhassa ehemmiyet verdiğimiz işlerdir.

Takip etmekte olduğumuz kliring politikası son aylarda bazı memleketlerin, ticari maksatları ileri sür-

rerek, giriştiği «devaluation» yani milli para kıymetlerini, düşürme yarışından bizi müstagni bırakmıştır.

Hepiniz bilirsiniz: Mallarımız müşkilâtsız ihraç edebilmekteyiz. Bugünkü kaygumuz talep nisbeti, de mal yetiştirebilmektir.

Bu şerait dahilinde milli paramızın kıymetini düşürmek lüzumsuzdur. Bu, tasarruf sahibinin cebinden ve tasarrufundan o miktar çalmaktır. Tasarruf hareketini zehirlemektir.

Biz enflasyon yani dahilde tedavüldeki paranın hacmini şişirmek politikasının aleyhindeyiz.

Deflasyon yani para ve kredi hacmini kısacak politikanın da aleyhindeyiz.

Küpte, sandıkta, kasada para saklamak iptidailiğe, bir deflasyon hareketi olduğu için de, mücadele etmeliyiz.

Bu, bir milli istihsal elemanını rolünden uzaklaştırmak, mahrum etmek, milli ekonomi menfaati hilâfına hareket etmektir.

Türk malı davasını, milli tasarruf davasıyla yanyana gütmemizin sebebi, tasarrufa yeni ve hakiki manasını verdiğimiz içindir.

Türk camiası bu yeni anlayışladır ki, artık, bir lokma, bir hırka ce-

miyeti olmaktan çıkmıştır. Kemalist inkılâbının bütün nimetlerinden eksiksiz istifade etmenin yolunu bulmuş, bu yolda devam azzetmiş bir cemiyettir.

KEMALİST İNKILÂB İÇİNDE TÜRK VATANDAŞI

BU cemiyet, artık kültürü, şuuru, tamamen benimsendiği tekniğe kendi topraklarında kendi emniyeti kendi refahı, kendi saadeti ile, kendine ve dünyaya faydalı olmak yolunu tutmuştur.

Kemalist inkılâp içinde Türk vatandaşı, zahmetsiz, gösterişsiz, kendi öz ve hakiki hüviyetini bulmuştur.

Kemalist inkılâp ve onun ekonomik ve sosyolojik sistemi içinde sadece dayanışma içerisinde ve türdeş bir (Néo-Turc) yani yeni Türk cemiyeti değil aynı zamanda yepyeni bir Türkiye'dir. Ev halkı gibi evinin içi de yepyeni bir gözle görülmesi lâzımdır.

İktisadi milliyetçiliğimiz, siyasi milliyetçiliğimizin seviyesine erecektir.

Tasarruf hareketi milli para kıymetindeki istikrara dayanır. Milli para kıymetinin masuniyeti tediye muvazenesinin salâbetine dayanır.

Tediye muvazenesinin masuniyeti vatandaşın Türk malına ve Türk olan her şeye artan rağbetine dayanır.

Türk malını, yalnız tasarrufun bir ana desteği olduğu için değil, Türk olduğu için ve Türk olduğumuz için sevmemiz lâzımdır.

Bankalarımız Büyük Millet Meclisinin kabul ettiği Bankalar Kanununun kontrolü altında, mazbut idare ve ellerdedir.

Bütün dünyada en emniyetli bankalarla boy ölçebilecek vaziyette olduklarının ifadesini, her vesile ile işletmekle ve bunu bizzat da söylemekle bir Türk olarak iftihar ve gurur duyarım.

Memleketimizde çek tatbikatının tahammümünü milli tasarruf hareketimizde şuurlu yeni bir etap olarak temenni ederim.

Şimdi size, kısaca geçen 1935 yılı içinde milli tasarruf hareketlerimizin gelişmesinden ve gerçekleştirilmiş veya başlanmış başlıca ekonomik milli işlerimizden bahsedeyim:

İptida, memleketimizde bankalara vaki mevduat seyrini gösteren rakamları zikretmek isterim.

Türk lirası olarak:

Memleketimizdeki milli bankalara mevduat	Memleketimizdeki ecnebi bankalara mevduat	Yekûn
1933'de 141.758.000	49.864.000	191.622.000
1934'de 144.783.000	22.947.000	167.735.000
1935'te 159.032.000	38.632.000	197.664.000

Bu rakamlar haricinde mutlak tasarruf olarak mevduat şunlardır:

Türk lirası olarak:

Memleketimizdeki milli bankalarda	Memleketimizdeki ecnebi bankalarda	Yekûn
1933'de 52.763.000	16.635.000	69.398.000
1934'de 54.208.000	12.916.000	67.124.000
1935'te 59.274.000	12.972.000	72.246.000

Burada tasarruf bakımından hayat sigortaları hareketinden de kısaca bahsetmek isterim;

Çünkü hayat sigortalarını, milli tasarrufun diğer bir tezahürü olarak alıyorum. Filhakika, gerek bankaya gerek bu sigortalara teveccüh eden paralar aynı tasarruf terbiyesinin, rasyonel ferdi bütçenin meyveleri ve her ikisinde de hâkim olan ruh ihtiyat ve yarını karşılamak gibi sıhhatli bir endişe değil midir?

Sigortalar:

1934 senesinde memleketimizde hayat sigortaları için 1.030.000 liralık prim ödenmiş ve 1935'te bu miktar bir milyon 140.000 lira olmuştur. Bu suretle 1935 senesinde, on dokuz bine yakın hayat poliçesi ile 26 milyon liralık bir sermaye temin edilmiş bulunuyor.

Bankada olsun sigortada olsun milli tasarrufumuzun emniyeti ile titizlikle alâkadarız. 1933 senesinde, mevduatı koruma kanunu neşredilmişti. Bu sene daha geniş surette bankalar kanunu ile milli tasarrufumuza teminat verilmiştir.

Kanunun himaye ve teminatını bankalarımızın, bankalar kanununa uymakta gösterdikleri tehalük ile artırdıklarını söylemekten zevk duyarım.

Hayat sigortalarına gelince, memleketimizde henüz yeni olan bu mevzu da aynı derecede alâkamızı çekmekteyiz.

Esasen sigorta mevzuatımızı yenileyeceğiz. Bu meydana hayat sigortalarına milli tasarrufun himayesi bakımından ayrı bir ehemmiyet vereceğiz. Bankalarımızın mev-

duat sahipleri tarafından vukubulacak her talebi karşılayabilmelerini istediğimiz gibi, Türkiye'de çalışan sigorta şirketlerinden de, günü geldiğinde her poliçeyi ödeyecek vaziyette olmalarını istememiz tabiidir. Bunun için hayat sigortalarının da riyazi ihtiyatların çok likid bir halde bulundurulması icab eder.

Yeni sigorta mevzuatımızda sair tedbirler arasında riyazi ihtiyatların nelerle kullanılabileceği ve nelerde kullanılmayacağını tayin edeceğiz. Bunlar milli ekonomimize doğru kanallara edilecektir.

İTHALAT VE İHRACATIMIZ

MEVZUU genişleterek, memleket-te iş ve tedavül hacmi hakkında fikir veren bir kaç rakam zikredeyim: Türk lirası olarak. Tedavüldeki milli para miktarı;

Kâğıt	Madeni	Yekûn
1933'de 146.826.000	8.572.000	155.398.000
1934'de 158.157.000	9.279.000	167.436.000
1935'te 162.754.000	16.001.000	178.755.000

Cumhuriyet Merkez Bankasının yapılmış iskonto muamelâtı seyrini gösteren şu rakamlar da son derece şayanı dikkattir.

Türk lirası olarak:

Ticari iskonto	Üç imzalı senetler	Yekûn
1933'de 20.318.000	3.009.818	24.227.818
1934'de 4.514.235	4.802.231	9.316.556
1935'te 20.085.354	3.704.400	23.789.754
1935'de 37.971.857	30.949.247	68.921.122

Ticari muvazene vaziyetimizi aynı seneler zarfında gösteren rakamlar şunlardır:

İhracatımız	İthalatımız	Fark
1933'de 96.162.000	74.672.000	21.490.000
1934'de 92.149.000	86.790.000	5.359.000
1935'te 95.861.000	88.823.000	7.038.000

1936 senesi ilk on ayına ait vaziyet ise, iki evvelki sene ile mukayeseli olarak aşağıdaki gibidir.

1934 senesi ilk on ayı zarfında ihracatımız yekûnu 63,5 milyon lira idi. 1935 senesinde bu rakam 65,5 milyona çıkmıştır. Bu senenin ilk on ayına ait yekûn ise 82.840.086 liradır; yani on dört milyon lira fazladır.

İthalatımıza gelince, yine aynı senelerde onar aylık olarak sırasıyla

72 milyon, 75 milyon, 75,5 milyon-
dur.

Bu seneye ait diğer şayanı dik-
kat bir nokta: Son iki sene yani
1934, 1935 seneleri ilk on ayı zarfın-
da ticaret muvazenemiz 6,5 milyon
lira kadar açık iken bu sene aynı
devrede bilâkis 7 milyon lira fazla
ile kapanmıştır.

Bu vaziyet, tiftik, fındık, tütün,
pamuk, üzüm, incir, krom ve saire
gibi ana maddelerimiz ihracatında
görülen inkişafın eseridir.

Türkiye ithalat ve ihracatının a-
şağı yukarı % 90'ı halen kliring ve-
ya benzeri anlaşma ile bağlı bulun-
duğumuz memleketler ile yapılmak-
tadır.

YENİ REJİM

BİLDİĞİNİZ veçhile, 1 Kânunusa-
ni 1932 tarihinden itibaren, konten-
jan yani umum ithalatın miktar iti-
barıyla tahdidi sistemi kaldırılmak-
ta ve kliring veya benzeri anlaşma
mevcut memleketlerden hudutsuz
ithalat imkânı veren yeni bir rejim
ikame edilmektedir.

Bu yeni rejimde, anlaşmalarla
Türkiye ihracatı için istihsal edile-
cek kolaylık ve menfaat karşılığı
verilebilecek maddeler ithali mem-
nu kalması icabeden maddeler ayrı
ayrı listeler halinde gösterilmiştir.

Bu senenin 11'inci ayı sonunda
kliring hesaplarımızın bakiyesi, ta-
bi değerle, memleketimizden Türk
malı almak için piyasamızda hazır
peşin para yekûnu 23.000.000 Türk
Lirasıdır.

Türk ihracatçının itibarı ve dış
piyasalarda şöhretini hikâye ve
tersin için neşrettiğimiz hususî ka-
nnn ve murakabe hükümleri, şim-
diden iyi tesirlerini hissettirmiş bu-
lunmaktadır.

Bu kanunlar hilâfında hareket
edenler, bu memleket dahilinde ça-
lışma imkânı bulamayacaklardır.

YENİ GELİR ARTIYOR

TÜRKİYE'de milli gelir hakkında
ilk defa yaptırdığım tetkik şayanı
dikkat neticeler vermiştir. Bu ra-
kamlara göre:

1933-1934 zirai yılında yani Ağus-
tostan Ağustos'a Türkiye'mizin mil-
li geliri:

1.150.000.000 Türk lirası, 1934 -
1935'te 1.250.000.000 Türk lirası, 1935-
1936'da 1.330.000.000 Türk lirasıdır.

Seneden seneye tezayüt nisbeti,
sıraşyle yüzde 8,7, yüzde 6,4, yüzde
15,7'dir.

Türkiye nüfus başına isabet eden
gelir nisbeti yine aynı seneler sıra-
şyle:

73 lira 56 kuruş,
78 lira 56 kuruş,
82 lira 10 kuruştur.

Bu rakamlar ayrıca tafsile mahal
kalmayacak şekilde belîğdir.

Memlekette tasarruf ve semaye
terakümünü münhasıran bu rakam-
larla izah ve ifade etmek doğru de-
ğildir. Yaptırdığım konjonktürel
tetkike göre milli tedavül ihtiyacı
arasındaki münasebeti gösteren ra-
kamlar dikkate değer netice göste-
riyor:

Faraza, 1935 senesinde piyasadaki
para miktarı bir sene evveline kı-
yasen yalnız yüzde 3 mikyasında bir
tezayüt kaydettiği halde Merkez
Bankasının kısa harekâtındaki sü-
rat yüzde 23 nisbetinde bir artış
göstermiştir.

Merkez Bankasının kısa hareketi,
memleket mikyasındaki nakdi ha-
rekâtın ancak bir kısmını ifade et-
tiğini de gözden kaçırmamak lâzım-
dır.

MİLLÎ BANKALARDAKİ İLERLEME

YİNE memleketimizde iş hacmi-
nin genişlemeğe doğru seyrine de-

lil olması itibarıyla şu birkaç ra-
kamı zikredeceğim:

İstanbul Emniyet Sandığı hariç
olmak üzere, yalnız milli bankala-
rımızın ikrazat, iştirak ve esham ve
tahvilât halinde bilumum plasman-
ları yekûnu:

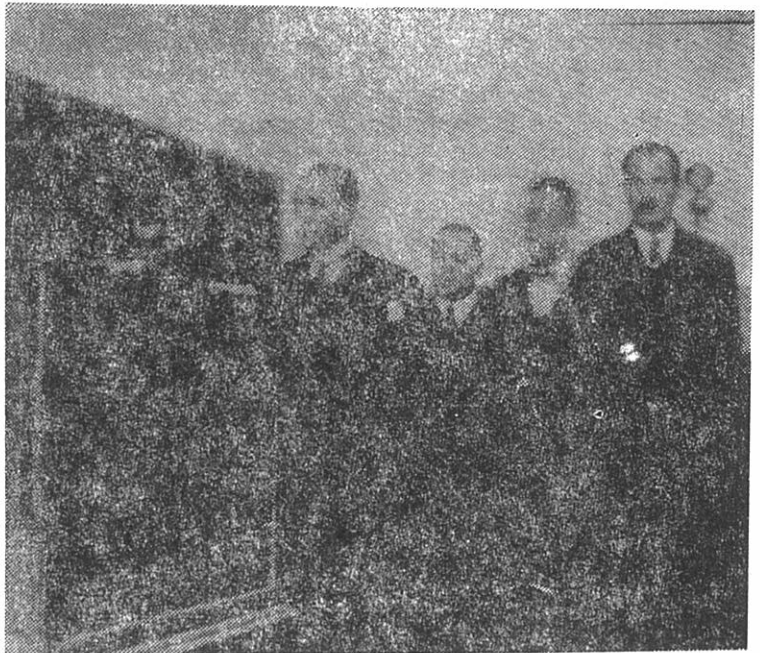
1933 senesinde 143.374.000
1934 senesinde 161.318.000 lira iken
1935 senesinde 187.616.000 liradır.

Bundan başka ithalat rakamları-
mızın tetkiki belli başlı milli faali-
yet cereyanlarının istikametlerini
vazihan göstermektedir: Mühim
gördüğüm bir noktayı burada kısa-
ca ifade etmem faydalıdır.

MİLLÎ SERMAYELERİN PAYI

MEMLEKETİN endüstriyel kuru-
luşunda hususî milli sermayelerin
payı, seneden seneye mahsus bir
ehemmiyetle artmaktadır. Bunun
mânası, Türkiye'nin dünya ticare-
tine şimdi yepyeni bir platform ü-
zerinde iştirak etmekte olduğunu
göstermekten ibaret değil, aynı za-
manda bu milli sermayenin milli
kalkınma hareketinde uyanıklığına
da açıkâr bir delil vermektedir.

1935 yılının ilk 7 ayında Türkiye
9.000 tonluk 6.000.000 lira değerinde
makine ithal etmişken 1936 ilk 7
ayında bu ithalat yüzde 72 nispe-
tinde bir artışla 16.000 tona çıkmış-
tır. Değeri 10.000.000 liradır.

KEMALİZMİN ÖZÜ LÂİKLİK

Yazan : Em. Tümgeneral
Turhan OLCAYTU

Bu gün kamuoyunu meşgul eden «Türban» sorunu; dinsel esaslı devlet isteğinin uç noktasında bulunan bir deniz feneri gibi irtica hareketlerine yol gösterme rolünü oynamaktadır. Türban takma isteğinde direnenler, bir aysbergin tepesini simgelemektedir. Bu isteğin altında hiç kuşku yok ki, şeriata dönme amacıyla yanıp tutuşan bir düşünce yatmaktadır.

Şu hususu yüksek sesle söylemeliyiz ki, Milli Egemenliğin temsilcisi olan TBMM'î lâik Cumhuriyete geçiş döneminde şeriati kaldırmış, buna bağlı olarak da Halîfeliğe, Evkaf ve Şeri'ye vekâletine son vermiş, Tevhid-i Tedrisat (öğretimin birleştirilmesi) kanununu kabul ederek her derecedeki okulun laik öğrenime dönmesi sağlanmış, yasaların ve padişah fermanlarının şeriata uygunluğunu onaylayan Şeyhülislamlık müessesesine de son vermiştir.

Şeriat; kökenini Kur'an'dan ve Hz. Peygamberin söylediklerinden (hadislerden) alan bir hukuk sistemidir.

Ancak, şunu da hemen belirtelim ki, İslâmiyetin hızla yayıldığı ilk dönemlerden başlayarak İslâmiyeti kabul eden çeşitli milletler Kur'an ve hadis hükümlerinden oluşan dinsel yasaları, kendi sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarına uyarlayabilmek maksadıyla bu şeriat hükümlerine yarımalar (tefsir) getirerek değişikliklere uğratmış ve İslâmlar arasında ilk fırkalar, mezhepler ve bunlardan doğan binlerce tarikat, «en doğrusunun» kendi yorumları olduğuna inandıkları çeşitli şeriat hükümlerini uygulayagelmışlerdir. Böylece uygulamaya konulan dinsel hukuk kuralları incelendiğinde bunların çoğunlukla Ayet ve Hadislerin öz anlamlarıyla bir ilgisinin kalmadığı gözlenir. Demek istiyorum ki, dört halifeden bu yana Osmanlılar dahil olmak üzere İslâm ümmetinden olan ne kadar millet varsa o ka-

dar çeşitte de şeriat hükümleri ortaya çıkmış ve değişik fıkıh (dinsel hukuk) sistemi yaratılmıştır. Bu gün dahi dinsel esasla yönetildiklerini ileri süren Müslüman devletlerde uygulanan şeriat kuralları birbirine benzemez (İran, Pakistan ve Suudi Arabistan'da olduğu gibi).

Dayanağını kutsal kitaptan alsa bile, toplumların devamlı değişen sosyal ihtiyaçları, değişen teknolojinin ortaya koyduğu özellikler ve zaman içinde değişen kültürler, dogmatik dinsel hukuk kurallarıyla toplumların yönetilmesini mümkün kılamaz. Mümkün kılamamıştır. Bu nedenle «Ayat» ve «Hadislere» rağmen İslâm hukukunda önce «Kıyas» kuralı (yani herhangi bir hukuki sorun için Ayet ve Hadis hükümlerine bakarak kıyasen bir sonuca varmak), daha sonra «İcma-Ümmet» kuralı yani bütün müslüman milletlerin, benzer sorunları aynı hükümlerce çözümleme işi), daha sonra da mahalli şartlara, örfe, gelenek ve göreneklere uygun olmak üzere «Re'y» yani özel görüş ve kanaata göre hükümler verilmiştir. Böylece Osmanlıların son dönemine gelindiğinde dinsel hukuk düzeni içinden çıkılmaz bir duruma gelmiştir.

Şeriat denilen dinsel hukuk sistemi bu derece değişikliklerle uygulanamaz hale geldiği görülünce lâiklik devrimiyle birlikte bu sisteme de son verilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun son 200 yılı «Mollaların Şeriat İsterük» avazeleriyle çınlamış, ama şeriatın ne olduğuna da kimse karar vermemiştir. «Şeriat İsteriz» istekleriyle padişahlar, vezirler, Şeyhülislamlar ve Sadrazamların kafaları kesilmiştir. Bu katliamlara da gene Şeyhülislamlar fetva vermiştir. Osmanlı devletinin yıkılış nedenlerinden birisini de bu şeriatçılık teşkil etmiştir.

İslâm mezhepleri ve tarikatları arasındaki mücadelenin kaynağını da şeriat hükümleri teşkil etmiş ve her mezhep ve tarikat kendince yorumladığı şeriati, «Tek gerçek» olarak kabul ettiği için bu

savaşların sonu alınamamıştır. Bu gün de Nurcu-Süleymanî-Nakşibendi ve Ticani tarikatları aynı mücadeleyi sürdürmüyor mu?

Din işleriyle (her gün değişiklik gösteren) devlet işlerinin birbirlerinden ayrılması anlamına gelen lâiklik; bunun için Türk Milletince kabul edilmiş ve dinsel kökenli mücadelelere böylece son verilmiştir. Milli Birlik ve beraberliğin sağlanmasının, başka yolu da yoktur.

LÂİKLİK İNKILABI TÜRK TOPLUMUNUN TEORATİK İDAREDEN LÂİK DÜNYA GÖRÜŞÜNE GEÇİRMİŞTİR.

Atatürk ilkelerinden, vazgeçilmezliği ile bütün diğer devrimlerimizin kilit taşı olan lâiklik, en önemli devrimlerimizden biridir. İkinci ve bunun kadar önemli olan diğer bir ilkemiz ve inkılâbımız da Cumhuriyettir.

Lâikliğin ve Cumhuriyetin en küçük bir şekilde dahi olsun zedelemesine ve bu inkılâbımızın köşe ve kenarlarından çentiklenip yontulmasına Türk Gençliği ve Türk Ulusu, aslâ mücadele etmeyecektir.

Lâiklik ve Cumhuriyet, Anayasa ile tayin edilmiş hudutları içerisinde, üzerine titreyeceğimiz iki temel inkılâptır.

Lâiklik:

Hristiyanlık dünyasında «Kilise» ile «Hükümdarlık» müesseseleri ayrı ayrı kişilerin elinde bulunmuştur. Hristiyan hükümdarlar özellikle devlet ve dünya işleriyle uğraşırken kiliseler özellikle halkın din meseleleri ile meşgul olmuşlardır.

İslâm aleminde hilafet ve saltanat tek kişi tarafından temsil edildiği için, hükümdarlar hem dinin ve hem de devletin başı olmuş ve din ile devlet meseleleri birbiri içinde düşünülmüştür. Bu temel nedenle lâik düşünce sistemi, hristiyanlıkta hızla gelişerek reform ve rönesans hareketleri ile gelişirken Osmanlı İmparatorluğu lâik düşünce ve anlayışın dışında kalmış, din ve dünya tekerlekleri aynı tempo ile dönmediği için 4 KASIM 1922 tarihinde saltanat ve hilafet arabası parçalanmıştır.

LAİKLİK NE DEĞİLDİR

Yazan: Prof. Dr.
Özer OZANKAYA

Dünyanın başka uygar toplumlarında olduğu gibi Atatürk Türkiye'sinde de laiklik, bireylerin birey olarak diledikleri dinsel inanca sahip olmalarına ya da hiçbir dinsel inanca sahip olmamalarına başta devlet, hiç kimsenin karışmaması olarak anlaşılır.

Ancak yine başka toplumlarda olduğu gibi Türkiye'de de laik düzene karşı olanlar kendi dinsel tutumlarının topluma zorla benimsetilmesi amacıyla olduklarını açıkça ortaya koyamadıkları ve makullük dışına çıkmayı göze almadıkça laiklik ilkesine doğrudan doğruya karşı çıkmadıkları için genellikle laiklik, kavramına ve laik devlet, laik toplum düzeni kavramlarına eksik ve/ya da yanlış tanımlamalar getirmeğe yönelmişlerdir. Böylece çıkarlara araç yapabilmek kapılarını zorlamaya çalışmışlardır. Bu eksik ve yanlış tanımlamalar karşısında şu noktaları vurgulamak gereklidir:

1 — Laiklik, en sık yinelenen «dinle devletin birbirinden ayrı olması» tanımının yüzeysel olarak anlaşılmasına dayalı «din alanında kim ne yaparsa yapsın, devlet karışamaz» anlamını taşımaz.

2 — Laiklik devlet gücünün, otoritesinin ve olanaklarının herhangi bir dinsel inancın ya da inançsızlığın eğitilmesinde, öğretilmesinde, yayılmasında kullanılması demek de değildir. Çünkü böyle bir durumda başka dinden ya da mezhepten olanların, aynı dini ayrı biçimlerde yorumlayanların ve herhangi bir dinsel inanç beslemeye gerek görmeyenlerin inanç ve vicdan özgürlükleri ortadan kaldırılmış olur.

Türkiye'de 1946'dan başlayarak dile getirilen ve Türk Devrimini önemli ölçüde yaralayacak boyutlara ulaşabilen bu yanlış tanımlamalar, bilim adına en ayrıntılı bir anlatımını, kendisi bugün hayatta olmayan Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil'in bir incelemesinde bulmuştur. Laikliğin ne olmadığını gereğince ortaya koyabilmek bakımından Ord. Prof. Dr. Başgil'in bu konudaki, Bertrand Russel'in özetlediğimiz görüşleriyle karşılaştırılması da ilginç olacak düşüncelerini ana çizgileri içinde özetle incelememize almak yerinde olacaktır.

Yazar «Din Hürriyeti» başlıklı bu incelemede din özgürlüğü kavramı ile bu özgürlüğün nasıl düzenlenmesi gerektiği konularındaki görüşlerini ana çizgileriyle şöyle ortaya koymaktadır:

Din sırf bir inançtan ibaret değildir. Bu hakkı ne kadar tekrar etsek azdır. Din, aynı zamanda ameli bir hayat yolu; emirler ve yasaklar ihtiva eden bir kanundur. Dindar olan bir kimseni nbu yolda yürümesi ve bu kanunun emirlerini yerine getirmesi, yasak ettiği fiil ve hareketlerden kaçınması, bir vicdan borcu olarak, lâzımdır. Dinin kanununa itaat etmeyen ve emirlerini yerine getirmeyen kimse, din nazarında mücrimdir.

Fakat dikkat edelim ki, bu kimse, bulunduğu cemiyet içinde yalnız dindar değildir, hem de vatandaşdır ve bu sıfatla, muayyen bir devlete tabidir. Ferdin tebaasından bulunduğu devletin gösterdiği yolda yürümesi ve koyduğu kanunlara bağlanması da vatandaşlık vazifesi olarak lâzımdır.

...Din ile devlet birleşik oldukları zaman bunlar birbirinin lâzımı olur. Ayrı oldukları zaman da bu iki türlü vazife ve mecburiyet birbiriyle muarazaya girer ve birbirini kovar. Filhakika, devletin kanunu, yasa ve yasakları din kanununun ve dini emir ve nehiylerin aynı olduğu ve devlet resmen bir dine sahip bulunduğu takdirde ve bu şartla, dini ve sivil, iki vazife ve mecburiyet, birbirini nefyetme ve birbirine muarız olma şöyle dursun, birbirinin ayrılmaz lâzımı haline gelir. O suretle ki, dine itaat eden aynı zamanda ve sırf bu sebeple devlete itaat etmiş olur; devlete itaat eden de dine itaat etmiş sayılır. Şu halde ve bu takdirde, dini ve sivil, maddi ve manevi vazife ve mecburiyet şeklen ikilik arzetmekte iseler de, hakikatte bunlar tektir ve Allaha, Resulüne ve ululemre —yani bugünkü dilimizle devlete— itaattan ibarettir.

Yine dikkat olunursa, eskiden, gerek Avrupa'da ve gerek bizde, din ve devlet münasebetleri bu şekilde cereyan etmekte, mâbet ile devlet elele verip birlikte yürümekte idi. Eski devirlerde devletin yasa ve yasakları kuvveti-

ni din maneviyatından almakta, devlet dinin bekçiliğini yapmakta ve bu sebeple, biri manevi, diğeri maddi ve cismani, bu iki kuvvet merkezi birbiriyle barışık yaşamakta idi.

...Fakat din ve devletin birbirinden ayrılınca ve bunlardan herbiri kendine mahsus sistemi, kanunları, emir ve nehiyleri ile diğerlerinin karşısına dikilince, ortaya birçok mesele ve müşkül çıkmakta, din ve devlet arasında, ister istemez çetin bir mücadele kopmaktadır. Çünkü, evvelâ, mümkündür ki, din ile devletten herbirinin kanunları, emir ve nehiyleri, tamamen veya kısmen, diğerinkilere aykırı olsun. Biri herhangi harekete, meselâ faiz alıp vermeğe, müsaade ederken, diğeri bunun memnû olduğunu ilân etsin... Yine mümkündür ki, din ile devletten her biri, diğerini kendisine rakip görerek, elindeki kuvvet ve vasıtaları açık veya kapalı bir surette, diğeri aleyhine tahrik edip kullansın ve ferdi bütünlüğü ile kendisine mal etmek istesin. Şu saydığımız imkânlar sırf nazari mütalaalar değildir; din ve devlet münasebetleri tarihi baştan aşağı bu türlü aykırılıklar, rekabet ve mücadelelerle doludur.

Bugün bu aykırılık ve mücadele Türkiye-miz gibi bazı memleketlerde... son haddine varmıştır. Fakat bu memleketlerde içtimai sulhü temin edip gönüllerde huzur yaratmak için bu vaziyeti bir an evvel düzeltmek lâzımdır.

Herhangi bir din... iki esaslı unsurlardan mürekkep (tir). Bunlardan biri iman, diğeri de ameldir. İslâmiyet gibi vahdaniyet akidesi üzerinde oturan kemal bulmuş bir dinin ilk ve asli unsuru «iman»dır.

Din yalnız imandan ibaret (olmayıp) hem iman, hem de ameldir. Dinin sırf temel akidelerine inanmak, şüphesiz ki hiç inanmamaktan daha iyive daha üstündür, fakat dindar olmak için bu kadari kâfi değildir; aynı zamanda amel yeni diyanetin emrettiği tarz ve şekilli hareket etmek şarttır...

İmanı herhangi bir inançtan ayırdeden noktalardan biri de, bunun... muayyen bir hareket biri de, bunun... muayyen bir hareket tarzı emreden ve bununla haricileşen bir inanç olmasıdır.

...Nihayet dini vazifemiz arasında en şerefli bir vazife daha vardır ki, bu... «ilây-ı kelime-tullah» tabiriyle ifade olunan cihad, yani ıca-bında hak yolunda harbetme hizmeti ile talim tedris, neşir ve telkin hizmetlerini de ihtiva eder.

Bir dindar için, mensup olduğu dinin akide ve esaslarını etrafa yaymak... dini vazifelerin en mukaddeslerindendir... Hakikati göstermek ve uçuruma kayan bir insanı tutup kurtarmak hem yüksek bir insanlık borcudur, hem de Allahı takdis ve ona ibadet vazifesinin en sevaplısıdır... İslâm'da cihad farizesi (cardır), bundan başka talim, tedris, neşir ve telkin vazifesinin de esas ve mantığı budur.

Madem ki din, iman ve ameldir... o halde din hürriyeti dinin emrettiği şekilde hareket etme... hakkıdır.

...İman vicdan evinden çıkıp da fiil ve hareket haline gelmedikçe var mıdır, yok mudur bilinemez.

...Bugün insanların içlerindeki iman ve akideyi ifsadedip kokutmak suretiyle ifna ediyorlar... İnsanların vicdan gözü gayet ince, sessiz, şamatasız bir usulle patlatılıp akıtılmaktadır.

...Bize gelince, son otuz seneki bir devre içinde bizde bu mevzuda tutulan yol ve tatbik edilen usul hakkında kanaat beyan edemem. Okuyucumun beni bunda mazur görmesini ve olup bitenler üzerinde bizzat kendisinin düşünmesini rica ederim.

...Hakiki dindarlardan ne sefih ve serseri olanı görülmüş, ne de kederin hasta olup intihara kalkışanı işitilmiştir. Çünkü dindarın nazarında fâni bir dünyanın çok kısa bir geçici bir hayatı kederden kıvrınmağa değmez... Bir memlekette maneviyat bağları çözüldüğü zaman sefahet ve her çeşit cinayet alıp yürür.

...Allah şuurunun ulviyetine yükselebilen hiçbir duygu ve şuur yoktur.

Neşir-i Türk -İslâm dünyasının genişlemesinde ve hayret verici muvaffakiyetlerinde birinci derecede yol oynamıştır.

...Rahat yaşamının birçok şartları vardır. İktisadi varlık bunlardan yalnız bir tanesidir ve başka geleni değildir. Saadet sırf servetten doğsaydı birçok bahtı kara zenginlerin bedbahtlığının manası kalmazdı.

Bugün hükümetlerin elinde... müthiş bir propaganda tekniği vardır. Her sınıf halka göre hazırlanan bu tekniğin ilk hareket kademesi mekteptir. Daha ilk mektepten itibaren küçük vatandaşların bir çoğu hakikatten uzak bir takım fikir ve görüşler vitamin hapları gibi yutturulur.

Din insan için ferdi ve içtimai bir ihtiyaçtır ve hayatidir. Bu ihtiyaç insan gönlünden ka-

zınıp çıkarılamaz, kazınırsa altından behimiyet (hayvanlık, Ö.O.) çıkar.

Dinin murakebesinden kurtulan hiçbir insan fiili yoktur... Dinin gerek ferdi ve gerek içtimai kıymet ve kuvveti de bu noktada kendisini gösterir.

İslâm dininde kız ve erkek evlâd arasında miras taksiminde kaide ikili birdir (yani erkek çocuğa iki, kız çocuğa bir pay verilir, Ö.O.). Bu günkü Medeni Kanunda ise müsavi paydır. Bu iki hüküm birbirine zıddır. Bununla beraber alakalılar kendi aralarında mutlaka dinî miras kidesini tatbik etmek isterlerse, buna da kimse mani olamaz. Çünkü muvazaa yoluna giderler.

Dinde de tekâmül olur ve dinler de inkişaf eder. Ondört asırlık islâm tarihi, baştan aşağı islâmiyetin tekâmül tarihidir.

Son çeyrek asırlık devirde bazı memleketlerde dini inançlara ve müesseselere karşı girilen mücadeleleri, din adamlarına çektilen ezayı ve reva görülen hakaretleri burada sayıp dökmeye lüzum görmem... İstikbalde hayır ve şer mücadelesi çok çetin olacağı benziyor.»

Din özgürlüğü bu mudur

Kanımca laikliğin, düşünce ve inanç özgürlüğünün ne olmadığını göstermesi bakımından, özüne de, anlayışına da katılmadığım yukarıdaki görüşler yine de çok öğretici sayılmalıdır. Bu görüşlere niçin katılmadığımı uzun boylu açıklamaya gerek görmüyorum. Bütünyle Atatürk'ün dünya toplum ve insan anlayışı ile Türk Devriminin bütün girişimlerinin açıkça ortaya koyduğu gerekçelerinde laikliğin neden böyle anlaşılmaması gerektiği yeterince ortaya çıkmıştır. Yukarıdaki görüşlerin, bu gerekçelerin bir tekinin bile karşısında tutunamayacağı bundan sonraki bölümlerde kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Yine de noktada birkaç madde içinde görüşlerimi özetlemek, konunun bütünlüğüyle izlenmesini kolaylaştıracaktır.

a) Yukarıda anlayış, din özgürlüğünün nasıl düzenlenmesi gerektiği konusunu, bir toplumda değişik din ve mezhep sahipleri ile herhangi bir dine inanmayan insanların bulunduğu gerçeğini gözönüne almaksızın tartışmaktadır.

b) Her insanın mutlaka dinin inanca sahip bulunmak ihtiyacında olduğu gibi kesin bir ön-

yargıdan yola çıkması, bu yargıyı paylaşmayanların düşünce ve inanç özgürlüğünün güvence-si ile yazarın ilgilenmediği kanısını vermektedir.

c) «Din iman ve amelden oluşur, amel bireyin yaradanına, gerek kendine, gerekse başkalarına karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görevlerdir. Öyleyse din özgürlüğü dinin emrettiği yolda hareket etmek hakkıdır» demekle ve «ilâ-yı kelimetullah» görevinin bir farz sayılan cihad (gereğinde hak yolunda savaş yapmayı) da içerdiğini belirtmekte, aslında yalnız belli bir dilin, hatta yalnız belli bir mezhebin ibadet, yayma, öğretme, örgütlenme... özgürlük ve haklarından yana olduğunu dolaylı biçimde de olsa anlatmış olmaktadır. Böylece bir yaklaşımın toplumu parçalıyıcı, mezhep kavgalarını kışkırtıcı, özgür düşünceyi baskı altına alıcı olduğu açıktır. Tek dine, tek mezhebe özgürlük tanıdığı takdirde de bölücü ve parçalayıcı, toplumsal - ulusal dayanışmayı engelleyicidir; her dine, her mezhebe okullarda, radyo - TV programlarında, dernekleşme konusunda, toplantı gösteri yürüyüşleri düzenlemede özgürlük tanıdığı söylese de. Çünkü her din, her mezhep, adı üstünde, kutsallık iddiasındadır. Kendisi dışındakileri "küfür" saymakta, önlenmesi farz ve sevap bir sapkınlık olarak görmektedir. Bu dogmatik niteliğinden habersizmiş gibi davranıp; sureti haktan görürürcesine "biz her inancın, dine inanmayanlarınki de dahil, her inancın okullarda radyo - TV'de, basında... özgürce talim, tedris, neşir ve telkin edilmesinden yanayız" dense bile, bu bilerek - bilmeyerek toplumun anarşi içinde paramparça olmasını istemek olur.

Çağımızda insan ve toplum yaşamının durmadan daha geniş ölçüde bilimle düzenlenebilmesi karşısında, artık bu alanlarda dinin düzenleyici, yön verici egemenliğine yer yoktur. Artık "dünyasal (dünyevi) olmayan"ın ne olduğu bile belirsizleşmiştir. Hemen 100. yıldanberi evrenin —özellikle dünyanın— başlangıcı rastlantısal bir değişim, ölüm kesin bir son, doğal ayıklanma... süreçlerinin ürün olarak görülmektedir. Böylece çağdaş toplumda artık bilim - din tartışması geçerliliğini yitirmiştir. Toplumun ekonomik, hukuksal, siyasal, eğitsel... kurumları, dinsel kurallar ve dinsel iktidarlarca değil, meşruluğunu özgür halk iradesinden alan laik iktidarlarca düzenlenecektir .

Atatürk-Uluslararası düzen

Yazan : Hasan Esat Işık
(Eski Dışişleri Bakanı)

Atatürk'ün ön yargı ile bağlı olabileceği kavramlar ancak uygarlık, insanlık, barış yolunu gösterir nitelikte kavramlardır. Kopamayacağı varlık da millet egemenliğine dayalı bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'dir. Bunlardan vazgeçemez Atatürk ve bunlar uğrunda yılmaz bir azimle savaşım verilmesinden yanadır. Atatürk'ün başka milletlere yakınlığı, uzaklığı o milletlerin uygarlık, insancılık ve barış alanlarındaki tutum ve yerlerine ve bir de -buna daima çok önem vermiştir- Türk milletine bakışlarına bağlıdır. Atatürk bütün batı memleketleri ile aynı ilişkiler içinde de olmamıştır. Demokratik Batı ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmeye önem verirken, totaliter rejim batı ülkeleri ile arasına bir mesafe koymayı yeğlemiştir. Demokrasi de vazgeçilmez bir koşuldur. Atatürk için.

Ayrıca, bilinen bir şeydir, Atatürk Doğu ile Batı arasında son derece dengeli bir tutum içinde olmaya daima özen göstermiştir. Batı ile olduğu gibi, Sovyetler Birliği ile de ilişkilerimize önem vermiştir. Atatürk'ün bağımsızlıklarına kavuşmuş milletlere karşı duyduğu yakınlık ve komşu memleketlerle dostluk ve işbirliğine verdiği önem de bilinir.

ATATÜRK'ÜN SOVYETLER BİRLİĞİNE BAKIŞI: İLGİNİN KAYNAĞI REJİM DEĞİL KOMŞULUK:

Atatürk'ün Batı'ya bakışından söz ettik. Sovyetler Birliği'ne bakışına da değinmeliyiz ve Sovyetler Birliği ile ilişkilerimize verdiği önemin nedenlerini anlamaya çalışmalıyız.

Diyebiliriz ki Batı, uygarlık düzeyi ve bilim ve fenni geliştirme yolundaki geniş olanakları ile cazip gelmiştir. Atatürk'e, Sovyetler Birliği de, İstiklâl Savaşımız sırasında bize sağladığı yardımla ve bir de,

durum ve olanakları itibarıyla uluslararası ilişkilerde önemli ağırlığı olan bir komşu devlet olması ile. Bu ikinci neden kalıcı bir nedendir ve bundan dolayı da elbet daha önemlidir. Nasıl Atatürk'ün Batı'ya bakışını değerlendirirken «bu batıcılık değil, uygarlıktır» dedik, Sovyetler Birliği'ne bakışı için de «bu Sovyetçilik değil, komşuseverliktir» diyebiliriz. Atatürk'ün emperyalizme tamamen karşı olduğu bilinen bir şeydir. Fakat Sovyet rejimini de özenmemiştir, bu rejime karşı bir yakınlık da duymamıştır. Aşağıdaki sözleri bunu ortaya koyar:

«Bizim noktai nazarlarımız, bizim prensiplerimiz cümlece malûm-

dur ki bolşevik prensipleri değildir ve bolşevik prensiplerini milletimize kabul ettirmek için de şimdiye kadar hiç düşünmedik ve teşebbüste bulunmadık.»

Bu sözlerden de anlaşılıyor ki Sovyetler Birliği ile ilişkilerimizde Atatürk için en önemli etken rejim değildir, komşuluktur. Türkiye'yi memnun etmiş olan Sovyet rejimi değil, Türkiye'ye karşı Sovyet tutumu ve Sovyet yardımdır. Bir de elbet komşu ile iyi geçinir hale gelmiş olmaktır. Fakat unutmamalıdır ki, Rusya tarafından böyle bir tutum ve bir yardım ancak Çarlık rejimi yıkılıp yerine Sovyet rejimi geçtikten sonra mümkün olabilmektedir.

BARİŞ İÇİNDE BİR ARADA YAŞAMA:

Atatürk rejim sorununu milletlerin kendilerini ilgilendiren bir iç sorun olarak değerlendirmiştir ve «farklı toplumsal ve ekonomik rejimlere sahip ülkelerin barış içinde birarada yaşayabilmeleri lâzımgeldiğine ve bunun mümkün olabileceğine inanarak Sovyetler Birliği ile dostluk ve iyi ilişkiler içinde yaşamayı gerçekten istemiştir. Bilindiği gibi «barış içinde bir arada yaşama» ilkesi 2. Dünya Savaşı sonrası dönemde büyük önem kazanmıştır. İnsanlığın bugüne kadar bir üçüncü dünya savaşından esirgenebilmiş olmasında bu ilkeye verilmiş olan değer de önemli rolü olduğunu düşünmek sanırım yerindedir.

ATATÜRK BAZI ULUSLARARASI TEMEL İLKE VE KURULUŞLARIN BİR TÜR MÜJDECİSİDİR.

2. Dünya savaşından sonra kurulan Birleşmiş Milletlerce benimsenmiş veya oluşturulmuş bazı önemli ilke ve kuruluşları, yukarıda belirtilen «Barış içinde bir arada yaşama» gibi, Atatürk çok önceden öngörmüştür diyebiliriz. Prof. Enver Ziya Karal «Atatürk'ün istiklâl ve hürriyet anlayışı» adlı eserinde (Sahife 8-13) bunu belirtir. Ben burada somut tek bir örnekle yetineceğim. Devamlı şekilde bilim ve fennin önemini vurgulamaktan usanmayan Atatürk bununla da kanaat getirmez:

«...devamlı bir barış için dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzak bir şekilde terbiye edilmelidir» der.

Bunu söylemek, bir tür, UNESCO'nun müjdeciliğini yapmaktır.

Atatürk'ün Sovyetler Birliği'ne bakışına dönelim.

Atatürk'ün Sovyetler Birliği'ne verdiği önem Sovyetler Birliği'nden gördüğümüz yardım süresile sınırlı olmamıştır, devamlı olmuştur. Çünkü, yukarıda belirttiğim gibi, sadece yardım gibi geçici bir nedenden çok, komşuluk gibi kalıcı bir nedene dayanır bu önem. Bunu anlamak için Atatürk'ün T.B.M.M.'de söylediği yıllık açış nutuklarına bir göz atmak yeterlidir. Ayrıca, Atatürk Sovyet rejiminden yana olmamıştır ama, Sovyetler Birliği Devleti rejimi aleyhinde ve Sovyet-

ler Birliğini dağıtma yönünde de herhangi bir girişimi, hatta tasavvuru olmamıştır. Başka ülkelerin bu yönde girişimleri olması halinde de Türkiye Cumhuriyeti'nin bunların dışında kalması gerektiğine inanmıştır.

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİ VE KOŞULLARI:

Bir bölge içindeki ülkelerin, bir başka deyimle komşu ülkelerin, birbirine karşı dostluk ve güven duymaları, aralarında işbirliği yapmaları, kolayca tahmin edilir, Atatürk gibi savaştan hiç hoşlanmayan, milletlerin, güçleri ölçüsünde değil uygarlıkları ölçüsünde mutluluğa erişebileceklerine inanan bir insan için önemlidir. Böyle bir işbirliği gerçekleştirildiğinde bölge ülkeleri birbirine karşı güvenlik önlemleri alma zorunluğundan kurtulurlar, kaynaklarını daha geniş ölçüde ekonomik ve toplumsal kalkınmalarına yönleltebilirler. Ayrıca, hem ioplular olarak, hem teker teker bölge dışı ülkeler nezdinde de itibar ve önemleri artmış olur. Dışardan bölgeye müdahale hevesleri kolay kolay eyleme dönüşmez. Dönüşmesi halinde de bunu karşılamak daha kolaylaşmış olur. Büyük devletlerin «böl ve yönet» ilkesinin kolaylıklarından yararlanabilmelerini de önler. Bu bakımdan caydırıcılık açısından da başlı başına önemli bir etkidir bu. Bölgesel işbirliğinin değerini İskandinav ülkeleri çok güzel ortaya koymuşlardır.

Diyebiliriz ki; Atatürk daima bunun bilinci içinde olmuştur. Bulduğumuz bölge içinde büyük devletler dışında işbirliği yapılmasına önem vermiştir. Atatürk'de büyük devlet kompleksi yoktur. Fakat bir bölgede bir büyük devletle işbirliği yapıldığında diğer büyük devletlerin de adeta bu bölgeye müdahaleye davet edilmiş olacağını ve bu

suretle bölge üzerinde, getirilmesi mukadder bütün rahatsızlıkları ile, bir nüfuz rekabetinin körüklenmiş olacağını bilir. Bölge ülkelerinin bölge içi bir başka ülke ile aralarındaki sorunları çözümlmek için dışardan büyük devlet desteği sağlama yoluna gitmelerinden yana değildir. Böyle bir yol ile bir ülke bölgede diğer ülkeler üzerinde egemenlik sağlamak isterse, bu gerçekleşebilir mi, gerçekleşemez mi, belli değildir, fakat muhakkak o ülke bir büyük devletin egemenliğine girmiş olur. Oysa ülkeler için nayati önemde olan kendilerinin egemenlik altına girmemeleridir.

BÖLGELER BÖLGE ÜLKELERİNCE YÖNETİLMELİDİR:

Kalıcı barışa ulaşma açısından da bölgelerin dışardan yönetilmesine son verilmesi önemlidir. Atatürk «bölgelerin bölge ülkelerince yönetilmesi» ilkesine içten bağlıdır. Atatürk döneminde imzalanmış olan Balkan ve Saadabat Pakitları bunu gösterir. Bu iki anlaşmaya tek bir büyük devlet, hatta dışardan herhangi bir devlet dahil değildir.

Saadabat Pakiti için Büyükelçi Aptılahat Aksin: «Paktın özelliği bunu imzalayanlar arasında tam ve karşılıklı bir güven olması ve bu belgenin gelecekte çok müsait gelişmelere öncülük edecek ve müsbet işbirliğini sağlayacak bir ruh taşımasında idi» der.

Atatürk'ün ölümünde, o zaman Paris'te bugünkü le Monde gazetesi yerine çıkan «Le Temps» gazetesi Atatürk'ün kişiliğini, başarılarını vurgulayan yazısında bu iki pakiti özellikle belirtir: «Balkan Antantının Lideri ve Şark Paktının saiki olan Türkiye dünyada kendi mevkiini almıştır ve Büyük Şef'in arkadaşları memleketin prestijini muhakkak ki idame ettireceklerdir» der.

ATATÜRK diyor ki...

“Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız, bu yeterlidir.”

ATATÜRK'ün Şanlı Orduya Bildirisi

Kendisine Gazi ve Mareşallik ünvanlarının verilmesi üzerine orduya bildirisinde, sizin gibi komutanları, subayları, erleri olan bir ulus başkalarına tutsak olmaz, dedi.

Ulusumuzu yabancıların elinde köle olmuş görmemek için giriştiğimiz bu savaşta Sakarya utkusu gibi adı daima anılacak yeni ve büyük bir utku kazandınız. Benim gibi ömrünü yıllardan beri saflarınızın yanında geçirmiş olan bir silâh arkadaşınız, ezilmiş, yenilmiş düşmanın geri çekilmesinden sonra hakkınızda duyduğum takdir minnet ve şükranı ordunun her bireyi, yurdun her yöresinden duyulacak kadar yüksek sesle söylemeyi gerekli gördüm. Sakarya boyunda verdiğimiz savaş önceki savaşlarımızdan olduğu gibi anayurdun yalnız bir köşesini, küçük veya büyük bir parçasını tehlikeye düşürmüyordu. Orada biz tüm yurd, tüm varlığımız ve bağımsızlığımız pahasına denecek kadar önemli büyük bir savaşa giriştik. Yirmibir gün yirmibir gece ulusun bağımsızlık fikriyle bir ulusun yayılma ve yağma fikri birbiriyle boğuştu. Sizin başını eğmeğe razı olmayan bağımsızlık fikriniz ilerleyen düşmanı geri çekilmeye zorladı. Kızgın bir ufuk üzerinde tüten ve yanan yüzlerce köylerimizi arkasında bırakarak düşman ordusu cezadan kaçan bir cani gibi geidiği yerlere gidiyor. Halbuki o bir savaş değil yalnız bir akın düşünüyordu. Fikir ve imanın sınırsız gücüne, kazandığımız utku kadar büyük kanıt olamaz. Ezilen ulusumuzu tarihin en öldürücü bir anında yeniden ışığa ve kurtuluşa kavuşturan bu savaşta sizin Başkomutanınız olmaktan dolayı bir insan kalbi için duyulabilecek en derin mutluluk ve kıvancı duyduğum.

Komutanlara: Tehlike büyüdükçe yükselen dayanç ve tedbiriniz, derin ve hassas zekâlarınızla savaşın başarılı bir şekilde sevk ve yönetiminde gösterdiğiniz olağanüstü yararlık için.

Subaylara: Trablusgarp Balkan iken bin

bir ateşten diğerine geçerek ulusun bağımsızlık mücadelesinde tuttuğunuz yer, genç ve değerli başlarınızın üzerinde dönen yeni ölümü hiçe sayan davranışınız ve yüreklerinizde ışıldayan ve bize utkular müjdeleyen, yolumuzu aydınlatan ulus aşkı ve tam bir coşku ile izlediğim sayısız kahramanlıklarınız için.

Subaylara: Trablusgarp Balkan iken bin bir ateşten diğerine geçerek ulusun bağımsızlık mücadelesinde tuttuğunuz yer, genç ve değerli başlarınızın üzerinde dönen yeni ölümü hiçe sayan davranışınız ve yüreklerinize ışıldayan ve bize utkular müjdeleyen, yolumuzu aydınlatan ulus aşkı ve tam bir coşku ile izlediğimiz sayısız kahramanlıklarınız için.

Erlere: Kurtuluş için yaptığınız bu savaştan çok daha önce sizi, başka savaş alanlarında da tanımıştım. Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz daha sağlam bir askere rast gelinmemiştir. Her utkunun mayası sendedir. Her utkunun en büyük payı sendedir. Fikirlerinle, imanınızla, itaatınızla hiçbir korkunun yıldıramadığı demir gibi sağlam yüreğin ile düşmanı alt eden büyük çaban için minnet ve şükranımı söylemeği kendime en aziz bir borç bildim.

Sizin gibi komutanları, subayları, erleri olan bir ulusun, başkalarına tutsak olması olanaksızdır.

Atatürk ve tam bağımsızlık

Yazan : Em. Tümg.
TURHAN OLCAITU
(TKKG Vakfı Genel Müdürü)

Bugün Süper Devletler ve bloklar arasında kurulmuş bulunan «Denge» Savaş stratejisinde önemli değişikliklere yol açmış; büyük riskler taşıyan sıcak savaşı başlatması yerine, yeni stratejiler ve taktikler uygulanmaya başlanmıştır.

Dünyadaki bu bloklaşmalar ile harp silah ve araçlarında, insanlık için korkunç boyutlara ulaşan teknolojik gelişmeler, çok riskli ve pahalı olan sıcak savaş stratejisinin yerini, hedef ülkeyi içerden çökertmeye yönelik soğuk savaflara bırakmıştır. İşte bu nedenle ülkemiz üzerinde siyasi emelleri olan dış güçler de 12 Eylül öncesi bu yolu denemişler ve ülkemizi içerden çökertmeye ve bu yıkıntı içerisinde kendi yandaşlarını yönetime getirmeye yönelik planlarını sahneye koymuşlardır.

SOĞUK SAVAŞ STRATEJİSİ :

Bir ülkede yaşayan insanların, dış güçler tarafından çeşitli ideolojik gruplara ayrılarak birbirlerine saldırtılması, böylece bir ülkenin içerden çökertilmesi için hasım devletlerin izledikleri bir savaş türüdür. Soğuk savaşın bu metodlarına «Dolaylı Strateji» veya «Örtülü Savaş» da deniliyor.

12 Eylül öncesi, Türkiye'yi kendi nüfuz ve otoritesine bağımlı hale getirmek isteyen dış güçler, 1968'lerden itibaren giderek artan bir oran ve dozajda ideolojik amaçlı soğuk savaş metodlarına başvurmuş ve bildiğimiz kargaşa durumunun içine itilmiştir.

Soğuk Savaşın başlıca silahı; insan beynine yöneltilen propaganda.

Propagandanın amacı: Hedef olarak seçilen ülkedeki insanlar arasında Dil - Din Örf - Adet - gelenek - kültür - mezhep ve sosyal yapı ayrılıklarının ele alarak bu gruplar arasında düşmanlıklar yaratmak ve bu grupları, birbirine saldırtarak iç kargaşaya yol açmaktır.

Yaratılan kargaşadan beklenen sonuç:

Hedef alınan ülkede zorbalığı hakim kılmak kamu düzenini sağlayan güvenlik kuvvetlerinin, silahlı kuvvetlerin, yasama, yürütme ve yargı organlarının ve tümüyle devlet yönetiminin yıpratılması, halkın yılgınlığa düşürülmesi, devlete olan güvenin sarsılması ve böylece devlet otoritesinin yıkılmasını sağlamaktır.

Türkiye, Atatürk'ten sonra ve özellikle çok partili döneme geçtikten sonra, Atatürkçülüğün giderek ihmal edilmeye başlandığı yıllardan bu yana Türk gençliği ideolojik bir boşluk içinde kalmış, bu arada insanların beynine yöneltilen yıkıcı propaganda sürdürülmüş, en üst düzeyde etki sağlanabilmesi için beyni yıkanarak kandırılmış ve yabancı ideolojilerle şartlandırılmış yerli işbirlikçiler, araç olarak kullanılmaya başlanmış ve bu arada 1968'lerden sonra da silahlandırılan yer altı örgütlerle bu anarşist ve teröristler, sürdürülen propagandanın silahlı gücünü oluşturmaya başlamışlardır. Türkiye'deki bu olaylar gözlerimizin önünde cereyan etmiş, önce yazıyla ve sözle başlatılan saldırılar daha sonra yerini silahlı saldırı ve eylemlere bırakmış; devlet yönetiminden sorumlu olanlar bunu önlemeye muktedir olamamışlardır.

Bu şekilde gelişen olayların sonunda ve 1980 yılında varıldığında yurdumuzun hemen her tarafında devletin müdahale edemeyeceği kurtarılmış bölgeler meydana getirilmiş ve bu bölgeler, ya faşist ya da komünist ideolojisine bağlı güçlerin kontrolüne girmiştir. Bu yerlerin sınırları da «komünizme geçit yok». «faşizme geçit yok» sloganları yazılarak belirtilmiştir.

Türkiye’de cereyan eden bu örtülü soğuk savaşın son amacı :

Amaç, dış güçlerin ülkemizi bölüp parçalayarak egemenlikleri altına almalarıdır. Biliyoruz ki, Türkiye’nin doğusu: maden - hayvancılık - petrol - akarsu enerjisi gibi doğal zenginliklere ve batısı ise tarım - ticaret - sanayi alanlarında geniş imkânlarla sahiptir. Bu yönüyle Türkiye: Anadolu ve Trakya ile birlikte tam bir ekonomi ve coğrafi bütünlük göstermekte ve doğusu - batısı - kuzeyi - güneyi ile birbirini tamamlayan çok güçlü bir ekonomik ve coğrafi yapıya sahip bulunmaktadır.

Öte yandan Türkiye giderek hızla gelişmekte, güçlenmekte ve dünya üzerinde sözü dinlenen ve Silahlı Kuvvetleri daima hesaba katılan bir düzeye yükselmektedir. Bu tempo ile giderse, yeraltı - yerüstü zenginlikleri, artan nüfusuyla dış güçlerin hiçbir zaman arzu etmeyecekleri bir güce ulaşacak, dünya siyasi dengesinde daha önemli bir rol oynayacak ve onların Türkiye üzerinde tezgâhlamak istedikleri oyunlar temelden bozulacaktır. O halde, ülkemizde gözü olan dış güçlerin bugün de değişmeyen politikaları; hiç zaman kaybetmeden Türkiye’ye çullanmak, onu parçalamak, en azından ikiye bölmektir. Bunu hiçbir Türk’ün unutmaması lazımdır.

Durumu bu şekilde değerlendiren dış güçler Türkiye’ye, Fatsa - Tokat - Sivas - Kahramanmaraş - Adana hattı üzerinden ikiye bölme planlarını uygulamaya koymuşlardır.

12 Eylül öncesinde en üst düzeye ulaşan bu silahlı eylemler sonucunda bir kısım ideolojik güçlerin ve sosyal unsurların kontrolüne giren «Kurtarılmış bölgeler zinciri» yukarıda sıralanan illerimizde fiilen meydana getirilebilseydi ülkemizde bu örtülü savaşı başlatan dış güçler; kurtarılmış bölgelerdeki kendi yandaşlarının çağrısına uyarak onların yardımlarına koşup ülkemizi orta yerinden parçalayacakları tabi idi.

Soğuk savaşın diğer bir metodu da hedef seçilen ülkedeki ihanet şebekelerinin kendi dav-

ranışlarını ülke yararına imiş gibi göstermek için hiçbir fırsatı kaçırmamalarını sağlamak, bunun için de gelişmemiş beyinleri avlamak, mevzuş düzene ve yönetime kırınc ve küskün olanların sistemli propagandalarla etkilemenin yollarını bulmak ve şartlandırılmış ve insanları, kendisine karşı çıkan öz kardeşi bile olsa ona saldırtıp öldürtmektir.

Başlangıçta İnsanlık - adalet - eşitlik - özgürlük - tam bağımsızlık gibi dillerden düşürmedikleri kavramlar, «hedef ülke» ele geçirilince tümüyle yok edilir. Böylece açıktan saldırıp sıcak savaş rizikosuna girmeden kontrol altına alınan hedef ülkede, bu planı uygulayan dış güçler ilk aşamada kendi amaçlarına hizmet için kullandıkları, «aracı militanları» ve «yerli işbirlikçilerini» yeni düzenin yönetici kadrosu yetiştirilinceye kadar kukla olarak kullanır ve ilk fırsatta bu kuklalar da yok edilir. Soğuk savaş, dolaylı strateji ve örtülü savaş denilen bütün ideolojik savaşlar hep böyle olmuştur ve böyle olmaya da devam edecektir.

Soğuk Savaşa Nasıl Karşı Konabilir :

Bu savaşa karşı koyabilmenin en etkili yolu milli birlik ve beraberliğin sağlanması ve devam ettirilmesidir. Bunun bütün yolları da Atatürk’ün gerçekleştirdiği inkılâp ve milletimize emanet ettiği ölmez ilkelerinde mevcuttur.

Bilindiği gibi milli birlik: Dil birliği, Din birliği, soy birliği, örf, âdet, gelenek ve kültür birliği ve en önemli olarak da amaç ve düşünce birliği denilen ideolojik birlik temellerine oturur. Dünyadaki bir çok milletle kendi milletimizi kıyaslayarak, yukarıda sıralanan unsurlar yönünden Türk milleti bu unsurlara en büyük oranda sahiptir.

Atatürk döneminde hatta 1950 yıllarına kadar Türkiye’de vatandaşlar arasında ilerici - gerici - sağcı - solcu - sunni - alevi - faşist - komünist gibi düşünceler ve böyle bir ayırım olmadığı gibi bunlara bağlı örgütsel bir faaliyet de sözkonusu değildi. Bizim neslimiz o günlerin içinden gelenlerdir. O yıllarda Atatürkçü düşüncenin omurgasını teşkil eden bütün inkılâp ve ilkeler, anlam ve amaç bakımından birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak görülmüş, değerlendirilmiş ve kabul edilmiştir. O dönemde bütün aydınlarımız, bütün anayasal organlar ve yönetim kadroları Cumhuriyetimize özel karakterini kazandıran Atatürk inkılâp ve ilkelerine bir düşünce birliği içinde bakıyorlardı.

Atatürk ve Toplumsal Barış

Gülbüz D. TÜFEKÇİ
Öğretim Görevlisi

Yapmış olduğum araştırmalara dayalı olarak, sizlere büyük barış yanlısı Atatürk'ün, barıştan neyi amaçladığını açıklamaya çalışacağım.

Atatürk kimdir? Atatürkçülük ve ilkeleri nedir? Atatürk'ün barışa yönelik beklentilerini ve Atatürk ilkelerinin barış açısından tanımlamalarını yapacağım.

Böylece bir kavram kargaşasını da ortadan kaldırmayı amaçlıyorum.

Atatürk önce bir insan, bir asker, savaşların yenilmez komutanı, sonra bir büyük devlet adamıdır. Yurt savunması dışında «savaşı ciyayet» olarak tanımlar.

Atatürk bir büyük devlet adamı, ama, bilimsel verilerden güç alan bir devlet adamıdır. Devlet adamlığı bilimselliğinden sonra geliyor; ilk mücadelesine insanlar ve toplumlar arasında barışı sağlamaya yönelik olarak başlıyor.

Toplumsal barışı asker olarak sağlamak, demokrasi anlayışına ters düşer. Öyle ya, eğer her an tepesindeki bir silahla insanlar arasında barış gerçekleşecekse, burada, kesin olarak demokrasinin kökenini oluşturan özgür insandan söz etmek olanaksızdır ve akla sığması değildir. Barış sağlamanın da bilimsel bir çözümü olmalıdır. Atatürk bunu aradı, buldu ve uyguladı. Yazımızda bu bulguları da satırbaşları olarak belirteceğim.

Dikkat edilirse görülür ki, toplum yaşamında iki yönlü bir olay var. Bunlardan birisi savaş, ikincisi barış. Öyleyse savaş olmadan barış da olmaz.

Atatürk kimdir? sorusunun yanıtı, bu konuya açıklık getirecektir.

Önce bu tanımlamamızı ortaya koyalım.

Diyoruz ki: Atatürk, Türk ulusundan başlayarak, herhangi bir ulusun barış içinde, insanca yaşaması, yaşatılması ve yönetilmesinin koşullarını bulan ve uygulayan bir bilim adamıdır.

İnsandan hareketle, ayrı ayrı ulusların ve devletlerin bağımsız olarak mutluluk, gönenc, refah ve barış içinde yaşamasını amaçlayan insanın doğal yapısına uygun bu yönetim biçimi de Atatürkçülüktür.

Şimdi, Atatürk'ün «Yurtta Barış, Dünyada Barış» adlı yapıtının yapıtlarını çevirerek kanıtlarımızı kısaca sergileyebiliriz.

İlk olarak şunu vurgulamak istiyorum: Atatürk, dünya uygarlık tarihini bilimsel olarak incelemiş ve tüm olayların temelinde insanın varlığını saptamıştır.

Yeryüzünde uygarlığın bulucusu ve yaşatıcısı olan insan'ın her konuda ön planda geldiği görülür. Hangi konu olursa olsun, sorun kesinlikle insan kökenlidir. Gökbilim, yerbilim, doğabilim, varsayılan kutsallıklar, fizik, kimya, ekonomi, teknoloji akla gelen doğal ve yapay her konu, insan kökenlidir. Aile, aşiret, topluluk, toplum, ulus, devlet; bunlar arasındaki ilişki ve davranışlar, ne varsa evrende, tümü insan kökenlidir. Doğayı adlandıran, yeryüzünü tanıtan insan-dır.

Primatlarla aynı dönemde türeyen insanlar arasındaki davranış ve ilişkilerin kökenini, doğal güçlere duydukları korkular oluşturur. İlk insanlar doğanın herşeyinden, gökgürültüsünden, karanlıktan, ta-

şan bir nehirden, vahşi hayvanlardan hatta birbirlerinden bile korkuyorlardı. İnsanların kavgası, doğa koşullarına karşı yaşamak için başladı. Korkularını ölmüş aile büyükleri üzerinde odaklaştırdılar. Ataların öldükten sonra da yaşamlarında olduğu gibi kendilerine yardımcı olabileceği düşüncesini yarattılar.

Ölmüşlerin ruhlarının ne dediğini anlayabildiğini söyleyen akıl evvel kişiler, büyücü adı altında, bu dönemde çıktı. Artık ilkel topluluklarda tek egemen büyücüydü. Konuların tümünde danışılan kişi onlardı.

Zamanla uygarlığın ilerlemesine koşut olarak, tek tanrılı döneme geçildi. Zaman içinde büyücüler sihirbaz, şaman, rahip diye anılırken, tek tanrılı dinlerden sonra, peygamberler dönemi başladı. Peygamberlerden sonra onların otoritelerini papazlar, hocalar derken papalar, şeyhülislam ve halifeler kullanmaya başladı ve bunlar peygamberler adına hüküm vermeye başladılar. Yöneticiler ise aynı düzeyde gelişen sanlar aldılar. Şefler, reis, saçem, firavun, derebeyi, han, kral, hakan, padişah, de-rebeyi, han, kral, hakan, padişah, imparator ve başkandılar artık.

Bu dönemde gücünü tanrıdan aldıklarını iddia ederek Tanrı adına toplumu yönettiğini söyleyen yöneticiler, başka topluluklara karşı savaşlar açıyor, yeniyor ve yeniliyordu. Yendiği zaman da olayın nedenini tanrıya bağlıyordu. Yenildiği zaman da, savaş nedeni olarak din, uzun yıllar dünyayı kana boğdu. İnsanların bulgularıyla gelişen uygarlık tarihi, Reform ve Rönesans çağını getirdi.

Bilimsel araştırmalarla geliştikçe kılıcı düşünce biçimi ve uygarlığın verileri, yepyeni bir çağın başlama-sına neden oldu. Bu çağda insan varlığının nedeni tüm kutsallıklardan soyutlayarak bilimsel bir sonuca bağlanıyor. Bilim ve din birbirinden ayrılıyordu. «Bilimin alanı doğa konusu ise doğal güçlerin insanlarca kullanılır bir hale dönüş-türülmesiydi.» Descartes; bilimin araçları matematik ve deneydir. Oysa din, ruh ve dünyanın öbür tarafıyla meşgul olmaktadır ve ge-

lenekler alemiyle asla münasebeti olmayan inançlar üzerine kurulmuştur» diyordu. Bu nedenle «bilim ve din» birbirine egemen olmaya çalışmamalıydı. Bu düşüncele-rinden dolayı Descartes yıkılmak-tan zor kurtarıyordu.

Bilimsel bulgular ve endüstri devriminin akılcı düşünce birikimi ise daha sonra, Fransız ihtilali olarak büyük bir patlamayla dünyayı etkisi altına aldı. İhtilalin öncüleri insanların «eşit, özgür ve kardeş» olduğu düşüncesini tüm uluslar insanın temel hakları olarak duyurdular. Böylece egemenlerin yönetiminde insan haklarına saygılı olması zorunluluğu uluslarca düşüncele-ri yarattı.

Bu konuda Atatürk'ün sözlerinden küçük bir demet sunmak istiyorum.

Hükümdarın kudreti için dinlerden çıkan huduttan başka hudut tanıımıyordu. Hükümdarın yapması lazım gelen şey, Allahın menettiği şey olacaktı. İnsanlar fikri inkişafta ilerledikçe, kendi meselelerini daha açık düşünmeye başladılar; yavaş yavaş (doğanın) büyüklüğünü daha iyi anlamaya ve takdir etmeye muktedir oldular.

Tabiatın herşeyden büyük ve herşey olduğunu anladıkça, tabiatın çocuğu olan insan, kendinin de büyüklüğünü ve haysiyetini anlamaya başladı. İşte, insanlar bu idrak derecesine yükseldikten son-radır ki «tabiatın insanda yarattığı bütün kabiliyetlerini, faaliyetlerini serbest olarak yapmak ve serbest olarak inkişaf etmek lazımdır; bu lüzum tabiidir; tabiatın verdiği hak-tır» fikrine vardılar.

Artık bundan sonra fert ile hükümdar ve devlet arasında, hak davası ve hak mücadelesi başlar.»

Yukarıda yapmış olduğumuz açıklama, gerek yöneten - yönetilen ilişkisini, gerek insanların yaşam kavgaları ve gerekse de uluslararası savaşlar açısından tüm dünya için geçerlidir. Bu nedenle Osmanlı'yı yukarıdaki bilimsel bulgulardan soyutlayamayız. Osmanlı'da da yönetim, Tanrı'nın verdiği Hak'ka dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bir-reysel haklar aynı doğrultuda düzenlenmiş insanlar ve uluslararası davranış ve ilişkiler varsayılan

kutsallıklara bağlanmıştır. Osmanlı ümmetinde kişilikler, «fakirliği fazilet bilmek felfesine» dayalı bir «zihniyetle» kısıtlanmıştır. Böylece bireysel kalkınma ve gelişmeden yoksun olan toplum çökmüş ve batmıştır.

Dış güçler olmasaydı da Avrupa'nın «hasta adamı» olarak nitelendirilen Osmanlı, ölecekti. Çünkü, bütün kutsal düşünce bağlılıklarına ve kendilerini yöneten, «zil-lullah fil âlem» (Tanrı'nın âlemdeki gölgesi), «hilafeyi ruyi zemini müslimin» (yeryüzündeki müslümanların halifesi) padişahlara karşın, Türk insanı bütün savaşım gücünü yitirmişti. Niçin savaşıyorlardı? Neden Avrupa'nın ortalarına değin gidilmişti? Ve neden daha yöneticilerin bu savaş hırsı dinmek bilmiyordu? Osmanlı içinde, o günlere değin nüfusu bir hayli azalmış olan Türk ulusu yorgundu; moral olarak «zihniyet» olarak çöktü. Yenilgiler birbirini izliyordu. Dinsel inanç, hiçbir biçimde yardımcı değildi orduya. Yöneticiler yüzyıllardır Türk insanını «şeriat terörü» ve baskısı altında yönetmişlerdi. Kişisel hırs ve çıkarları yönünde Türk ulusunun kutsal inançlarını kullanarak, cennet vaatleriyle, onları savaş alanlarında süründürmüşler yok etmişlerdi.

Aynı dönemde Avrupa devletleri bilimsel bulgularla uygarlıkta ilerlemiş, ekonomik ve teknolojik alanda gelişme göstermişlerdi. Teknoloji yeni bir egemenlik getiriyordu.

Osmanlı ise insanların yaşama haklarını «safсата ve hurafelerle» sınırlandırarak Türk ulusunun kültür dokusu içindeki, insanlığı yaraşır etkinliklerin tümünü körleştiren bir uygulamayı sürdürmekteydi. Bunun nedeni, kökeni şeriat olan bir «zihniyete» dayalı eğitim ve öğretim. Medresede verilen şeriat eğitimi, Türk insanında, dinsel kökenli ve İslâm'ın yücelleştirilmesi dışında bir kültür, bir düşünsel ahlak sağlayamıyordu. Böylece «Türk kendi benliğini, ruhunu unutmuştu.»

Atatürk şöyle diyordu:

— Bu hususta istikamet yanlış ise ve koskoca bir millet emniyet ve itimat ettiği kitaplardan; mukaddes kitaplardan istişhaa ederek

rehber olduklarını iddia edenlerin sözlerine inanarak yürürlerse ve bu yürüyüş istikameti kendilerini mahv ve izmihlale düşürürse, kabahat bu istikameti takin eden nezih, haluk, fedakar rehberlerine itimat eden zavallı halktan ziyade, rehberlere ait değil midir?» Oysa, eğitimde fırsat eşitliğine dayalı olarak yapılacak öğretimle, toplum davranışları ve ilişkileri, ulusalcı doğrultuda düzenlenebilirdi.

Toplumların - ulusların gelecek güvencesi, bireysel «hak ve ödevlerden» oluşan yaşam koşullarına dayalı; ulusal kültür dokusunun örgün ve yaygın bir biçimde insanlarda biçimlendirilmesiyle sağlanır.

İnsanlar, ayrı inanç ve düşüncelere hoşgörülülük, karşılıklı ilişkilerin de bağlılık ve dayanışmaya değer verecek bir öğretim ile eğitilecek olurlarsa «yurtta ve dünyada barış» gerçekleşebilirdi.

İşte, Atatürk ilkelerinin içeriği ulusu bu amaca ulaştırabilecek bir yönetim biçiminin koşullarını kapsar. Bunun özünü de laiklik ve laik anlayış oluşturur. Bu nedenle laiklik üzerinde biraz durmakta yarar vardır.

LÂİK LİK:

Lâiklik ilkesi, her zaman ve her yerde belirttiğimiz gibi, Atatürkçülüğün beynidir. Yeni Türk ulusunun uygarlık yönündeki sosya-kültürel değişiminin kökenini oluşturur. Daha kısa bir deyişle, din ve dünya işlerinin tümüyle ayrılmasının koşuludur. Dinsel düşünüşü kişiselleştirerek, inançları, insanla inanılan kutsallık arasına -uygarlığa uygun bir biçimde- yerleştiren bir olgudur. İnsan aklının üstünlüğünü savunan bir düşünce gücüdür. Bu bağlamda da bir görev yükler devlete ulusal eğitimi Tevhidi tedrisat (öğretimin birleştirilmesi) yasasına uygun olarak örgün ve yaygın şekilde sağlamak.

Yukarıda da değindiğimiz gibi, insan olmasaydı yeryüzünde bilimsel bulguların hiçbirinden söz edilemezdi.

Tanrı korkusuyla insanları sindirerek yönlendirmeye ve yönetmeye çalışan ulusları sömüren, baskılı

yönetim uygulayanların korkulu rüyası laikliktir. Çünkü laiklik bireysel özgürlüğün ve toplumsal barışın sağlanması için en geniş anlamıyla, insanlar arasında hoşgörüye dönüşmesinin tek yoludur. Gerek siyasal gerekse inanç biçimlerinden kaynaklanan düşünsel özgürlüklerin, hoşgörüyle karşılanmasını öngörmekle, insanlar ve uluslar arasında kavga ve savaşın önleyicisi, barışın da bekçisidir. «Hoşgörülü düşüncenin vicdanlarda bilinçlenmesi ve huy haline gelmesi» bir uygarlık sorunudur.

Atatürkçü düşünüşün yeni Türk Ulusunda, uygulamaya koyduğu eğitim biçiminin kökenini, laiklik ilkesi oluşturuyordu. Atatürk devrimlerinden ödün verilerek açılan Kur'an kurs'arı ve yeterince kontrol altına alınamadığını gördüğümüz imam hatip okullarında verilen eğitim biçimi Atatürkçü doğrultuda değildir. Atatürk, insanların dinlerini de öğrenme yeri olarak

okulları göstermiştir. Ancak bu okullar, ulusal eğitimin verildiği öğretim kurumlarıydı. «Milli Eğitim Bakanlığı» yapacağı eğitim programlarında «hurafe ve safsatılardan uzak» çağdaş uygarlık verilerini yansıtan bir öğretimi gerçekleştirirdi. Çünkü uygarlık, ulusalcılık yücelten tek öğeydi.

Sonuç olarak Atatürkçü toplumsal barış: İnsanların, mutluluk ve gönenc içinde yaşamasının koşulları, Atatürkçü düşünce ve uygulamayla gerçekleşebilir.

Barış, bireylerden başlayarak insanların uluslararası davranış ve ilişkilerinde, insanlık idealinin kutsal bir ahlak olarak birbirleriyle bağlılık ve dayanışma içinde yaşamalarını sağlayacak bir eğitim uygulamasıyla sağlanabilir. Bireysel yaşam kavgasının koşulları düzenlenerek, yeryüzündeki kavga, kökeninden çözüme ulaşır. Çünkü birey ulusa, ulus da devlete ege-men olacaktır.

Büyük Sınav

Prof. Dr. İLHAN POSTACIOĞLU

Aşağıdaki yazı Prof. Dr. İlhan POSTACIOĞLU'nun «Atatürk Önünde Tarih Bakaloryası» adlı kitabından derlendi. Sınav nedeniyle de olsa yaklaşık 45 dakika Atatürk'le karşılıklı konuşma ve fikir tartışması yapma fırsatını bulmuş bir Galatasaraylının izlenimlerinin bazı bölümlerini sunuyoruz.

«Atatürk önünde 1933 yılında Tarih - Coğrafya - Yurt Bilgisi grubundan Galatasaray'da geçirdiğim orta mektep bakaloryasına ait hatıralarımı tanıdıklarımı muhtelif vesilelerle anlattığım vakit, pek çoğu bunları yazmamı tavsiye etti. Ben de bunun faydalı olabileceğini düşünmüştüm. Buhusus ki, benim gibi İzmir - Yunan işgalini yaşamış olanlar için Atatürk sade tarih kitaplarının öğrettiği değil yaşanmış hadiselerin müşahhas olarak yakından tanıttığı bir kurtarıcı idi. Kıbrıs üzerinde Yunan iddiaları yer yer ve zaman zaman katliam şekline dönüşünce, İzmir işgalinin son günlerinde aynı tehlike ile burun buruna geldiğimiz için Atatürk'e karşı şükran borcumuzu bir kere daha canlı olarak hatırladım. Ve nihayet 30 - 40 sahife içine sığdırabilecek olan hatıralarımı kâğıt üzerine dökmeyi daha fazla geciktirmenin doğru olmayacağına inandım.

1975 senesinin yazında tesadüfler, Fransız televizyonunun Çanakkale üzerinde hazırladığı bir röportajda Çanakkale Harbi'nin tarihî sebepleri ve bu harpe Atatürk'ün rolü üzerinde konuşmamı gerektirdi. Spikerin Atatürk'ü şahsen tanıyıp tanımadığım sualine muhatap olunca, Atatürk önünde tarih bakaloryasını geçirdiğimi söyledim; ve bu imtihanın batıyı en çok ilgilendirecek safhası üzerinde durdum; ve artık o zaman Türk okuyucusuna bütün bunları bir an evvel duyurmak borcu altına girdiğimi hissettim.»

Üstümde gri bir pantolon ve sırtımda lacivert bir ceket vardı. Saçlarım da el ile taranabildiği kaçar taranmıştı. Heyet içinde müdürü-

müz, Zilli Tefvik (Galatasaray'ın derse giriş için geleneksel tanburunu elektrikli ziller ile ikame eden zat), o seneki tarih hocamız, o yılların meşhur kemiklerinden Zigoto'yu andırdığı için bu lâkapla anılan Cemil (soyadları 1935'de çıkacağı için hocamın ismini tam yazamadığımdan dolayı hatırasından affımı dilerim), bilahare lise sınıflarında hocamız olacak Cavit Baysun (bilahare de Üniversite Ord. profesörlerinden) masanın etrafında yer almışlardı. Atatürk'ün yanında Afet İnan (zannedersen heyet içinde bugün tek sağ kalan kişi) Şükrü Nail Paşa, Kılıç Ali Bey ve belki tanımadığım veya şimdi hatırlayamadığım bir kaç zat daha vardı.

Ben heyecanımı intizar sırasında yitirmiş olacağım ki, salona sakın girdim. ATATÜRK bana evvela zat-ı aliniz diyerek ismimi sordu. Cevabım üzerine Cavit Bey'e dönerek ismi ile alâkalı bir sual sorunuz dedi.

Cavit Bey, bu davet üzerine nahif ve zarif sesiyle Abbasilerin inhitatını sordu. Bu benim için sürpriz olmadı. Daha da rahatladım. Bildiklerimi hülâsa şeklinde söyledim. Bundan sonra sualleri tevcih etmek yetkisini ATATÜRK aldı.

Bu bakımdan cevabımı kâfi görmüş olmalı ki, mevzuu Abbasilere intikal ettirdi. Abbasiler devrinde Türk unsuruna verilen ehemmiyeti belirttim. Hatta Halife Mu'tasî'nın annesi Türk olduğu için, Türklere bir cemile olmak üzere Sâmarrâ şehrini inşa ettirdiğini söyledim. Bu tarzda teferruata girmek ATATÜRK'ün belli bir şekilde hoşuna gitti. İmtihan ilerledikçe bana hitabındaki zat-ı aliniz kelimesini bırakmış siz demeye başlamıştı. İmtihan sonuna doğru ise sen diyordu.

Doğrusu başta zat-ı aliniz diye vak'î hitabı beni şaşırtmıştı. Çocuk haleti ruhiyemle benimle alay mı ediyor diye düşünmüş, fakat böyle bir şeyin varit olamayacağını da derhal idrak etmiştim. Hem sonra ben, yaşını başını almış bir kimse olmadığımı göre, hükümdarların veya liderlerin bazen en büyük iltifat telakki ettikleri sen hitabına layık olabilmek için Gazi'nin takdirini kazanmış olmam da icap etmezdi. Ben bu hitaplardaki değişikliği, daha ziyade ATATÜRK'ün fitri nezaketine bağlıyordum. Zat-ı aliniz kelimesi dudaklarının ucuna tabii olarak geldiği için söylemişti. Ve bana siz hatta sen diyebilmek için tabiatını zorlaması lâzım geliyordu. Bu basit hadiyesi, yarın ATATÜRK'ün psikolojisini gerçeğe en yakın bir şekilde çizmek vazifesini üzerine alacaklara, toplayacakları diğer bilgilerle karıştırmak üzere, bir bilgi unsuru vermek maksadile, naklediyorum.

Abbasilerden söz Emevilere intikal etti. Emevi saltanatının başlangıcını ve kaydettiği inkişaf seyrini ve nihayet Endülüs'ün Tarık bin Zıyyat tarafından fethini anlattım. Zannedersem bizim Tarih II kitabı Tarık'ı Türk asıllı gösteriyordu. Bunu müteakip Endülüs'teki Arap hakimiyetinin sona ermesi şekline geçildi. Hatırlıyorum, ATATÜRK Son Endülüs hükümdarını sordu. Abdullah-ı Sagir dedim. Peki diye sordu, ATATÜRK, Abdullah-ı Sagılı Endülüs'ü elinden çıkarmakla üzüldü mü? Ben devlet işlerini ihmâl ettiği ve kendisini sefahate verdiği için üzülmemiş olması lâzım geldiğini söyledim. Öyle mi diyerek beni uyarmak istedi. Babam bize zaman zaman Abdülhâk Hamid'in eserlerinden parçalar okurdu. Bu meyanda Nazife veya Abdullah-ı Sagir hakkında da bir kulak dolgunluğum vardı. ATATÜRK'ün ikazı üzerine kendime geldim. İlk cevabımı tashih ederek pardon yandım; bilakis çok üzülmüş ve ağlamıştır. Hatta annesi (bu defa bilgilerimi hatırlamaktan ile-

ri gelen bir emniyetle ve bir rol oynarcasına) Ağla, ağla vatanını erken gibi müdafaa etmeye ne şimdi kadın gibi ağlamak düşer; diyerek hükümdarı azarlamıştır, dedim. Cevabım ve belki de bunu ifade ediş tarzım hoşla gitti. Bende de artık, imtihan tutukluğu diye birşey kalmamıştı. Kendimi her zaman geçirebileceğim bir imtihanda hissetmeye başladım.

Bundan sonra coğrafya imtihanına geçildi. ATATÜRK İspanya Yarımadası'nı sordu. Ben de bunun Türkiye Yarımadası'yla olan benzerliklerini belirttim. Coğrafya üzerinde daha fazla durulmadı. Yurt Bilgisi imtihanına geçildi. Bunda da yine bizzat ATATÜRK vekillerin (bakanların) mes'uliyetini sordu. Siyasî ve cezaî olmak üzere iki nev'i olduğunu açıkladım; ve, bunlar hakkında bildiklerimi söyledim.

ATATÜRK bunun üzerine, Cumhuriyet tarihinde cezaî mes'uliyete çarpılan bir vekil bulunup bulunmadığını sordu. Ben de Yavuz-Havuz meselesinde Bahriye Vekili İhsan Bey dedim. Peki kendisi hakikaten suçlu mu idi diye ATATÜRK sorunca, biraz durakladım. ATATÜRK'ün İhsan Bey'e sempatisi olduğu söylenirdi. Bu soru da belki bu sempatinin bir işaretiydi. Ortalama bir cevabı tercih ettim. Belki yapılmış suistimallerde doğrudan doğruya dahil yoktur, fakat ihmaliyle hazireyi zarara sokmuştur dedim. Bu mutedil cevabımın tasviple karşılandığını hâlâ hatırlamaktayım.

ATATÜRK (imtihanın seyrinden keyiflenir, gibi, yeni bir hamle yapmaktan adeta zevk duyarcasına Büyük Harbin hangi mütareke ile Türkiye cephesinden nihayet bulunduğunu sordu. Tabii Mondros dedim. Bunu kimler imzaladı diye sordu. Bizden Rauf Bey imzaladı diye cevapladım. İtilâf Devletlerinin mümessili kimdi dedi. Ben bilmiyorum deyince, Kılıç Ali Bey bir isim telâffuz etti. Bilmediğim bir isim olduğu için ilk duyuşta kavrayamadım. Öğrenmek ve zaptetmek için anlayamadığım isim ne idi diye sormaktan kendimi alamadım. Merhum Kılıç Ali Bey tekrarladı. Fakat ben yine anlayamamıştım. Zaten tekrarlatmam da pek münasebetli değildi. Fakat imtihandan jüri üyesinden bilgi isteyecek kadar rahat bir havaya girdiğimi belirtmek için bu noktaya işaret ediyorum.

Büyük Ata daha fazla beni imtihan etmedi...

Allahâısmarladık deyip gitti.

Büyük ve Asil Türk Gençliği!...

T. Cumhuriyeti'nin: 64. yılına girmiş bulunuyoruz... Çok Şükürler olsun... Büyük Yaratıcımız Hz. ALLAH, Devlet ve Milletimizle birlikte, nice, 64. Yıllara kavuşmak, ermek, nasip ve kısmet eylesin... (Biz burada, bir parantez açarak); BİZLERİ BU GÜNLERE ERDİREN: Vatan ve milletimizin namus ve şerefini düşmanlarımızın bilcümlesini mağlup ederek: GÜZEL YURDUMUZDAN KOVAN: En Başta Büyük ÖNDERİMİZ, (G.M.K.P.) Atatürk ve Silah Arkadaşlarını, tüm kahramanlarımızı ve kutsal vatan topraklarımız için hayatlarını seve seve veren kahraman şehitlerimizi; RAHMETLE VE ŞÜKRANLA ANARAKTAN HUZURLARINDA SAYGIYLA EĞİLİYORUZ!...

— Yaşasın Cumhuriyet, var olsun büyük ve asil milletimiz ve TÜRK gençliğimiz... Şanlı şerefli ve kahraman büyük Türk Ordularımız! TANRI ONLARI DAİMA MUZAFFER ETSİN...

Allah bu gün için bizleri hür ve müreffeh yaşatanların (CÜMLESİNİN) Mekânlarını Cennet... KABİRLERİNİ NURLARLA DOLDURSUN...

— ONURLUYUZ... Gururluyuz... 64. Yıl evvel bu gün, 29 Ekim 1923'te T.C.ni kurduk... «TARİHTE» bu gün ve bu yıl bizim için çok enteresan ve mühimdir! EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR BUYURMUŞTULAR BÜYÜK ATAMIZ...

— MİLLET İradesine dayalı, Millet kendi eliyle seçecekleriyle artık yöneltilecektik... Hürüz... Gururluyu ve onurluyuz!... ŞANLI ŞEREFLİ TARİHİ BİR ÖZGEÇMİŞE SAHİP MİLLETİZ!... (632) Yıl İmparatorluğumuz: OSMANLI DEVLETİ... Bütün Dünyaya Hükmetti... (OSMANLI DEDELERİMİZ) Viyana kapılarına kadar dayandı... Tarihte nice ünlü Hükümdarları yendik... Ecdadımız ulu; ŞANIMIZ BÜYÜKTÜR!... ÇÜNKÜ BİZ TÜRKÜZ VE TÜRK ÇOCUKLARIYIZ!...

— Her zaman her yerde: "TÜRKLÜĞÜ-MÜZLE ONUR DUYMALIYIZ" Öğünmeliyiz... Şanlı ve şerefli bir milletiz... Tarihten geliyoruz... Alp dağlarını biz aştık. ALTAYLARDA ATIMIZIN NALININ VE KILICIMIZIN SESİNİN İZİ VE YERİ SESELERİ VAR... Atilla ve büyük Hun İmparatorluğu: (HİRİSTİYANLIK) Aleminin bir zamanlar korkulu rüyasıydı... Avrupayı istila ettik... Akıncı bir milletiz bu nedenle beş kıtaya yayıldık... PAPA: ATİLLA'nın ayaklarına kapandı... Kosovada Yıldırım- lar çıkarttık... Timur olduk KOSKOCA RUSYA BİZİM ELİMİZDEYDİ...

— Şimdi ise, M. Kemal olduk... 7 DÜVELİ BİRDEN YENDİK... Yedi Batı Ülkesini mağlup ettik... Atatürk nesliyiz... Ona candan bağlanmalıyız... SEVGİLİ GENÇLER... T.C. Büyük Atamız tarafından sizlere armağan edilmiştir!...

HEY YÜKSELEN YENİ NESİL, CUMHURİYETİ BİZ KURDUK, ONU YAŞATACAK VE YÜKSELTECEK SİZSİNİZ!... Demişti; ATAMIZ. Bu vatanın namus ve şerefi, imar edilip yükseltilmesi, herşeyiyle yüksek varlığımızın devam ettirilmesi; sizlerin üzerinize vazife olarak verilmiştir!...

— MİLLİ Birlik ve Beraberliğimiz hiç bozulmamalıdır... Bir Oniki Eylül (1980) Yılı öncesi; asla hatırlarımızdan çıkmamalıdır!... İçten ve dıştan gelecek her türlü tehlikelere karşı uyanık ve bilinçli - şuurlu olmalısınız!... MÜBAREK VATANIMIZ CENNET TÜRKİYE... Sizlerindir... Büyük Atamızın Ey Türk Gençliği hitabesini hergün okumalıyız. Tahsil hayatınızda başarılı, ülke kalkınmamızda bilinçlenmeliyiz... En hayırlı günler ve yarınlar sizlerin olsun... Devlet ve milletimizle birlikte, Nice yüzyıllara... Nice; 64. Yıllara...

Saygılarımızla... T. Atatürk Dergisi

Atatürkçülükte Türk Devletinin dinamik ideali!...

Yazan: Org. Necdet ÖZTORUN

ATATÜRKÇÜLÜK BİR İDEOLOJİDİR

Türk Milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa huzur ve refaha sahip olması devletin millet egemenliği esasına dayandırılması, güçlü ve muntazam bir devlet yönetiminde, aklın ve ilmin rehberliğinde Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması amacı ile, temel esasları yine Atatürk tarafından belirtilen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata, toplumun temel müesseselerine ilişkin gerçekçi fikirlere ve ilkelere Atatürkçülük denir.

Bu tarife belirtildiği gibi Atatürkçülük bir düşünce, fikir sistemidir ve ideolojidir. Bana göre bir inanç olarak da tanımlanabilir. Bu hükme; 19 Mayıs 1919'dan itibaren Türk İnkılâp Tarihi'ni inceleyerek varmak mümkündür.

Atatürkçülük Millidir, İnsanıdır ve Temel Esasları Bütün Ülkeler için Geçerlidir.

Şüphesiz bu ideolojik esasta Türk devleti, Türk fikir ve Türk ekonomik sistemlerinin dayandığı dayanacağı fikir ve ilkeleri içerir. Ancak Atatürk'ün evrensel nitelikleri ve insana verdiği değer milletlerin üzüntü ve keder bilmemeleri temennisi yurtta barış ile dünyada barışı birlikte ele alması sonucu ortaya koyduğu ilkeler, esaslar ve hedefler Atatürkçülüğü bütün ilkeleri, milletler için de geçerli kılmıştır.

Bu incelemede Atatürkçülüğün, özellikle Türk Milleti için, ortaya koyduğu esaslar tespit etmeye çalışacağım. Ancak Atatürkçülüğün, evrensel olduğunu, milli ve ferdi rehafa mutluluk amacına, en refahlı ve en medeni millet olarak ulaşmada; Kapitalizmi ve Sosyalizmi reddederek; dini farklılıkların istismarını, ayırıcı, bölücü etkilerini yok ederek milletlerin üzüntü ve ke-

der bilmemeleri hayatı neşe ve seikle karşılamaları amacı ile uluslararası düşmanlığı reddeden, her milletin mukadderatına kendisine hâkim olması hakkını, yaşayan milletlerin hepsine tanıyan, milli ve ferdi güvenliği birlikte ele alan, geri kalmışlığa savaş açarak; ideolojiler arasında, dinler arasında büyük küçük devletler arasında tehlikelere, mücadelelere yol açan içtimai fikirlerin çok üzerinde, parlak milli hedeflerle, milletler arasında; bilim ve teknolojinin geçtiği güvenli ve sağlam bir köprü olduğunu dikkate alarak, yalnız önemli uluslararası esaslarına temas edeceğim.

Atatürkçülük Gerçekçidir, Yaptıkları ve Yapmak İstedikleri vardır.

Atatürkçülüğün gerçekçi olduğunu, başarılı olduğunu, Atatürkçülüğe inanarak bu uygulayarak Atatürk'ün belirttiği hedeflere varacağımız hakkında güven duymak için, Türk Milletinin 19 Mayıs 1919'dan Atatürk'ün edebiyete intikal eden 1938'e kadar hakkı ile övüneceğimiz en güçlü ve en güzel örneklerini verdiğini belirtmek yeterlidir.

Atatürk, «Benim Türk Milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra, beni benimsemek isteyenler, bu temel mihver (eksen) üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar», dediğinde, Türk Milleti için yaptıklarını ve yapmak istediklerini, milli amaç ve hedeflerini çok iyi biliyordu. Atatürk bu ifadesi ile, idealler ve hedeflerin, Atatürkçülüğün en önemli bölümünün özünü teşkil ettiğini, bunu iyi biçimde anlamamızı işaret etmiştir. O günlerde Anadolu muharebelerinde Türk Ulusunun da bunları bildiğine emindi. Türk toplumunun ortak fikirleri olduğuna inanıyordu. «Varlığımızı,

bağımsızlığımızı kurtaran iş ve hareketlerin milletinin müşterek fikrinin, arzusunun» eseri olduğunu biliyordu. Türk kamu oyunun kabiliyet ve kıymetini anlamış ve bunları açıkça ifade etmiştir. Milletini o güne kadar söylediği sözlerde ve yaptığı hareketlerde aldatmamış olmakla gurur duyan Atatürk, yapacağız, yapabiliriz» demiş ve millet için, milletle birlikte yapmıştı.

Atatürk, «Düşmanı memleketimiz içinde boğacağız» dediğinde, kendisine «Milleti boşuna kırdırmayınız» diyenlere «Hayır, yapacağız» demiş ve başarmıştı.

Savaş sonunda «Şimdi de refaha, ilerlemeye memleketi bayındırlığa sevk etmek için mevcut kalibiyetimizi nazarı dikkate alarak bunu da yapacağız diyorum» diyen Atatürk, Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümü Nutkunda, «Büyük Türk Milleti! Onbeş yıldan beri giriştiğimiz işlerde muvaffakiyet vaat eden çok sözlerimi işittin. Bahtıyarım ki, sözlerimin hiçbirinde, milletimin, hakkımdaki itimadını sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım» demiştir.

Atatürkçülük kendisinin gerçekçi olduğunu, canlı olduğunu, bugünü sağlayan ancak daima geleceği kapsayan bir ideoloji olduğunu yaptıkları ile kanıtlamıştır.

Atatürk'ün Türk milleti için, millet ile beraber, milleti idare ederek yaptıkları, gerçekleşt-

tirdikleri inkılâp tarihinin sayfalarında altın harflerle yazılıdır. Bu sınırlı zamanda açıklanacak bir tebliğ ile yapılanları, başarıları saymak mümkün değildir. Yapılanları özlü, esaslı ve kapsamlı olarak açıklamak için en kısa, en doğru yol Atatürk'ün kendi ifadeleridir.

«Uçurum kenarında yıkık bir ülke... Türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar... Yıllarca süren savaş... Ondan sonra, içerde ve dışarda saygı ile tanınan yeni vatan, yeni sosyete yeni devlet ve bunları başarmak için arasız devrimler... İşte Türk genel devriminin bir kısa deyimi: Bugüne kadar başardığımız işler: Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal çehresini, kesin çizgileriyle, ortaya çıkarmıştır. Yeni harfleri, ulusal tarihi, öz dili ar ilimsel müzik ve teknik kurumlarıyla kadını, erkeği her hakta eşit modern Türk sosyetesini bu son yılların eseridir.

Türk Ulusu ancak varlığını derin ve sağlam kültür sınırları ile çevreledikten sonradır ki, onun yüksek kapasitesi ve erdemi, uluslararası tanılır. Türk Ulusuna doğusal rengini veren bu devrimlerden her biri çok geniş tarihsel devirlerin öğünebileceği büyük işlerden sayılsa yeridir.

Tüzel, sağlık, sosyal, finans, ekonomi ve bayındırlık işlerinde, hiç durmadan aldığımız yeni tedbirlerin iyi ve yerinde olduğuna kani bulunuyoruz.

Geçen dört yılın başlıca işlevi ekonomi alanında olmuştur. Birçok ülkeler, acunsal buhran karşısında sarsılmış ve umutsuzluğa düşmüşken biz, bu kapsal felâket önünde hiç irkilmedik, yurdun ekonomisini yeni bir düzene yöneltmiş bulunuyoruz. Arsiulusal ticareti denkleştirerek, iç pazarı harekete getirerek, kendimizi korumayı başardık. Asıl önde tuttuğumuz iş, geniş bir endüstri programı gerçekleştirmeye başlamak olmuştur. Bu program, tamamiyle gerçekleştiği gün, şüphesiz yurttaşın geçimi hissolunacak derecede genişleyecektir.

Tarım, endüstri hareketlerimiz birbirini kolayan tedbirlerle yapılmaktadır.

Cumhuriyetin dış piyasada özenle götüğü amaç arsiulusal barışı korumak ve güven içinde yaşamaktır. Komşularımızla dostluk ve iyi geçinme yolunda her gün biraz daha ilerlemekteyiz.

Türkiye Cumhuriyeti arsiulusal ailenin, ancak faydalı, çalışkan ve iyi geçimli bir unsuru olmak amacındadır. Ulusal sosyetesinde ciddi barış ve elbirliği isteğiyle çalışıyoruz.

Uluslar sosyetesinin, arsiulusal güveni artıracak, geçmişten kalma hastalıkları iyileştirecek insani sonuçlara varabilmesi başlıca dileklerimizdendir.

Bununla beraber bütün dünya gidişini göz önünde tutarak dikkatli, hazırlıklı, uyanık bulunmak lüzumuna kaniiz. Gene bu kanaatledir ki, dostluklarımıza bağlı ve bütün ilgilerimizde iyicil bir siyasa ile elimizden geldiği kadar genel barışı korumak istiyoruz.

Atatürk'ün yapılan ve yapılacak işleri açıklaması, gerçekleri yansıttığı kadar, yapılanların maksadını da, hedeflerini de, ideallerini de ve imkânlarımızın neler olduğunu da açıklamaktadır.

Bizler de bugün Atatürk devrimini, inkılâplarını inceleyerek şu hükme varırız.

«Millet olarak, milli devreye girdiğimiz, halk devrini başlattığımız» 19 Mayıs 1919'dan, Atatürk'ün ebediyete intikali olan 10 Kasım 1938'e kadar, «yapacağız, yapabiliriz» dediğimiz her şeyi yaptık. Başardıklarımız geleceğimizin başarısı için güvencemizdir.

ATATÜRKÇÜLÜKTE, MAKSADI NASIL, ANLARIZ? MAKSAT VE HEDEF İLİŞKİLERİ NELERDİR?

Atatürkçülük Türk Milletine; devlet, fikir ve ekonomik hayatta bütün sorumlulukları aydınlatıcı ilkeleri, fikirleri vermektedir. Ayrıca, bütün temel müesseseler, bu müesseselerdeki sorumlular için; vazifelerini, hareket tarzlarının esaslarını açıklamaktadır. Atatürkçülük en üst stratejik düzeyde bir düşünce sistemidir ve bütün düzeylerde aydınlatıcı maksadı, ilke ve esasları ihtiva eder.

Bizim için Atatürkçülüğün anlamada ve başarılı bir biçimde uygulamada mühim olan Atatürkçülüğün nihai hedeflerini ve maksadını anlatmaktır.

Şüphesiz Türk Milletinin değişik faaliyet kollarında ve değişik sorumluluk düzeylerinde vazifeli olanların kendi koşullarına, fonksiyonlarına göre Atatürkçülüğü en iyi biçimde anla-

maları: Türk Milleti için, Türk Milletinin fertleri için temel vazifelerin neler olacağını açıklığa kavuşturur ve hedefe giden yolları aydınlatan bir ideoloji olan Atatürkçülüğün de çok güçlü olmasını sağlar. Atatürkçülükte maksadı anlamak bizim için üç amaca yöneliktir.

Birincisi Atatürk'ün maksadını, niyetini öğrenmek suretiyle Atatürk'ü tanımak, Atatürkçülüğü tam anlamak; ikincisi Atatürkçülüğün bize yüklediği vazifeleri tarif ederken, yerine getirirken veya durmadan yeni vazifeler çıkarırken, nelerin mümkün olduğuna, imkânlarımızın neler olduğun utespit etmek; üçüncüsü vazifelerimizin başarılması için hareket tarzlarımızın ayrıntıları ile neler olabileceğini tespit etme.

Bu amaçlara nasıl ulaşacağımız Atatürkçülükte vardır. Genel Kurmay Başkanlığı yayını olan Atatürkçülük 3. kitapta açıklanmaya çalışılmıştır.

Şüphesiz Atatürkçülüğün maksadını, nihai hedeflerini, idealini tespit ederken Atatürk'ün ifadelerini kendi açıklamalarında olduğu gibi kullanmak en doğru yoldur.

Bu konferansta götüğüm amaç: Atatürkçülüğün Türk milleti için öngördüğü ideali tespit etmektir. Bu yönde Atatürk'ün maksadını öğrenmektir.

Atatürk Türk Milleti için öngördüğü gayeleri amaçları aşağıdaki terimlerle belirtmiştir:

- «Milli mefküreye sadık kalmak.»
- «Büyük devamızdır. Bu, büyük Türk Milletinin dinamik idealidir.»
- «Milletin müşterek fikri ve arzusu...»
- «Türk Milleti milli ideale tam bir bütünlükle yürümektedir.»
- «Milli idealimizdir.»
- «Milli birlik, milli duygu, milli kültür en yüksekte göz diktiğimiz milli idealdir.»
- «Türk Milletinin tarihi bir niteliği de güzel sanatları sevmek, onda yükselmektir.»
- «Hür bağımsız, daha kuvvetli, daha refahlı Türkiye ideali...»
- «Benim yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım...»
- «Tüketimde olduğu kadar üretimde de dünyanın parçası olmak...»

— «Türk Milletinin dinamik ideallerini Türk gençliğinin beyninde ve Türk Milletinin bilincinde daima canlı tutmak...»

— «Yaptığımız, yapmak istediğimizin gayesi Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün anlam ve görünüşü ile uygar bir toplum haline getirmektir.»

— «Bu üstün kıymeti daima ve mutlaka muhafaza etmek...»

— «İşaret ettiğim umdeleri Türk gençliğinin dimağında ve Türk Milletinin şuurunda daima canlı bir halde tutmak...»

— «Öyle bir ekonomik devir lâzımdır ki, artık milletimiz insanca yaşamasını bilsin.»

— «Hepimizin arzusu şudur ki, bu memleket insanları ellerinde örnekleri ile tarımın, ticaretin, sanatın, çalışmanın, hayatın temsilcileri olmalıdır.»

— «Kültürel insan olmak.»

— «Türkiye'nin adına çalışanlar ülkesindensin.»

— «Kudretli, erdemli nesiller yetiştirmek...»

«Barış istikameti bizim daima düsturumuz olacaktır.»

«İnsanca yaşamak, hayatına, hakkına sahip olmak, kültürel insan olmak...»

— «Türk kültürünün yüksek ve inkılâpçı bir seviyeye ulaştırmak.»

— «Milli kültürümüzü çağdaş medeniyet seviyesi üzerine çıkarmak...»

Atatürk'ün bu ifadelerle belirttiği amaçlar, idealler Atatürk'ün medeniyet düzeyini belirtir. Dediği devlet hayatı, fikir hayatı ve ekonomik hayatın ayrı ayrı hasıllarına ve hasıllarının neticelerine ilişkindir. Ayrıca Türk Milletinin güçlü olmasını sağlayan milli nitelikleri muhafaza maksadı ile idealler arasında belirtildiği gözlenmiştir.

Burada kısaca son kısımları belirtilen idealler, hedefler, incelendiğinde bunlarda güdülen maksat açıklıkla görülür. Şüphesiz Atatürk'ün maksadının ne olduğunun anlaşılması bize incelememizde kolaylık sağlar.

Bu suretle vazifelerimizi, vazifeleri yapmak için kullanmamız gereken imkânlarımızı doğrulukla tespit ederiz.

Atatürk'ün, bütün faaliyetleri bir amaca veya hedefe yönelttiği dikkate alınarak, yapılan incelemelerde devletin, devlet fikir ve ekonomik hayatını ilgilendiren temel amaç ve hedef-

lerin bu hedefleri gerçekleştirmek için gerekli olan milli yeteneklerimizi muhafaza etmeyi sağlayan, daima geçerli olan amaç ve hedefleri tespit etmek uygun olur.

ATATÜRKÇÜLÜKTE GÜDÜLEN MAKSAT, MAKSADIN ÖNEMİ :

a. Maksat ile İdeal ve Gerçekleştirecek Yetenekler Arasında İlişkiler.

Atatürkçülüğün ne olduğunu, Türkiye'yi, Türk Milletini nereye götüreceğini, Atatürk'e inananların Atatürkçülüğü bilenlerin nasıl hareket edeceklerini, imkânlarının neler olacağını anlamakla; Atatürkçülüğü en zengin bir hazine olarak, en kıymetli hazine olarak muhafaza etmenin, varlığımızın ve istikbalimizin yegâne temeli olduğunu idrak ederiz. Bu suretle Atatürkçülük milli güç haline gelir.

Atatürkçülük kendisini zamanla ve denemelerle kabul ettirmiştir.

Gerçekçi ve bilimseldir ve tam anlaşıldığında etkisi dışına çıkmak mümkün değildir. Atatürkçülüğün tam anlaşılması için Atatürkçülüğün nihai amaçlarını, nitelikleri ile anlamak ve kavramak, inanç haline getirmek gerekir.

Atatürk'ün açıklamalarında olduğu gibi:

«Milletleri millet yapan, terakki ve tefeyyüz ettiren kuvvetler vardır; Fikir kuvvetleri ve içtimai kuvvetler...» Atatürkçülük bizim için fikri ve içtimai bir kuvvettir, doğruluğu deneylerle sabit olmuş, inanç haline gelmiş, çok güçlü bir kuvvettir. Bize, milletler toplumu içinde milletimize, Türkiye Devleti'ne Türkiye'nin istikbaline, kendi benliğimize, milli değerlerimize düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmeyi öğreten ve gerekli gücün kaynağını gösteren, güç veren bir ideolojidir.

Bugün yakın çevremizde ve uzak çevremizde ve içimizde birbirine düşman fikirler, ideolojiler, kavramlar ve devletlerin mevcudiyeti, Atatürkçülüğü bizim için bir kurtuluş, bir hayat koşulu haline getirmiştir.

Bu yüzden Atatürkçülük, (bütün aşırı uçların hedefi haline gelmiştir. Bazıları Atatürk'ün bazı esaslarını saptırarak kendi çarpık görüşlerine destek sağlamak için kullanmakta, bazıları ise Atatürkçülüğe olan düşmanlıklarını doğrudan ortaya kıymaktadır. Bu karmaşık mücadele ortamında dahi Atatürkçülük barışın fayda-

larını ve barış için nasıl çalışacağını açıklamıştır.

Atatürkçülüğün milletçe benimsenmesi hele milli olduğuna inandığı işlerde tarihin akışını değiştiren birlik duygusuna sahip olan Türk Milleti tarafından benimsenirse çok kadir ve muh-yi bir kuvvet olur.

Bize düşen Atatürkçülüğü benimseyerek, çevremize benimseterek harekete dönüştürmektir. Hareket için vazifelerimizi bilmemiz, bunun için de amaçları bilmemiz önkoşuludur.

Atatürk Türk Milletini yöneterek, millet ile birlikte millet için daima belli amaçlara ulaşmayı öngördüğünü kendi açıklamaları ile belirtmiştir. Bu amaçlara uygun belirli vazifeleri geleceğin nesillerine ve devletin temel müesseselerine veren Atatürk'e göre, vazife ile gerçekleştirilecek faaliyetler arasında yakın ilişkiler vardır. Bunun için vazife verenlerin, vazife alanların, vazifeyi verirken kullanacakları vasıtayı, faaliyetleri tayinde tereddüt etmemeleri için maksadı açıklıkla belirtmelidir.

Bu esas vazifeyi verenlerle, vazifeyi alanların kullanılacak vasıtaların neler olduğunu, hangi işlerin yapılacağını bilmelerini gerektirir. Her hareketin maksada uyması, her türlü şartlar altında ve mevcut imkânlarla sağlanması, maksadın açık surette görülmesine bağlıdır. Şüphesiz unutulmaması, dikkate alınması gereken bir gerçek de; stratejik, operatif, taktik, teknik düzeyde olan sorumluların gördükleri, çevrelerine ilişkin bildikleri arasında, hükümlerinde ve idraklerinde farklar olduğunu kabul etmektir. Bu biçimde farklı bilgilere sahip kimselerin, Atatürkçülüğün milli terbiyenin esaslarını tam bilmeleri, ancak kendi bilgi ve sorumluluk derecelerine göre Atatürkçülüğün devlet, fikir ve ekonomik hayata ilişkin ayrıntılarına sahip olmaları gerekir.

Bir milli vazifeyi yaparken gerekirse ölüm göze alınır. Ancak öldürmeyi sağlamak için ölüm göze alınmalıdır. Öldürmeden ölmek, boşuna ölmektir. Ölümle birlikte vazife yapılırsa yani düşman öldürülürse, maksat elde edilirse, vazife yapılmış olur. Ancak düşman öldürülmezse görevin amacı elde edilmemiş olur, amaç kaybolur. Amaç; amacı gerçekleştirmede uygulanacak hareket tarzlarının ayrıntılarını tespiti yaradığı gibi, hareket tarzlarının uygulanır olmasının niteliklerinin neleri gerektirdiğini belirtir. Ancak amaçta açıklık gerekir.

Atatürk, bütün yönetim ve komuta düzeylerinde maksadın; vazifeyi veren ve vazifeyi alan için aynı şekilde açık olmasını ve anlaşılmasını öngörmektedir. Atatürk; «Eldeki imkânların ne olduğunu, genel maksadın ve her vazife maksadının ne olduğunu bilmek, maksada uygun işlerin yapılmasını sağlar» demektedir.

Atatürk'ün maksat, hedef, ideal, belirli hedefler ile hareket tarzlarının birbiri ile olan ilişkilerini yaptığını hitaplarda görmek mümkündür.

1919, Milli Mücadele'nin başından, büyük nutkunu söylediği 1927 yılına kadar süren devrede, Türk Milleti Atatürk'ün önderliğinde Milli Mücadele'yi başarı ile sonuçlandırmış, hayatını, namusunu, kurtarmış, istiklâline kavuşmuş, inkılâplarının en büyüğü olan Türkiye Cumhuriyetini kurmuş, muassır medeniyet düzeyinin üstüne çıkmamızı engelleyen, diğer bir deyimle milli devri, halk devri yaşamamızı sağlayan «kurumlarında ve düşüncelerinde temel inkılâplarını» yapmıştır.

Türk istiklâli ve Türk Cumhuriyeti'ni ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmek Türk gençliğini daha geniş anlamı ile yüksekliğin, büyüklüğün ifadesi; yaşayan kuvvet, kudret, azamet» anlamına gelen Türk Milleti ile birleştirilerek; inkıta uğramayacak olan dünyaya şamil bir şeref olan «Millette gençlik kavramına uygun olarak Türk Milletinin gençliğine emanet etmiştir.» Vazife süreklidir.

Hayatını, bütün faaliyetlerini, milli iradeye dayanarak milletin, vatanın muhtaç olduğu gayelere yürümeye hasreden Atatürk; Türk İstiklâlini, Türk Cumhuriyetini korumak ve savunmak vazifelerini, hangi gaye veya gayeler için, neden Türk gençliğine vermiştir? Milletin, karşılaştığı bütün musibetleri, faciaları milli devri yaşamış olmasında, kendi hayatına sahip olmasında gören Atatürk'ün milletin hayatını, devletin hayatını, fikir hayatını, ekonomik hayatı her şeyi milli egemenlik ve kayıtsız şartsız bağımsızlık temeline oturtmasının sonucu, temelin daima ve mutlaka güçlü olmasını ve güven içinde olmasını sağlamak amacı ile bu koruma ve savunma vazifesini Türk Milletinden çıkan, genişleyen, büyüyen, sonsuzluğu ifade eden Türk gençliğine mevcut ve gelecek bütün nesilleri kapsayacak biçimde vermiştir. Bu vazifeyi en ağır koşullarda dahi anlayacak vazife duygusuna ve güce sahip gençliğe vermiştir.

Atatürkçülük Bir İdeolojidir.

Atatürkçülük; Atatürk'ün kendisi tarafından belirtilen hedefleri gerçekleştirmeye çalışan bir ideolojidir.

Atatürkçülüğün Milli İdeali Tarifi

Atatürkçülük; milli hedefi, diğer bir deyimle milli ideali evvelâ; dünyada tam anlamı ile modern bir devlet olarak tanımlamıştır. Bilâhare daha açık olarak ifade ettiği milli ideali. «En medeni ve en refahlı devlet olarak varlığımızı yükseltmektir» demiştir. İncelendiğinde bu iki açıklamada, maksadın açıklıkla belirtilmesi dışında fark yoktur.

Ancak belirtildiği gibi; Atatürk'ün hangi amaç ve amaçlara modern devlet olmayı öngördüğünü bütün idealleri, hedefleri incelemekle anlamak mümkün olur.

Atatürk; gerçekçi olduğunu, hayal etmediğini, hedef ve idealleri sağlayacak yetenekleri çok iyi değerlendirdiğini başarılarında ortaya koymuştur.

Atatürkçülüğün hayal olmaması, amacı, yetenekleri ve ilkeleri birlikte ele alması, gerçekçiliğini göstermektedir.

Atatürk'ün bu kadar önem verdiği, yaptıklarını yapmak, istediklerini, bütün faaliyetlerinin amaçlarını, Türk milletini, «Ben Türküm» diyenleri nereye getirmek istediğini anlamak, Atatürkçülüğün anlaşılması ve uygulanması için kanımca zaruridir.

DİNAMİK İDEAL'İN AÇIKLANMASI

Atatürk için ideallerin şuurlu olması gerekir. «Şuurlu ideal demek, müspet bilimlere ve bilimsel yöntemlere dayandırılmış hedef ve amaç demektir. Hareketlerin imkân sınırları ve öncelikleri mutlaka hesaba katılmalıdır.» Dinamik idealleri, hedefleri, amaçları ve maksadı bu esaslara uyarak tesbit etmek gerekir.

Atatürk, Türk Milletinin ideallerini, hedeflerini, vazifelerini açıklarken bunlarla birlikte, geliştirmek, muhafaza etmek amacı ile hedeflere ulaşmak için gereken gücü sağlayan kaynakları, değerleri, nitelikleri de tespit etmiştir.

Atatürk'ün yıllar geçtikçe, milli ideal sonuçları, güvenle çalışmada, ilerleme hevesinde, milli birlik ve irade şeklinde, daha iyi gözlere çarpmaktadır. Bu bizim için çok önemlidir; çünkü biz, esasen milli ideal sonuçları, güvenle çalışmada, ilerleme hevesinde, milli birlik ve irade şeklinde, daha iyi gözlere çarpmaktadır. Bu bi-

zim için çok önemlidir; çünkü biz, esasen milli varlığın temelini, milli şuurda ve milli birlikte görmekteyiz.

Halkın ilerleme hevesini, maddi ihtiyaçların tatmin edilmesine bağlı olduğu gerçeğini gören Atatürk, vaat verici telkinlerin geçici bir süre kazanmaktan başka bir işe yaramayacağını belirtmiş, halkın canlı bir akım içinde bulundurulmasına, bunun için maddi gelişmeye ve fiili sonuçlar almaya önem vermiş, ilâve olarak milletin ciddi ve gerçek düşünce ve eğilimine uymayı öngörmüştür. «Gerçek ve ciddilik ise milletin maddi ve manevi ihtiyaç kaynaklarından gelmesine bağlıdır» demiştir. Bu suretle maddi hedeflerinin neler olması gerektiğini ortaya koymuştur. Türk devletinin dinamik ideallerini tarif ederken maddi hedeflerin esaslarını açıklamıştır. Maddi hedeflerin başında halkın huzurunu gördüğü için de «Yurtta sulh, cihanda sulh» için çalışmayı amaç edinmiştir.

Atatürk'ün idealini; ideali gerçekleştirecek temel faaliyeti, duruma ve gücümüze göre kısa, uzun ve devamlı hedefleri açıklamalarını, 1937 de Millet Meclisi'nin 5. dönemini açarken yaptığı konuşmada görmek mümkündür.

«Büyük davamız, en medeni en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmektir. Bu, yalnız kurumlarında değil, düşüncelerinde de temel bir inkılâp yapmış olan büyük Türk milletinin dinamik idealidir. Bu ideali en kısa bir zamanda başarmak için, fikir ve hareketi, beraber yürütmek mecburiyetindeyiz. Bu teşebbüste başarı, ancak, türeli bir planla ve en rasyonel tarzda çalışmakla mümkün olabilir. Bu sebeple okuyup yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak, memleketin büyük kalkınma savaşının ve yeni çatisının istediği teknik elemanları yetiştirmek, memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, nesilden nesile yaşatacak fert ve kurumları yaratmak, işte bu önemli umdeleri en kısa zamanda temin etmek, Kültür Vekâleti'nin üzerine aldığı büyük ve ağır mecburiyetlerdir.

İşaret ettiğim umdeleri, Türk gençliğinin di- mağında ve Türk milletinin şuurunda daima canlı bir halde tutmak, üniversitelerimize ve yüksek okullarımıza düşen başlıca vazifedir.»

Bu açıklamada en medeni ve en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmek; dinamik idealdir. Bu ideal canlı ve alevlidir. Halkı hedefe doğru sürükleyecek nitelikte bir akımdır. Ayrıca kalkınma için türeli bir planlama ve rasyonel çalışma esastır.

TÜRK ORDUSU, TÜRK ASKERİ

Yazan :
Prof. Dr. Şevket Aziz KANSU

TÜRK Askeri'nin içindeyim. Türk topraklarının granit bağrından kopup gelen Mehmet'çiklerin yarattığı Türk Ordusunun havası ciğerlerimizi dolduruyor. Türk Askeri, Türk Bayrağı altında vatanın istikbâlini selâm vaziyetinde bekliyor. Selâm vaziyeti diyorum, çünkü bu duruş hayatta tanıdığım en erkek, en kibar ve en insanca duruş; Mehmet'çiğin vekarını, cesaretini, ferâgatini ve yurt sevgisini temsil eden Türk Ordusu, seni takdis ediyorum. Çünkü sen bu vatanın canlı, elle tutulur, gözle görülür tek hayat realitesisin. Sen Türk vatani demeksin. Ordu tâlim terbiyesi vatan tâlim terbiyesi demektir. Vatanın dağını, taşını, istiklâlini, rûhunu, içini ve benliğini ordu yaşıyor. Hayatlarını bu güzel ve bir tarih olan Türk vatani ve onun çocukları için bir anda kahramanca fedâkaya hazır olan Mehmet'çiği ve onun yanı başındaki komutanını duygu anlarında gözleri yaşla dolu gördüğüm vakit yine Türk Ordusunu takdis ettim. Çünkü gözleri yaşartan bu duygu anları, insan kalbini saran binbir bağdan, insan toprağına, âilesine, mesleğine, vicdan ve şûuruna kenetleyen çelik perçinlerden doğuyor. Ve işte sizi temin ederim ki bu hayat, refakat ve kahramanlık ve duygu mektebinin talebesi olmadan hayatı ve yurdu anladım diyenler varsa aldanıyorlar! Muhakkak ki hayatın realitesinden ve bu şiddetli ve derin ihtiyaçlarından doğan bu mukaddes ocağın ateşinden ısınan ve onun havasını teneffüs eden varlığını bu örsün üzerinde dövdüren adam, felsefenin özlediği ve fakat nazariyle kaldığı için tahakkuk ettiremediği tam insandır.

Türk çocukları! Türk ordusu sizin hayat ve vatan mertebenizdir. Bu mertebenin duvarları, bütün Türk ülkesi, hocaları, bütün Türk kahramanları ve bütün Türk tarihi, vazifesini de hayatın müsbet savaş felsefesini tahakkuk ettirmektedir. Bahtiyardır o insan ki bugün vatani, sert bir varlık ve hülya taşıyan kalbi ile, yükseklerde dalgalanan Türk Bayrağı altında selâmlar...

Kısaca değindiğimiz bu nitelikler, Türk Si-

lahlı Kuvvetlerine dünyanın sayılı Silahlı Kuvvetleri arasında müstesna bir mevkie yüceltmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri dünyanın en çok savaşan ordularından biri olarak nesillere kuvvet kaynağı olacak zengin derslerle dolu bir tarihe ve kahramanlık menkıbelerine de sahiptir.

Yüzyıllar boyunca Asya - Afrika ve Avrupa'da Türk Bayrağı dalgalanmış Türk'ün sözü dinlenmiş, Türk töresinin hükmü yürümüştür.

Hristiyanlık âlemi din ve mezhep mücadeleleri içinde boğulmuş bir durumda bulunurken Osmanlı Devleti'nin adalet anlayış, sistem ve teşkilatı zorunluklar içinde bocalayan Hristiyan halkın güvenle inandığı biricik sığınağı olmuştu. Din can ve mal emniyetlerini Osmanlı Devletinin egemenliğinde gören milletler, her türlü maddi ve manevi mutluluklarını gerçekten bulmuşlardır.

Dünya milletlerinin hiç birinin tarihinde görülmeyen dini, ırkı, iktisadi ve sosyal tolerans hoşgörü, müsamaha ile imkanlar, Türk sancağının gölgesinde filizlenmiş ve gelişmişti.

Türk Silahlı Kuvvetleri bütün tarihi boyunca, Türklük şuurunun, vatan sevgisinin, hürriyet aşkının sembolü, milliyet imanının kaynağı olmuştur.

Tarihin çağlar boyunca millet olarak tanıdığı en eski kavimlerden biri olan Türk'ün tarih sahnesinde yerini aldığı zamandan, çağımıza kadar daima hür ve müstakil yaşamış yegâne millet olması, Silahlı kuvvetleri sayesinde.

Dünyada Türk Milleti gibi, Silahlı Kuvvetleri sayesinde yaşayan ve varlığını idame ettiren bir millet daha yoktur.

Kit'aların düğümlendiği, medeniyetlerin mücadele ettiği, iklimlerin çarpıştığı, zihniyetlerin kültürlerin amansız savaştığı bu coğrafi bölgede Türk Milleti yaşamaktadır. Bu nazik bölge yurdudur.

Türk Milleti yurdunda, pervâ etmeden, hür, korkusuz ve geleceğinden emin yaşamaktadır.

Türk milletinin engin insanıyeti, müsahası merhameti ve şefkati yüzünden, zaman zaman mütenevvi Türklük düşmanlarının sistemli ve taktikli hainliklerine maruz kalmış olması gözler önündedir.

Sevgili Çocuklar!...

T. Cumhuriyeti'nin: 64. Yıl Özel Sayımızla, sizleri selâmlar, engin sevgilerimizi, derin muhabbetlerimizi, DERGİNİZ; T. Atatürk Dergisinden sunar, gözlerinizden öperiz!...

— T.C. 64. Yıl, hem sizlere, hem de: ASİL VE BÜYÜK TÜRK MİLLETİNE HAYIRLI VE UĞURLU OLSUN... Önce Vatanımızı kurtaranları ve sonra (CUMHURİYETİMİZİ KURANLARI...) Başta, Ulu Önderimiz, «G.M.K. Paşa Atatürk» olmak üzere bilcümlesini rahmetle, minnetle, şükranla anarak: ÖNLERİNDE VE AZİZ HATIRALARI KARŞISINDA... Saygıyla, sevgiyle ihtiram ederek; eğiliyoruz...

— Milli Kurtuluş Savaşımızı kazananlar.. VATANIMIZIN NAMUS VE ŞEREFİNİ KURTARANLAR... Bu gün için: BİZLERİ, hür ve müreffeh yaşatanlar... KALPLERİMİZDEN GÖNÜLLERİMİZDEN: Hiç çıkmayacak... Hafızalarımızda daima yaşayacaktır!... Büyük Atamız, sizlerde biliyorsunuz ki: T.C.ni sizlere armağan ederek, hayata gözlerini yummuştur... HEY YÜKSELEN YENİ NESİL... T.C.'ni biz kurduk... ONU KORUYACAK VE YÜKSELTECEK OLAN SİZLERİNİZ...

— Her birimiz için bu milli ödev, aziz ve büyük Atamız tarafından şahsiyetlerinize, (TÜRK GENÇLİĞİMİZE VERİLMİŞTİR...) Derslerimizde üstün başarılar, görevlerinizde muvaffakiyetler dileriz... YASAMIZ: Büyüklerimizi saymak küçüklerimizi sevmek, ÜLKÜMÜZ VE MİLLİ HEDEFİMİZ ÇOK ÇALIŞARAK KALKINMAK VE YÜKSELMEKTİR... Atamızın işaretlediği, MUASIR MEDENİYET ZİRVESİNE ULAŞMAK... Ve kalkınan uygar (ULUSLARLA!) bir seviyeye gelebilmektir...

— MUTLU ve Büyük Türkiye hepimiz için bir onur ve GURUR MESELESİDİR... Kalkınmalıyız: Yükselmeliyiz!... Derslerimize bütün varlığımızla çalışmalıyız... Bizleri Fersah, Fersah geçerek yükselen ve: (AYIN FETİH OLAYINI GERÇEKLEŞTİREN,) diğer seyyarelere gitmeyi amaçlayan uluslara erişmeliyiz... Dün tarihte en büyüktük... Bu gün için de en büyük millet biz olmalıyız!!

— TÜRK'LÜĞÜN ŞANI VE ŞEREFİ ÇOK YÜCEDİR... 10 Bin Yıllık bir öz geçmişe sahip, DÜNYA MEDENİYETİNE IŞIK TUTMUŞ... Bir Milletin TORUNLARI VE ÇOCUKLARIYIZ... Şanımız yüce: İRKİMİZ ULU, Yolumuz, daima büyük ATAMIZIN AYDIN YOLUDUR...

— Sizler bu Dünyada yok iken, (Ülkemizi) her yerinden DÜŞMANLARIMIZ İŞGAL ETTİLER... Esaret altındaydık... HÜRRİYETİMİZ YOKTU... MİLLETİMİZ KAN AĞLIYORDU... İşte o günlerde, o yıllarda, YİĞİT KOMUTAN VE BÜYÜK TÜRK ÇOCUĞU, «M. Kemal Paşa» ortaya çıkarak, "KELLESİNİ KOLTUĞUNA", Kefenini yanına alarak... İnandığı kutsal davamız için: (SAMSUN'a) çıktı!... Gerisini biliyorsunuz...

— Bir Cumhuriyet Bayramınızı daha kutlamanın gurur ve SEVİNCİ İÇİNDEYİZ... Atamızın bizden istediği... Çalışıp, kalkınmak ve yükselmektir... Birlik - beraberliktir... Birbirimizi sevmemiz, saymamız ve yükselmemizdir... BU VATAN SİZLERİNDİR... Yarın bu ülkeyi sizler yöneteceksiniz... YARININ BÜYÜKLERİ SİZLERİNİZ... Herşeyiyle: «TÜRKİYE MÜBAREK CENNET VATANIMIZ» Sizlerindir!... Mutlu Yarınlar... Hayırlı gelecekler dileğiyle gözlerinizden öperiz.

Saygılarımızla... T. Atatürk Dergisi

ATATÜRK DİYOR Kİ: ---

● Atatürk'ün çeşitli zamanlarda kendi el yazısı ile örneğin «Millet nedir», Devlet nedir? Devletin vazifeleri gibi konularda ki görüşlerini sizlere aktarmak istiyoruz. Amacımız her zaman olduğu gibi Büyük Atatürk'ün bizler için vazgeçilmez olan bu el yazmalarını kamuya mal etmektir.»

MİLLET

Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye Halkına Türk Milleti denir.

Millet sözünden ne anlaşılır? Ne anlaşılacak lazımdır. Bunu anlatacım.

Sözlerimin kolay anlaşılması için yine Türk Milletine bakacağım. Çünkü, dünya yüzünde ondan daha büyük ondan daha eski, ondan daha temiz bir millet yoktur. Ve bütün insanlar tarihinde görülmemiş tir.

Bugünkü Türk Milletine bir resim tablosuna bakar gibi bakalım ve şimdiye kadar edindiğimiz bilgilerin yardımıyla düşünelim. Bu tabloda neler görüyorsak, bu tablo bize neler hatırlatıyorsa onları birer birer söyleyelim.

1 — Türk Milleti, hak idaresi olan Cumhuriyetle idare olunur bir devlettir.

2 — Türk devleti layiktir. Her reşit dinini intihapta serbesttir.

3 — Türk milletinin dili Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk dilini çok sever ve onu yükseltmek için çalışır. Birde, Türk dili, Türk milletini için mukaddes bir hazinedir. Çünkü, Türk milletini geçirdiği nihayetsiz badireler içinde ahlâkının ananelerinin hatıralarının, menfaatlerinin velhasıl bugün kendi milletini yapan her şeyin dili sayesinde muhafaza olunduğunu görürsünüz Türk dili, Türk Milletinin kalbidir. Zihnidir.

4 — Türk milleti Asya'nın garbında ve Avrupa'nın şarkında olmak üzere kara ve deniz sınırlarıyla ayırt edilmiş dünyaca tanınmış büyük bir yurtda yaşar. Onun adına (Türk eli) derler. Türk Yurdu daha çok büyüktü yakın ve uzak zamanlar düşünülürse Türk'e yurtluk etmemiş bir kıta yoktur. Bütün dünyada Asya, Avrupa, Afrika ve hatta Amerika Türk atalarına yurt olmuştur. Bu hakikatler, yeni tarih vesikalarıyla malumdur. Fakat bugünkü Türk milleti varlığı için bugünkü yurdundan memnundur. Çünkü Türk derin ve şanlı geçmiş; büyük, kudretli atalarının mukaddes miraslarını bu yurtda da muhafaza edebileceğinden o mirasların şimdiye kadar olduğundan çok fazla zenginleştirebileceğinden emindir.

5 — Türk milletinin her kişisi bir takım farklarla ve fakat umumi surette birbirine benzer. Bazı yapılaş farklarını ise tabii bulmak la-

zımdır. Çünkü Mısır ve Irak çöllerinden başlayan malum tarihten evvel, Sibiryaya isteplerinden başlayarak Orta Asya, Rusya, Kafkaslar, Anadolu dünkü ve bugünkü Yunanistan, Girit, Romalılardan evvel Orta İtalya velhasıl bahrisefit sevahiline kadar yayılmış ve yerleşmiş ve bir başka isimlerin tesiri altında, başka başka cinsten yerlilerle binlerce sene yaşamış, kaynaşmış bu kadar eski ve bu kadar büyük bir insan cemiyetinin bugünkü çocuklarının tamamı tamamına birbirlerine benzemeleri mümkün müdür?

Her zaman her yerde küçük bir aile çocuklarının bile tamamen birbirlerine benzemeleri vaki değildir. Türk kavminin yalnız bir noktada iklimi aynı dar bir mıntıkasında belirilmiş zannetmek doğru değildir. Türk kavmi yukarıda söylediğimiz gibi çok büyük bir sahada vücut bulmuş ailelerin birleşerek sop (kılan) ve sopların birleşerek boy (kabile) ve boyların birleşerek öz (a-

şiret) ve özlerinde birleşerek siyasi bir cemiyet olan el (medine) ve ennihayet illerin bir merkezde birleşmesiyle büyük bir camia vücudunda getirmişlerdir. Bu büyük camiasını telkip eden unsurların mahiyetleri arasındaki fark büyük olmakla beraber menşein vasatı nüfusun kesreti düşünülünce Türk kavimlerinin aralarındaki manevi rabitanın gevşek olması ve muhtelif namlarla, muhtelif roller oynaması tabii görülür. Bu sebeptendir ki tarih, hadiselerini yazdığı kavimleri nerede, nasıl ve ne namda tanıdıysa o surette yazmıştır. Böyle olmamakla beraber. Bugünkü, Türk Milletinin esası aynı menşein aynı izin müşterek mazinin tesbit ettiği muayyen tiptir.

«Türk Tipi»

6 — Bu son sözlerden anlaşılıyor ki Türk milletini yapan insanların tarihleri birdir.

7 — Türk milletinin müşterek görünen bir hali daha vardır. Hakikaten dikkat olunursa, Türklerin aşağı yukarı hep ahlâkları birbirine benzer bu yüksek ahlâk hiçbir milletin ahlâkına benzemez. Ahlâkın millet teşkilinde yeri çok büyüktür. Mühimdir bu ehemmiyeti iyice anlamak için ahlâk hakkında birkaç söz söylemek fazla olmaz. Ahlâk dediğin zaman, ahlâk kitaplarında yazılı olan nasihatları murat etmiyorum. Zira ahlâklılıktır, diye yaptığımız işler ve yapmaktan sakındığımız işler, kitaplarda yazılı olan veya bir takım ahlâk hocalarının tavsiye ettikleri şeylerden daha evveldir. Ve o sözlerden o nasihatlardan ayrı olarak, onlara asla kulak vermeyerek insanlar tarafından yapılmaktadır. İş, nazariyatın hakimi, amirdir. Ahlâk kaidelerinin nasıl yapılması lâzım geleceği ahlâklılık olduğu anlaşılan işler görüldükten tecrübe edildikten sonra anlaşılır.

Bir iş her neye ait olursa olsun insanın kuvvet kullanmasını yorulmasını muciptir. İnsanlar mecbur olmadıkça kendilerini yormak istemezler. Halbuki, bazı işler vardır ki kendiliğinden, insana onu yapmak için derin bir arzu, bir temayül ilham eder, o iş şayani arzu olan işlerdir. Bir işin, ahlâki bir kıymeti olması ayrı ayrı insanlardan daha ulvi bir menbaadan sa-

dır olmasıdır. O menbaa cemiyettir, millettir.

Filhakika, ahlâkiyyet, hususi fertlerden ayrı ve bunların fevkinde ancak içtimai, milli olabilir. Milletin, içtimai nizam ve sükunu hal ve istikbalde refahı saadeti, selameti ve masunniyeti medeniyette terakki ve tealisi için insanlardan her hususda alaka, gayret, nefsin feragatini ve icap ettiği zaman nefsinin fedasını, talep eden milli ahlâktır. Mükemmel bir millete milli ahlâkiyet icapları, o millet efradı tarafından adeta vicdan hissi bir saikle yapılır. En büyük milli his milli heyecan işte budur.

8 — Millet analarının, millet babalarının, millet hocalarının ve millet büyüklerinin evde mektepte, orduda, fabrikada her yerde ve her işte millet çocuklarına, milletin her ferdine bıkmaksızın ve mütemadiyen verecekleri milli terbiye-

nin gayesi, işte bu yüksek milli hissi sağlamlaştırmak olmalıdır.

9 — Ahlâkın milli, içtimai olduğunu söylemek o maşeri vicdanın bir ifadesidir demek aynı zamanda, ahlâkın mukaddes sıfatını da tanımaktır. Ahlâk mukaddestir. Çünkü aynı kıymette eşi yoktur ve başka hiç bir nevi kıymetle ölçülemez.

Ahlâk mukaddestir. Çünkü en büyük ahlâki secniyet sahibi bir faille racidir. O fail yalnız ve ancak cemiyettir. Ondaki başka bir fail yoktur. Uluhiyette, tepdil edilmiş, misali bir şekilde düşünülmüş cemiyette mündemiçtir. Çünkü vicdanlarımız üzerinde müessir olan ruhi hayat cemiyetin efradı arasındaki amel ve aksülamellerden teşekkül eder. Filhakika cemiyet, kesif bir fikri ve ahlâki faaliyet mihra-kıdır.

BÜYÜK VE ASIL TÜRK MİLLETİ!...

— 29 Ekim 1923 : 29 Ekim 1987 : (T. CUMHURİYETİ'NİN) Kuruluşunun 64. yıldönümünü idrak etmesi nedeniyle, Muhterem ve Necip Milletimize, çok değerli Okurlarımıza, «CUMHURİYET VE ATATÜRK ÖZEL BİR SAYI SUNUYORUZ!...»

— YAKIN VE MİLLİ TARİHİMİZİN, en Mesut ve Bahtiyar gününü bir daha yaşıyoruz!... (VATAN KURTARAN ARSLANLARIMIZI...) Kahramanlar - kahramanı büyük «ATAMIZI», tüm Silah Arkadaşlarını ve kutsal vatan topraklarımız için: (SEVE - SEVE) canlarını veren Kanlarını döken: «AZİZ ŞEHİTLERİMİZİ» anıyoruz... Hepsinin Manevi Huzurlarında, saygıyla, Şükranla eğiliyoruz... MEKANLARI CENNET KABİRLERİ NUR OLSUN.. (VATAN VE MİLLETİMİZİN NAMUS VE ŞEREFİNİ KURTARANLAR) asla unutulmayacaktır!!

— Onların Cümlesini hem kalbimize hem Tarihin en temiz sayfalarına gömdük... «MİLLİ İSTİKLAL SAVAŞIMIZI KAZANANLAR VE LİDERLERİ» büyük «ATAMIZ» Başımızın hepsi Tacı Tahtıdırlar... En karanlık günlerimizde milletimizin kan ağladığı günlerde: (M.K. P.) TÜRK BAYRAĞI BİR ELİMDE, BİR ELİMDE SİLAHIM SON KURŞUNUMA KADAR DÜŞMANA SIKACAĞIMI!! Arkamdan kimse gelmez ise; Tek Başıma giderim... Ve ölürüm demiştir!!!

— ULU ÖNDERİN BÖYLE KONUŞMASIYLA BİRLİKTE: Tüm milletimiz kendinin peşisıra giderek: İSTİKLAL SAVAŞINI KAZANDIK... Bütün Düşmanlarımızı Mağlup ederek; YURDUMUZDAN KOVDUK... Bu büyük Asker, bu büyük Kumandan ender yetişen kıymetimiz, ender yetişen bir (TÜRK) Büyüğü müzdür!... CİHANDAKİ TÜM TÜRKLERİN ATASI, «G.M.K.P.» ATATÜRK'TÜR!... Milletimizin ölümsüz kurtarıcısı, T.C. Genç «DEVLETİMİZİN» kurucusu; M. Kemal, gözümüzün bebeği kadar kıymetli, canımız ruhumuz tüm varlığımızdır!

— O olmasa; BELKİ BU GÜN BİZDE OLMAYACAKTIK!... Atatürk Türk'ler bittiler artık denildiği günlerde: (EN KARANLIK GÜNÜ-

MÜZDE) Kara Bahtımızın üstünde Doğan Güneşimiz... Kuyruklu yıldızımız... Ebedi ve sonsuz varlığımızdır...

— Onurluyoruz... Gururluyoruz... Bir Cumhuriyet Bayramımızı daha kutladık... T.C. 64. Yıl, nice 64. Yıllar... Nice Yüz Yıllar dileğiyle hayırlı olsun... Büyük Milletimiz Atasına candan bağlıdır!... Her geçen gün onun kıymetini daha fazla takdir ediyoruz... Bazı nankörler ona saygısızlar da: BU ANCAK BİR AVUÇ İNSANDAN İBARETTİR... Onların asil kanından ve TÜRK'lüğünden şüphe etmek gerekir!

— ATATÜRK... Ölmemiştir... Yaşıyor ve yaşayacaktır... Atatürk TÜRK Milleti'nin kalbine gömülmüştür... Onu ordan çıkarmaya kimsenin gücü yetmeyecektir... «ORDUMUZLA, GENÇLİĞİMİZLE.» Milletimizle: ONUN YOLUNDA VE İZİNDEYİZ... Her Türlü Bölücü Hareketlerin, İçten ve Dıştan gelebilecek tehlikelerin bir bütün olarak: TÜM MİLLETÇE İMAN DOLU GÖĞSÜMÜZLE KARŞISINDAYIZ!... Bazı bedbaht ve «GAFİLLERİ» uyarıyoruz. Bir yanardağla, bir ateşle, bir volkanla oynuyorsunuz... Askerimizi ve Subaylarımızı kurşunlamakla... ÖLDÜRMEKLE... Bu ülkede kimseyi korkutamazsınız! KAHPCE PUSUYA DÜŞÜREREK ONLARI ÖLDÜRME-NİZ... Masum Yurttaşlarımıza saldırılar düzenleyerek; ÇOLUK ÇOCUK DEMEDEN KATLETMENİZ... Çağdışı... İnsanlık dışı... Adice işlenmiş cinayetlerdir...

— ÖNCE ALLAH SONRA VATAN... Sizinle Elbette bir gün hesaplaşacağız... Sık-tığınız Kurşunlar: TÜRK MİLLETİNİN KALBİNE SIKILMAKTADIR... Yaşasın T. Cumhuriyetimiz... Yaşasın Milletimiz... Var olsun: BÜYÜK VE KAHRAMAN ORDULARIMIZ... Ölmemiştir... Ölmeyecektir... YAŞASIN BÜYÜK ATAMIZ MAHŞERE DEK... Dünyalar boyunca: TARİH BOYUNCA... Hz. Allah gölgesini başımızdan eksik etmesin!

Atatürkçü; TÜRKİYE, büyük Türkiye sloganında birleşerek... Hayırlı yarınlar... Mutlu bir gelecek!

Saygılarımızla T. ATATÜRK DERGİSİ

Sayın Veliler,

T. Cumhuriyeti'nin: 64. Yılı dolayısıyla yayınladığımız, "CUMHURİYET VE ATATÜRK ÖZEL SAYIMIZLA," yüksek şahsiyetlerinizi selâmlar, işlerinizde ve hayat yolunda başarılar diler, saygılarımızı ve sevgilerimizi, en derin muhabbetlerimizle: SELAMLARIMIZI SUNARIZ...

— MUHTEREM VELİLER. Cumhuriyetimiz kurulalı, bu yıl, 64 sene gibi bir zaman geçmiştir... Katettiğimiz mesafe, İKTİSADİ DURUMUMUZ ve millî bünyemizin ne olduğunu biliyoruz... Ülkemiz, halen kalkınamamış, geri kalmış ÜLKELERDEN sayılmaktayız... Cumhuriyet Tarihimiz içinde, hiçte küçümsemeyecek tehlikeler ve bazı, BADİRELERDEN GEÇTİK...

— 12 Eylül 1987 yılı öncesi (OLAYLAR) ve halen: GÜNEYDOĞU yöremizdeki cinayetler vahimdir!... Askerlerimiz öldürülüyor, ŞEHİT EDİLİYORLAR... SUBAYLARIMIZ DA AYNI... Masum Köylerimize resmen saldırılar düzenlenerek: KADIN ÇOCUK DEMEDEN... Masum vatandaşlarımız katledilmektedir...

— UYANIK VE ŞUURLU OLACAĞIZ... Tehlike nereden gelirse gelsin, ister içten, isterse dışarıdan... Bilinçli ve şuurlu olmalıyız... OLAYLAR... TÜRK MİLLETİNE YÖNELİKTİR... Askerlerimize sıkılan kurşunlar milletimize tevecihtir! Türkiye'de ikilik yaratan unsurlar... Sizlerin genç yavrularınızın: BEYİNLERİNİ YIKAMAK İSTEMEKTEDİRLER... Onları tekrar silahlandırmaya... CİNAYETLERE SEVKETMEK AMAÇ VE EMELİNDEDİRLER...

— Bu nedenle sizlerin bu özel sayımızda bir daha; dikkatinizi çekmek istiyoruz...

ÇOCUKLARIMIZI OKUTACAĞIZ... En yüksek mertebeye kadar... OKUTMAYALIM DEMİYORUZ... Fakat bu tahsil döneminde, İLKOKULDAN - ÜNİVERSİTEYE kadar, ALLAH KORKUSU SEVİĞİSİ... Vatan ve Millet Sevgisi... Bayrak (AŞKI) ve sevgisini, MİLLİYETÇİLİK DUYGULARINI... Milli Tarih Şuurunu aşılayınız...

— TÜRK VE İSLAM TERBİYEMİZİN ESASLARINI VERİNİZ... İmanlı bir (İLİM) ahlâklı bir yaşam, MİLLİ TERBİYEMİZİ ÖRF VE ANANELERİMİZİ ÖĞRETİNİZ... Besmele çekmesini... Kelimeyi (ŞAHADET) Getirmesini... Büyüklerini saymasını; küçüklerini sevmesini, YEDİĞİ NİMETLERDEN DOLAYI... Yüce yaradıcımıza şükür etmesini öğretiniz...

— DİNSİZ BİR TOPLUM ALLAHSIZ BİR MİLLET OLAMAZ... Dinimize hep gericiliktir demek ne kadar ayıp ve günah olduğunu onlara hatırlatınız... Beyler, Cumhuriyet Türkiyemizde en büyük hatalarımızdan birisi de: Hep dinimizi ve müslüman kardeşlerimizi onlara karşı küçük düşürmek suretiyle (DİNDEN -İMANDAN) Ahlaktan, terbiyeden yoksun yetiştirmekteyiz...

— Evlerimizde bir kütüphane kurmak suretiyle: Kendi öz kahramanlarımızı... TÜRK BÜYÜKLERİMİZİ... Milli tarihimize ait eserleri... DEDE KORKUTLARI... NENE HATUNLARI... Tanıtınız... İslâmi aydın eserler ahlâklı, faziletli kitaplar satın alınız... (ALLAH) korkusu olan kimse cinayetişlemez!... Kendi Bayrağına ve kendi askerine karşı oimaz ve onu kurşunlamaz!...

Ahlâk ve iman buhranı yoksunluğu; ülkemizi yıkar... (!) Hayırlı yarınlar...

Saygılarımızla ATATÜRK DERGİSİ.

BAHAR ÇİÇEKLERİNDEN HAZAN YAPRAKLARINA

Yazan : Prof. Dr. AFET İNAN

Atatürk son uykusundan uyanmadan, sü-kûn içinde bir sonbahar gününde 57 yıllık ömrünü bitirmişti. Yıllar, O'nun fani vücudunun ebediyete intikal edişi üzerinde yığılıyor. O'nun ölümüne, tabiatın solan yaprakları ve nemli havası bütün milletle beraber ağladı.

Fakat O, ölümünden üç gün evvel bu ayrılığa hazırlanmış gibi idi. 6 Kasım pazar günü yatağının başı ucunda kendisine doğrulabilmesi için yardım ederken, zayıf omuzlarında hissettiği takatsizliği yenmek istediği görülüyordu. İnsan iradesinin tabiat üstüne çıkamadığını görmekle beraber etrafında bulunanlara ümitsizlik vermek istememişti. «İyi olacağım ve Ankara'ya gideceğiz.» sözü, O'nun, sesinde bir ihtizaz dahi yapmadan telâffuz edilmişti, belki de öleceğini bildiği halde son sözlerini ümit ve iyilikle bitirmek istemişti.

Bir ilkbahar mevsiminde hastalığı ilerleyen fani Atatürk, o yılın sonbahar yapraklarıyla beraber toprağa düştü. Tabiat kanunları, Tanrının buyruğu bu yolda idi.

O'nun ilk hastalık aylarında Çankaya'da istirahat ettiği günlerden birinde idi. Keçiören'den bir dal badem çiçeği getirmişlerdi. Bir vazo içinde odasına konulduğu zaman, yorgun ve hasta yüzünde bir neşe belirdi.

«Bahar gelmiş; ne güzel» dedi ve hemen ilâve etti: «Fakat bu güzel çiçekler meyve vermeden solacak ve sadece bizim birkaç günlük göz zevkimizi tatmin edebilecek, ne yazık!»

Atatürk bu sözlerine başka kelimeler ilâve etmemişti; fakat yüz ifadesi birçok manalar saklıyordu. O'nun arasıra derinden bir iç çekişi vardı ki, bazan sofada ve merdivenlerde yürürken ayak seslerinden önce işitilen bu derin bir hayat nefesi idi. İşte bugün de bu iç çekişle beraber gözleri bahar çiçeklerinde sabitleşti. Hareketsiz durmasından bir an için ürkmüştüm, fakat herhangi bir söz söylemekten çekindim. O bahar kokusunu alabilmek için çiçeklere eğilmişti ve «Oh, hayatın gençliği ne nefis!» demekten kendini alamamıştı. Fakat bu meyve verecek dalların koparılmasından da kederlendiği görülüyordu.

O, bu kuru dalların yapraklarla yeşillendiği ve çiçeklerin meyve verdiği günleri, hayatının bir son mevsimi olarak yaşadı. Fakat sonbaha-

rın sararan ve hayatini kaybederek yerlere düşen yapraklarını göremedi. Çünkü o da, o yapraklar gibi sararmış, solmuş ve eceline boyun eğmişti. İşte fani Atatürk!

Ölümün üzerinden birçok bahar mevsimi geçti. Her baharda, çiçek açan ağaç dallarında O'nun bakışlarını sabitlemiş görürüm ve sözlerini hatırlarım. Sonbaharın düşen her yaprağında ise faniliğin bir sembolünü bulmamak mümkün değildir.. Bu benzetiş maddi hayatın bir ifadesi. Fakat ölümsüz ve ebedi bir Atatürk'ü millet ve dünya efkârı (kamuoyu) daima yaşatmaktadır.

Milletine hayat hakkı bahşeden Atatürk'ü aramızda yaşatmaya mecburuz. Çünkü O, milli varlığımıza bütünlük vermesini iblen ve gençliğe idealler aşılayan bir insanın huzuru içinde bu devleti kendinden sonraki nesillere emanet etti.

O'nun, Türk milleti için dilekleri, daima bizimle beraber olsun ve idealleri tahakkuk etsin.

Atatürk'ü Unutturmak

Yazan : Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu

Çok sevdiğim bir arkadaşımın insandan doğaya, doğadan sanata, kısacası, konudan konuya atlayarak tatlı bir söyleşiye dalmıştık. Kendisi hukukçu olmayıp, teknik alanda derin bilgisi ve yapıtları bulunan bir bilim adamı idi. Uluslararası birçok bilimsel toplantıya katılmış ve büyük Batı dillerinden birkaçını bilen bu arkadaşım genellikle çok neşeli ve nükteli konuşur. O gün söz politikaya gelince yüz çizgileri birden gerildi; dünyayı tanıyan, «umur görmüş» bir insanın olanca üzüntü ve ciddiliği ile: **«Bugün politika diye bir şey var mı? Her şey karmın çorman. Ben sadece bir tek çaba görüyorum ortalıkta. O da Atatürk'ün unutturulmak istenmesidir»** dedi. Konuşmamız bir süre bu konu üzerinde döndü dolaştı ve bir burukluk kapladı içimizi. «İyi olur inşallah» diyerek, bu burukluğun havası içinde ayrıldık.

Saniyorum ki, Atatürkçülüğe yürekten bağlı birçok insan arasında sık sık geçiyordur böyle söyleşiler ve «Bunun sonu nereye varacak?» biçiminde sorular...

Niçin Unutturmak?

Atatürk'ü neden unutturmak istiyorlar? Hain Sultan Vahdettin'e «vatansever» diyen; Türklerle güveni olmadığından Kassa (muhafız) Alaylarını Arnavut ve Çerkezlerden oluşturan 33 yıllık saltanatı döneminde Osmanlı İmparatorluğu'nu büsbütün çürüten Abdülhamit'i, «Ulu Hakan Sultan Abdülhamit Han» diye anan Mütareke dönemi hainlerinin maddi ve manevi mirasçıları ve Atatürk ile ailesi hakkında en namussuzca iftiralarla dolu anılarını İngilizlerin bir müzesine bağışlayan Dr. Rıza Nur'un eski harflerle kaleme alınmış yazılarını oradan kopye edip Türki-

ye'ye getirerek kitap halinde basan ve bunları el altından satmakta devam eden emperyalizm uşağı alçaklar, milli kahraman Atatürk'ü elbette unutturmak isteyeceklerdir. Bunların gazetelelerinde veya politikacılarının konuşmalarında «Atatürk» adı hiç geçmez. Kürt milliyetçisi Saidi Kürdi —öbür adıyla Saidi Nursi— onlar için «mergup ve muhterem»dir de, Türk milliyetçisi Mustafa Kemal «Menfur ve münafık»tır. «Türklük gövdemiz, islamlık ruhumuzdur» sözünü cami duvarlarına yazarak büyük Türk ulusunu sadece maddeye indirgeyip aşağılayanlardan ve böyleleriyle ortaklık kuranlardan ne beklenir başka. Bu gibileri kendi çirkeflerinin batağı içinde bir yana bırakıyorum.

Fakat Atatürk döneminde doğmuş, büyümüş, kimisi üniversite ve yüksek okulların türlü bölümlerini bitirmiş, müspet bilimleri öğrenerek yetişmiş genç politikacı, idareci ve teknokrat takımına, yazar - çizerlere, bilim adamı geçinenlere ne diyelim? Bunlardan bir bölümü Atatürk'ü niçin unutturmak ister? İşte buna akıl erdirmek güç oluyor. Bu noktayı az çok anlayabilmek için Atatürk'ün —bugüne değin türlü zamanlarda bu sütunlarda belirtmiş olduğum— düşünce ve ilkelerine bir daha topluca göz atalım :

● Çağdaş bilim, müspet bilimdir ve gerçek aydınlatıcı odur. Bilimin yolundan şaşmamalıdır.

● Türk ulusu milliyetçilik ilkesiyle yetiştirilmeli, uluslararası ümmetçilik akımından kurtarılmalıdır. Ülkenin bağısız, koşulsuz bağımsızlığının titizlikle korunması ancak Türk milliyetçiliği bilincinin her Türk'ün kafasında yer etmesine bağlıdır.

● Türk tarihi Osmanlılıkla başlamış değildir; bu nedenle Türk ulusunun tarihi üzerinde çok daha gerilere, temele, kökene doğru araştırmalar yapılmalıdır.

● Türk kadını kölelikten kurtarılmalıdır. Çocuğun ilk öğretmeni olan ana, Türklüğünden, hatta eşit haklı insanlığından habersiz bir yaratık durumunda kaldıkça, Türk çocuğunun ulusal bilinçle yetişmesine olanak yoktur.

● Ülkede uygulanan hukuk kuralları din kurallarından ayrılmalı, hukuk eski durucu (statik) durumundan kurtarılıp atılımcı (dinamik) ve çağa dönük bir duruma getirilmelidir. Hukukun sürekli olarak değişen sosyal ve ekonomik gereksinimleri karşılayabilmesi ancak bu yoldan olanak içine girer.

● Güzel sanatların her dalına önem verilmeli, eski Türk yapıtları incelendiğinde, Türkün ulusal ruhunda her zaman var olduğu açıkça görülen sanat inceliği yeniden —büyük yapıtlar koyacak güçte— canlandırılmalıdır.

● Ulusal varlığı ayakta tutan temel direklerden birisi ve en başta geleni «dil»dir. Bu nedenle Türk dili anlatım gücü bakımından, dünyanın en ileri dillerinden biri durumuna getirilmelidir. Dilimiz, gelişmesini engelleyen yabancı sözcükler salgınından kurtarılmalı, bütün bilim terimleri de, Türkçeleştirilmelidir. Ayrıca ezan ve ibadet Türkçeleştirilmeli ve Türk halkı Batının en ileri uluslarında olduğu gibi, tapınımını (ibadetini) kendi diliyle yapmalıdır.

● Türk ulusu, iktisadi bakımdan bir daha emperyalizmin boyunduruğuna girmemek için kendi doğal kaynaklarını kendisi işletmeli, büyük üretim araçları devletleştirilmelidir. İktisadi bağımsızlık olmadıkça siyasal ve ulusal bağımsızlığın korunmasına olanak yoktur.

İzlenen Yöntem

Yukarıki Atatürk ilkelerini yeniden anımsayınca şu gerçeğe varıyoruz: Bir bölüm politikacı, idareci, teknokrat, yazar çizer ve öğretmen üyesi, başta sözünü ettiğim hainler takımı gibi Atatürk'ü karalamak, tarihten silmek girişiminde bulunmuyor. Hatta onlardan bir kısmı konuşmalarında ve yazılarında Atatürk'ten «Büyük Mustafa Kemal, yüce Önder, Büyük Kuman-

dan» gibi övücü nitelemelerle söz ederek, Atatürk'ü gûya benimsemiş görünüyorlar. Hele resmi günlerde Atatürk edebiyatından geçilmiyor. Ne var ki, bu edebiyatı yapanlardan veya Atatürk büstü diktiren ve Atatürk heykelleri karşısında saygı duruşunda bulunanlardan birçoğu O'nun —yukarıda özet olarak sıraladığım— ilke ve direktiflerinden hiçbirini benimsemiyor.

Bu gibiler, Atatürk'ü tarihten silmeyi başaramıyacıklarını biliyorlar. Bu kadarcığına akılları eriyor. Şu halde Atatürk'ü değil, Türkiye'de Atatürkçülüğü unutturmalı ki onun adı havada kalsın ve kendi gizli emelleri bir gün bu yöntemle gerçekleşsin.

Bence Atatürk'e karşı olanların en tehlikelileri bunlardır. Çünkü sinsidirler, izledikleri yöntem, «Atatürk'ü —gûya— benimseyerek Atatürkçülüğü yozlaştırmak ve unutturmak yöntemi» dir. Onlar Ulusal Kurtuluş Savaşının Başkomutanı Mustafa Kemal'e «evet»: Büyük Zaferden sonra Türk siyasal ve sosyal devrimini gerçekleştiren Atatürk'e «hayır» derler.

Bir de Atatürk'ün gerçekleştirdiği devrimi yeterli bulmadıkları için onu Türkiye bakımından yok sayan, ona «Burjuva Kemal» diyen Atatürk düşmanları vardır.

Atatürk Devrimi ve Gençlik

Yazan Ord. Prof Suut Kemal YETKİN

Türk devrimi yalnız bugünü değil, yarını da hedef tuttuğuna göre, onun gençlerden daha güvenilir bekçileri olamazdı. Çünkü yarın onlarıdır. Bunun için değil midir ki Atatürk, cumhuriyeti, bütün devrim kurumları ve yaratışları ile birlikte, onlara emanet etmiştir? Duygularımızı ve düşüncelerimizi Atatürk üzerinde topladığımız şu anda devrimin tarifi ile başlamamız faydasız olmayacaktır.

Devrim, ve adalet ilkeleriyle bağdaşmaz bir duruma giren bir toplum düzeninin, ilim ve adalet ilkelerine göre yeniden düzenlenmesi yolunda milletçe yapılan hamlenin adıdır. Devrimi böyle anladık mı, onun ihtiraslardan veya tesadüflerden değil, bugünkü insanın, hür insan olarak, insan haklarına sahip bir varlık olarak, maddi ve manevi engellerden kurtulmuş olarak yaşama isteğinden doğduğu derhal anlaşılır.

İki yüz yıldan beri bu ideali özliyen bir millet, bu ideali kor halinde yaşayan büyük bir insana kavuştuğu, kendisini onda bulduğu içindir ki, Türk Devrimi sarsıntısız gerçekleşmiş, kısa zamanda büyük başarılar elde etmiştir. Bu gerçeği başka bir deyişle şöyle anlatalım: Türk toplumundaki devrim özlemi, mercekten süzülen güneşin ışığı gibi, bir noktada toplanıp mutlak şuur haline gelmeseydi, belki daha çok uzun yıllar hedefine varamayacaktı.

İşte Atatürk, Türk milletinin bu özlemine merceği tutan büyük insandır. O, kısa zamanda bu kadar büyük işler başardı ise, yaratıcı hamlesinde Türk milletini bulduğu, ona tercüman olduğu içindir.

Atatürk devriminin büyüklüğü, onun bugünle yetinmeyip, yarına yönelmiş bulunmasıdır. Toplamlar, ilim ışığında, hak, adalet, hürlik ve insanlık yolunda sürekli olarak geliştiğine göre, Türk devriminin dinamik bir karakter taşıdığı, belli hedefine doğru yol almakta olduğu da kendiliğinden anlaşılır. Devamlı yaratma hali, devamlı yaşama halinin baş şartıdır. Yaratmadan kesilen toplumlar, yaşamadan da kesilirler; Türk

devrimi bize bu yaratmanın yolunu çizmiştir. Devrimin durmadığını, adım adım hedefine yürüdüğünü gösteren en yeni örnek, on iki yıldan beri içinde bulunduğumuz demokrasi hareketidir. Bu hareketin devrimce çizilen sınırları içinde gelişeceğini söylemeye bile lüzum yoktur.

Bütün bu yaratış hamlelerinde, kendimize olan güveni, sürekli surette besleyen iki kaynağa hususiyle işaret etmek isterim. Bunlardan biri tarih, öbürü de dildir. Kahramanlıkları, yükselişlerle kaynaşan bir tarih, kendisini besleyen millete ancak güven kaynağıdır. Dile gelince, duyuşta ve düşünüşte, birliği ve özlüğü temsil eden canlı vasıta. Bunun içindir ki Atatürk, Türk tarihini, Türk dilini, bir dava olarak ele almış, böylece Türk milletine kendi eşsiz tarihini göstererek, tek başına, her alanda tükenmez bir kuvvet, bir irade olduğu şuurunu vermiş; yabancı unsurlardan arınan dilinin, her düşünceyi, her duyguyu, bütün incelikleriyle anlatabileceğini göstermiş; mazi, hal, istikbal dediğimiz zaman bölümlerinin, birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğuna kesin olarak işaret etmiştir.

Burada bir çeyrek yüzyıl içinde gerçekleşen devrim ideallerini tekrarlamıyacağım. Onları hepimiz biliriz; çünkü onları yaşıyoruz! Yalnız çok ehemmiyetli bulduğum bir devrim konusu üzerinde bir lahza durmak isterim. Atatürk, ölümsüz Nutuk'unda bu konu üzerindeki düşüncelerini şöyle açıklıyor:

«Diyaneti İslamiyeyi, asırlardan beri müteaddil olduğu veçhile, bir vasıtai siyaset mevkiinden tenzih ve ilâ etmek elzem olduğu hakikatını da müşahade ediyoruz.»

Hiçbir söz, devletin emniyetini bu kadar açık ve güzel surette ifade edemez. Burada, **tenzih** ve **ilâ** kelimelerine dikkatli çekerim.

Din, siyasete bir vasıta olmaktan kurtulduğu, yalnız müstakil bir duygu olarak vicdanlarda toplandığı takdirde bütün ulviliğini kazanıyor. Siyaset, dinden uzaklaştığı zaman, cemiyet yükseliyor.

Cumhuriyetin temeli bu görüşle atılmıştır.

Atatürk Gerçeği, Atatürk'ün kişiliği

Yazan: Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu

Atatürk'ün aramızdan ayrılarak edebiyete intikalinin 49. yılında bulunuyoruz.

Şüphesiz; 49 yıllık bir dönemde, Türkiye'de; siyasal, sosyal ve ekonomik alanda büyük gelişmeler, değişiklikler olmuş, önemli başarılar elde edilmiştir. Ancak, Atatürk konusunda gerçek Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü anlamakta ulaştığımız sonucun pek de iç açıcı, gurur verici olduğunu söylemek mümkün değildir. Böyle bir değerlemenin nedenlerini şöylece özetleyebiliriz.

— Atatürk hakkında 4000'e yakın araştırma, derleme, hatırat, monografi, vesika, şiir ve hikâye kitabı türünden eserin oluşturduğu oldukça zengin kabul edilebilecek bir bibliyografya meydana gelmiştir. Bu eserlerin çoğunla Atatürk'le ilgili olayları nakledilmekte, Atatürk'ün tarihe mal olmuş kahramanlığı, yeni Türk devletini kuran devlet adamı vasfı, Türk inkılabını gerçekleştiren inkılapçılığı, mazlum milletler için çağ açan önderliği anlatılmaktadır. Eserlerin bir kısmında Atatürk adeta bir masal kahramanı olarak tanıtılmakta, bir kısmında da gözyaşı ve hüznün edebiyatının örnekleri verilmektedir. Şüphesiz bütün bu yayınlar Atatürk'ü bize farklı yönleri ile tanıtmakta yararlı olmuş, ancak Atatürk ve Atatürkçülük bir bütün olarak ortaya konamamıştır. Çünkü, Atatürk'ün yüce kişiliğini ve başarısını; Dünya tarihinin, özellikle Türk tarihinin ölçülerine vurmadan, sadece hatıralarla ortaya koymak mümkün değildir.

— Atatürkçülük bir tez, antitez ve sentez olarak işlemediği ve bir Atatürk ideolojisi belirlenmediği için bazıları Atatürk'ün bir sözünü esas almış, O'nun ayrı ayrı yönleri çekmek istemiş, Atatürk'ü olduğu gibi değil, olması gerektiği biçimde görmüş, fikirlerini ve görüşlerini kendilerine destek olacak biçimde yorumlamış, böylece «Atatürk gerçeği» yerine «Atatürk istismarcılığı», gerçek Atatürkçülük yerine «Atatürkçülük enflasyonu» egemen olmuştur.

— Herkes Atatürk'ün emsalsiz kişiliği ve başarıları karşısında derin bir hayranlık duymuştur; Çünkü; insanlar, maliyetlerini açıklayamadıkları olaylar ve kişiler karşısında her zaman hayranlık duymuşlardır. Ancak, «hayran» olmakla «anlamak» birbirinden farklı şeylerdir.

Atatürk'e hayranlık duyulmuştur, fakat Atatürk yeterince anlaşılamamıştır.

— Atatürk ve Atatürkçülük genç kuşaklara O'nun Hayat Hikayesi şeklinde aktarılmış bir ışık, bir plan, bir hedef, bir dünya görüşü olarak yeni nesillere öğretilmemiş ya da öğretilmemiştir. Sonuçta; Türkiye'de kimi gruplar boşluktan yararlanarak başka sistem ve modeller araya araya ülke; siyasal, ekonomik ve sosyal kargaşanın içine düşürülmüş, tehlikeli sınırlara getirilmiştir.

Bütün nedenlerle, artık Atatürk'ü bir masal kahramanı gibi tabulaştırmak veya istismar etmek yerine, bir ilham ve güç kaynağı olarak kabul etmemiz, ideolojik çatışma içine düştüğümüzde, gözlerimize sis perdesinin indiği zaman da bize en doğruğu ve en iyi yolu gösteren bir rehber olarak kabul etmemiz gerekir, Atatürkçülüğü de belirli formüllerin dar çerçevesine sığdırmak yerine, parçalanmaz bir bütün, yorum gerektirmeyen bir ideoloji olarak kabul etmemiz şarttır.

Türkiye ve Türk Milleti Atatürk'ün Doğum Yılında yeni bir sınav vermektedir. Bu sınavda kesin başarıya ulaşmamız zorunluluğu vardır. Unutulmamalıdır ki; Türkiye'nin geçmişi olduğu kadar geleceği de Atatürk'e ve Atatürkçülüğe bağlıdır. Çünkü, Atatürkçülük, Türkiye'nin yeni modeller ve sistemler aramasına ihtiyaç bırakmayan, aklın ve bilimin gerçek yol gösterici olduğu; aklın ve bilimin dneyimlerine, gözlem ve bulgularına dayanma, gelişen şartlara uygun gerçek bir modeldir, bir ideolojidir.

Bu modeli, bu ideolojiyi yaratan büyük adamın üstün kişiliğini oluşturan özellikler nedir?

1 —)Atatürk herşeyden önce çok yönlü deha ya sahipti.

Atatürk'ün dehası nerelerde görülüyordu?

— Önce askeri bir deha,

Askeri deha, 1909'da İstanbul'daki irtica hareketini bastıran Hareket Ordusu'nun Kurmay Başkanlığında, 1911'de Trablusgarp'da, 1915'te Gelibolu, Arıburnu ve Anafartalar'da, İmparatorluğun hükümet merkezi İstanbul'u kur tarmakta, 1916'da Muş ve Bitlis zaferinde, 1918'de Nablüs'de ve nihayet Sevr Andlaşmasını yürürlüğe koydurmadan Türkiye'yi istilâdan kurtaran bir Kurtuluş Savaşındaki zaferde teza-

hür eder. Avrupalılar bu askeri dehayı Mustafa Kemal'de «savaşın sihirbazı» diye bahsederek çok güzel bir ifade etmişlerdir.

— Sonra siyasal bir deha,

Siyasal deha, politik ve ekonomik bağımsızlığını kaybetmiş, paylaşılan bir imparatorluğun içinden Misaki Milli sınırları içinde Cumhuriyet rejimine dayalı politik ve ekonomik bakımdan bağımsız bir devletin kurucusu olmakta görülür. Bu siyasal deha, Hatay'ı barış yolu ile kurtarmasında, Montrö Antlaşmasında, Balkan ve Orta Doğu Antlaşmalarında bütün açıklığı ile ortaya çıkmaktadır.

İnkılâpçı deha, Atatürk'ün dünya uluslarının gıptasını çekecek biçimde gerçekleştirdiği sosyal ve fikri inkılâpların öncüsü ve mimarı olmasıyla tezahür eder.

— Önce her hareketinde yalnız akıl ve ruh asaletinin rehberlik ettiği egemen kişilik ve zekâ, büyük bir sempati gücü bu dehayı yaratıyordu.

— Sonra, insanlık erdemi ve sevgi dehanın ikinci kaynağı idi.

—Bu dehanın bir diğer kaynağı, sentez gücüdür.

Atatürk Türk Milletinin ve Yurdunun felâket uçurumuna hızla yaklaşmakta olduğunu ilk ve en iyi gören, bu uçurumdan ancak Türk Milletinin azim ve iradesi ile kurtarılabilceğine inanmış olan kişidir. Böylece Atatürk'te tez ve antitezi birleştirebilen büyük bir sentez gücü görürüz. Elinde tez olarak harap bir Türkiye vardı. Fakat aynı zamanda antitez olarak mensubu olmaktan daima iftihar duyduğu büyük bir millet vardı. Bu iki elemanı kaynaştıran ve kompozisyonu yaratan, Atatürk olmuştur.

Atatürk'ün bu birleştirici vasfı, sentez gücü milli birlik ruhunu yaratmıştır. Rauf Orbay, Atatürk'teki bu sentez gücünü güzel ifade eder: «**Mustafa Kemal o'lasaydı da milli mücadele olurdu. Ancak Mustafa Kemal'siz milli mücadelenin sonucu, ya dağınık milli mücadele hareketleri ayrı ayrı kolaycı bastırabilir veya parçalanmış bazı küçük beyliklerin kurulması olurdu.**» «**Çünkü, Kuvayi Milliye başlangıçta damla halinde sulardı. Bir araya gelerek deniz olması için toplayıcı biri gerekti. Güçlü bir el bu damlaları bir araya getirecek, değirmenin çarkını dolduracaktır.**»

Atatürk'ün dehasını yaratan asıl kaynak, O'nun büyük çalışma azmi, yılmayan iradesi, tükenmeyen sabrı, özellikle, ilkelerini ortaya at-

tığı ve başarıya eriştiği dönemin şartlarıdır. O'nu gerçek büyük bir lider yapan üstünlük, tarihsel koşulları kendi fikirlerine göre olgunlaştırması, müdahale edilecek zamanı en iyi kestirmesi ve gerektiğinde bütün sorumlulukları üzerine alıp, müdahale edebilmesidir. Meselâ; «**Atatürk, dünyanın yarısından fazlasının sömürge haline getirildiği bir dönemde**» Bazı yöneticilerin ilk Mebusan Meclisinin açılış törenine katılan İngiliz Elçisinin arabasını Divanyolundan Sultanahmet meydanına kadar atılarından ayırtıp Türklere çektirecek kadar» milli bilinçlerini kaybettikleri, yarı sömürge olmuş bir ülkede dünyaya geldi ve yetişti. Yoksa, «**Atatürk, 1881'de Selânikte pembe boyalı küçük bir evde doğdu**» demek hiçbir anlam taşımaz. Anlamı olan XIX. yüzyılın sonunda ve XX. yüzyılın başındaki bir dönemde, «**Osmanlı İmparatorluğunun çatısından temeline kadar bir eski konak haline geldiği**» Nizip savaşını kaybeden Osmanlı Ordusunu yorgun Mısır Ordusuna karşı bir taarruza geçirmek için teklif yapıldığı zaman, müneccim başının: «**Ay akrep burcundandır, uğursuzluğa alâmettir, hücumu geçerse başarı sağlayamayız**» diye cevap verip, Osmanlı Ordusunun Kütahya'ya kadar geri çekilmesine yol açacak derecede batıl itikatların hakim olduğu bir ortamda özgürlükten bahsetmek, batıl itikatlara savaş açmak ve ülkeyi bağımsızlığa kavuşturmak bir dehadır.

— Bu deha uzun bir bekleyişin ürünü, cesur ve güçlü bir insanın gösterdiği sabrın meyvesidir. Çünkü, Mustafa Kemal görüşlerini üst komutanların yanında savunduğu haklı olduğunu gösterdiği zaman 23 yaşındaydı.

Çanakkale Zaferini kazandığında 34 yaşındaydı. General Tavneshed'in taarruzunu durdurup Tavneshed'i esir aldığı zaman 35 yaşındaydı. İstanbul işgal edildiği ve düşman gemilerinin toplanıp saraya çevrildiği gün padişaha: «Siz bu durumda taç ve tahtınızdan emin olabilmisiniz» dediğinde 37 yaşındaydı. Perapalas oteli salonlarında zafer sarhoşluğuyla ne yaptığını bilmeyen işgal kuvvetleri komutanlarına «Sabrımızı taşıran bir haksızlık ve adaletsizlik yapıyorsunuz» dediğinde ve vatani kurtarma kararını verip Samsun'a çıktığında 38 yaşındaydı. İstiklâl savaşını kazanıp bu kararını gerçekleştirdiğinde 41 yaşında bulunuyordu. İşte Atatürk'ü deha yapan bu gayret, çalışma ve sabırdır.

T.C. 64. Yıl Şiirlerle Gençliğe Sesleniş!

T Ü R K Ü M

Beş bin yıllık tarihim,
Şarka garba ün saldı.
Ben ezelden Fatihim,
Cihanda benden nûr aldı.
Türk oğluyum, Türk dönmez,
Ay yıldızım hiç sönmez.
Atalarım ulûdur,
Miras bana şeref şan,
Hürriyet doludur,
Damarlarımdaki kan,
Türk oğluyum, Türk dönmez,
Ay yıldızım hiç sönmez,
Bir ses der ki: «İleri!»
Benim de bu dileğim.
Dinleyerek bu emri,
Hiç bükülmez bileğim.
Türk oğluyum, Türk dönmez,
Ay yıldızım hiç sönmez.
Milliyetim,vatanım
Her şeyden üstündür.
Ona vardır imânım,
Günler artık Türk'ündür.
Türk oğluyum, Türk dönmez,
Ay yıldızım hiç sönmez.

Sabri Cemil YALKUT

T Ü R K Ç O C U Ğ U N A

Seneler kutlu bana,
Aylar umutlu bana.
Her an haykırıyorum,
Türküm ne mutlu bana.
Cesaretin candadır,
Şöhretin dört yandadır.
Benim bütün cevherim,
Nabzımdaki kandadır.
Tarihten eski yaşıım,
Harpte eğilmez başım,
Toplar can yoldaşımdır,
Silâhlar arkadaşımıdır.
İzmir benim, Van benim,
Şeref benim, şan benim.
Kars, Erzurum, Erzincan
Konya, Ardahan, benim.
Yurda nasıl doyarım?
Uğruna can koyarım.
Ona bir yan bakanın,
Gözlerini oyarım.
Türk dünyada bir tektir,
Milletlere örnektir.
Türklüğün meş'alesi,
Asla sönmiyecektir.

Halil SOYUER

Ben Türküm

Ben Yüce bir soyadanım,
Ateş dalgası kanım,
Doğruyum, çalışkanım,
Türk'üm, ne mutlu bana.

Dünyayla birdir yaşıım,
Tarihle arkadaşım,
Göklerde yüce başım,
Türk'üm, ne mutlu bana.

Şarktan garbe giderim,
Kıt'alar fethedim,
Gücüm sonsuzdur benim,
Türk'üm, ne mutlu bana.

Yükseklerden yükseğim,
Aşılmaz bir tümseğim,
Dünya bilir ben neyim,
Türk'üm, ne mutlu bana.

Cennetim Anadolu,
Yolum, fazilet yolu,
İçim, dışım hız dolu,
Türk'üm, ne mutlu bana.

Işık saçtım cihana,
İz bıraktım dört yana,
Kanım benzer volkana,
Türk'üm, ne mutlu bana.

H. Rafet TANIŞI

G A Z İ ' Y E

İsmi eserinle naksettin hatırlara,
Bir zaferi için kurulan taklar gibi...
Senden bahsedecektir asırlar asırlara,
Mukaddes bir duayı anan dudaklar gibi.

Yurdumu çalmak için gelen cihangirleri
Önünde secdelere getirmiştin o zaman,
On dört milyon insana vurulan zincirleri
Sendin tunç elleriyle parçalayan kahraman.

Her gün bir parça daha yükselen vatanında
Kanadlar toprağına altından düşen terdi
İsmi anmak için peygamberler yanında
Binlerce mucizeden bir tanesi yeterdi.

Yolunda yürüyenler, gözlerinde gözleri,
Azminden hız alıyor, çelik bakışından fer;
İsmiyle dolduracak asırlarca her yeri
Bu zafer, bu mislini dünya görmemiş zafer.

İki yıldız halinde taşıyacak gözlerin
Dehanın zıyasını cihan ufuklarına;
Yurdumun her taşına naksettiğin sözlerin
Derin uğultularla aksedecek yarına.

Yaşar Nabi NAYIR

MUSTAFA KEMAL'İ DÜŞÜNÜYORUM

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Yeleleri alevden al bir ata binmiş
Aşıyor yüce dağları, engin denizleri.
Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda,

Işıl ışıl yanıyor mavi gözleri.
Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Yanmış, yıkılmış savaş meydanlarında
Destanlar yaratıyor cihanın görmediği,

Arkasından dağ dağ ordular geliyor.
Her askeri Mustafa Kemal gibi.

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Gelmiş geçmiş kahramanlara bedel

Hükmediyor uçsuz bucaksız göklere.

Al bir ata binmiş yalın kılıç
Koşuyor zaferden zafere.

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;

Ölmemiş bir kasım sabahı!
Yine bizimle beraber her yerde,
Yaşıyor dört köşesinde vatanın.
Yaşıyor damar damar yüreklerde,

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda,
Mavi gözleri ışıl ışıl görüyorum.
Uykularıma giriyor her gece.
Ellerinden öpüyorum.

Ümit Yaşar OĞUZCAN

T.C. 64. YIL DOLAYISIYLA ŞİİRLERLE ATATÜRK

A T A M

Bir yüz tanıdım ruhuma nakşoldu zamanla,
Bir yüz ki bütün hatları şimşekle doluydu,
Ben yalnız onun resmine daldım heyecanla,
Benden çocuğum yalnız onun şiir'ini duydu.

Bir hüzne bürünmüştü cenazeyle düğünler,
Bir damla yaş olmuştu denizler gözümüzde.
Hasetle bakarken gecenin rengine günler,
Seyretti yanan gözlerimiz fecrî o yüzde.

Tarih onun emriyle kımıldandı yerinden,
Birkaç yıla toplandı hemen birçok asırlar.
İsa eli geçmiş sanılır yurt üzerinden,
Gül bahçesi olmuş dün ayak bastığı yerler.

Ondan geliyor, her günümüz başka baharsa,
Ondandır, ufuklarda ne ürperme, ne gam var...
Kalbim, nefesim dursa, düşüncem sona varsa,
Dünyayı unutsam da unutmam bir Atam var.

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

ATATÜRK ve CUMHURİYET

Baş eğmişken önünde altı asır her zorluk,
Göçtü bir çınar gibi koca İmparatorluk!..
Çatırdattı bu göçüş göklerin vatanın,
Duyunca silkindi Türk narasını «Ata»nın..

Haykırdı kadın, erkek: «İhtilâl var, ihtilâl!
Çiğnenemez yerlerde mübarek şanlı hilâl...»
Alev alev bayrağım kızılıklarda yandı.
Bütün millet «Kemal»in etrafında toplandı..

Dönünce yurt ananın gözleri bir pınara,
Can verdi Ulu Tanrım bu devrilen çınara!
Saldı o, yeniden kök, filiz, gövde, dal, budak;
İrkimin şahlansı ısırttı «Garb»a dudak!..

Çekince Mehmetçikler kılıçları kınından,
Göl göl oldu her taraf korkak düşman kanından!
Birleşti siperlerde gazilerle, şehitler,
Yeni bir düzen verdi dünyaya koçyigitler!..

Dile gelince otuz asırlık şanlı mazi.
Türk'ün kara bahtını ağarttı «Büyük Gazi»!..
Son verip bu cenkte biz bin bir kötü niyete,
Kavuştuk sevgilimize; İstiklâl, hürriyet!..

Değildir zindan artık bize Anadolumuz.
Cumhuriyet nuruyla aydınlandı yolumuz!..
Onun kutsal sevgisi taşıyor içimizden,
Gökler dolusu selâm ölmez «Ata»ya bizden!..

Cemal Oğuz ÖCAL

T.C. Onuncu Yıl Marşı

Çıktık açık alınla on yılda her savaştan,
On yılda onbeş milyon genç yarattık her yaştan
Başta bütün dünyanın saydığı Başkumandan,
Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan.

Türküz Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi,
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde Türk ileri.

Çizerek kanımızla öz yurdun haritasını,
Dindirdik memleketin yıllar süren yasını,
Bütünledik her yönden İstiklâl kavgasını,
Bütün dünya öğrendi Türklüğü saymasını.

Türküz Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi,
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde Türk ileri.

Bir hızla kötülüğü, geriliği boğarız,
Karanlığın üstüne güneş gibi doğarız.
Türküz bütün başlardan üstün olan başlarız
Tarihten önce vardık, tarihten sonra varız.

Türküz Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi,
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde Türk ileri.

Örnektir milletlere açtığımız yeni iz.
İmtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kütleyiz.
Uyduk görüşte bilgi, gidişte ülküye biz,
Tersine dönse dünya yolumuzdan dönmeyiz.

Türküz Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi,
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde Türk ileri.

B. Kemal ÇAĞLAR — F. Nafiz ÇAMLİBEL

T.C. Ellinci Yıl Marşı

Müjdeler var yurdumun toprağına taşına,
Erdi Cumhuriyetim elli şeref yaşına,
Bu rüzgârla şahlanmış dalga dalga bayrağım,
Başka bir tuğ yaraşmaz Türk'ün özgür başına.

**Cumhuriyet, özgürlük, insanca varlık yolu,
Atatürk'ün çizdiği çağdaş uygarlık yolu.**

Yılları bir çığ gibi aşarak hafta hafta,
Koşuyoruz durmadan kadın-erkek bir safta.
Elimizde meşale, ilke ilke Atatürk,
Işıklarla donattık ülkeyi her tarafta...

**Cumhuriyet, özgürlük, insanca varlık yolu,
Atatürk'ün çizdiği çağdaş uygarlık yolu.**

Aynı kandan feyz alır bunca toprak, bunca taş..
Kılıç tutan bilekler, verdi sabanla savaş.
Tekniğin dev nabzında her adım, her dakika,
Çarklarda aynı tempo, yüreklerde aynı marş.

**Cumhuriyet, özgürlük, insanca varlık yolu,
Atatürk'ün çizdiği çağdaş uygarlık yolu.**

Biz yürekten bağlıyız elli yıldır bu yola,
«Yurtta barış» ilk hedef, «Cihanda sulh» parola
Koparamaz hiç bir güç bizi milli birlikten,
Atamızın izinde koşuyoruz kol kola.

**Cumhuriyet, özgürlük, insanca varlık yolu,
Atatürk'ün çizdiği çağdaş uygarlık yolu.**

Yaşasın hür ulusum, soylu gencim, benliğim
Yaşasın şanlı ordum, sarsılmaz güvenliğim
Ersin elli yıllarım nice mutlu çağlara,
Örnek olsun cihana devletim, düzenliğim.

**Cumhuriyet, özgürlük, insanca varlık yolu,
Atatürk'ün çizdiği çağdaş uygarlık yolu.**

*2nci Cumhurbaşkanımız İsmet İnönü ve
3ncü Cumhurbaşkanı bir arada görülüyor.*